

Michał Pawełczyk

*...to
tak miło
umierać
dla
ojczyzny...*

Polegli i zmarli z ran lub chorób
podczas służby
w siłach zbrojnych
w okresie kształtowania
granic niepodległej
Rzeczypospolitej.

NEKLA

2023

Wydawca
Urząd Miasta i Gminy Nekla,
ul. Dworcowa 10,
62-330 Nekla,
Tel. +48 61 4386011,
Fax +48 61 4386490,
www.nekla.eu.

współpraca
Nekielskie Stowarzyszenie Kulturalne,
ul. Wiosny Ludów 2B, 62-330 Nekla,
www.nsk.nekla.eu,
www.oledry.nekla.pl,
www.oledry.nekla.eu.

© Copyright 2023.
Wydanie I.
Nr ISBN: 978-83-965168-1-7
Nakład 500 egzemplarzy.

Korekta: Hanna Lisiak-Gózdź, Jacek Mirecki, Krystyna Jagodzińska.
Przygotowanie do druku: Rafał Pawełczyk.
Projekt okładki: Jacek Papla, Michał Pawełczyk.
Projekt logo serii: Jacek Papla.

Na rewersie okładki zdjęcie pomnika na nekielskim cmentarzu.

Druk i oprawa:
TOTEM.COM.PL
Spółka z o. o.,
Spółka komandytowa ,
ul. Jacewska 89,
88-100 Inowrocław
tel. +48 575 250 700.

Oddajemy w ręce społeczeństwa nekielskiego następną pozycję, świadczącą o ich patriotyzmie.

Obrona ojczyzny, własnego domu, własnej rodziny, chociaż czasem jawi się jako abstrakcja, w chwili realnego zagrożenia wymaga poświęceń, a czasem ofiary najwyższej, jakim jest własne życie. Wielu z przedstawionych w książce żołnierzy nie oddało swego życia w bezpośredniej walce, ale służąc w siłach zbrojnych, zmarło wskutek odniesionych ran lub nabawiwszy się związanych ze służbą wojskową chorób.

Kultywujemy o nich pamięć, nie zapominamy. Szczególnie przywołujemy o nich pamięć przy okazji różnych rocznic.

To właśnie dla utrwalenia o nich wiedzy nekielskiego społeczeństwa i dla pamięci o tych, którzy o nasze spokojne życie walczyli, oddajemy w ręce czytelników niniejszą książkę.

Burmistrz Miasta i Gminy Nekla

dr Karol Balicki

**Poświęcam pamięci
Bogdana Jarosza (1954-2021)
pasjonata genealogii i historii regionu**

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	6
POLEGLI I ZMARLI Z RAN. UCZESTNICY WALK	
O GRANICE RZECZYPOSPOLITEJ.....	9
Franciszek Adamczewski (1901-1921).....	10
Władysław Czerniak (1876-1920).....	13
Jan Dolata (1901-1920).....	15
Stanisław Florkowski (1886-1919).....	17
Feliks Gerszendorf (1901-1920).....	21
Franciszek Graczyk (1900-1920).....	23
Józef Grześkowiak (1901-1921).....	25
Wacław (Władysław) Izydorczyk (1901-1920).....	28
Franciszek Jęczmionka (1900-1920).....	31
Stanisław Jęczmionka (1898-1919).....	34
Jan Jóźwiak (1897-1920).....	36
Adam Kamiński (1901-1920).....	39
Ignacy Konieczka (1899-1919).....	42
Kazimierz Koralewski (1899-1919).....	44
Stefan (Szczepan) Kostrzewski (1887-1918).....	46
Franciszek Kotecki (1896-1920).....	50
Stanisław Krotofil (1890-1919).....	54
Jan Labijak (1900-1920).....	57
Szczepan (Stefan) Łuczak (1900-1920).....	61
Edward Makowski (1898-1920).....	64
Michał Nowak (1897-1920).....	67
Zygmunt Olszewski (1887-1920).....	70
Walenty Piotrowski (1896-1919).....	74
Stefan Plaziński (1896-1922).....	77
Kazimierz Sekulski (1901-1920).....	79
Jan Solecki (1894-1920).....	82
Aleksy Urban (1901-1921).....	85
Franciszek Wawrzyniak (1899-1920).....	87
Andrzej Wize (1902-1919).....	90
ANEKS.....	93
Maciej Zbigniew Szlagowski (1902-1920).....	94
Czesław Świdurski (Świdorski) (1892-1919).....	97
PODZIĘKOWANIA.....	102
BIBLIOGRAFIA.....	103
ZDJĘCIA.....	105

WSTĘP

Żaden żołnierz, stający do walki na śmierć i życie, nie pragnie śmierci. Zawsze jest nadzieja, że najgorsze go ominie. Jednak zdaje sobie również sprawę, że może przyjąć śmierć. Ból umierania łagodziła często świadomość, że umiera się w obronie najwyższych wartości: obrony Ojczyzny, rodziny, domu. Głęboki patriotyzm żołnierzy łagodził konieczność rozstania się z tym światem. Tak jak Zbigniew Szlagowski z Drzążkowa, „Ciężko ranny powrócił do szwadronu i umierając na rękach towarzyszy broni, którzy mu wyrażali swój żal z powodu ciężkiej rany, wypowiedział ostatnie słowa:

„TO TAK MIŁO UMIERAĆ DLA OJCZYZNY”.”

Przechowywanie i pielęgnowanie pamięci o zmarłych podczas służby i poległych w trakcie działań wojennych żołnierzach jest naszą powinnością i odpowiedzialnością. Inaczej ich śmierć, a więc oddany dla nas dar najwyższy, jakim jest życie, poszłaby w zapomnienie, przybladła, a w konsekwencji całkowicie się zatarła.

W odradzającej się Rzeczypospolitej nic nie przyszło łatwo. Ustalenie jej granic okazało się procesem trudnym, żmudnym, a w istocie krwawym i pełnym ofiar.

W sprawie tej trwała akcja zarówno dyplomatyczna, jak i zbrojna. Były to czasy, kiedy każdy sąsiad walczył o zwiększenie swego terytorium, przez co stosunki między państwami nie układały się najlepiej. Przebieg granic musieliśmy wywalczyć sami.

Koniec I wojny światowej i związana z tym klęska państw centralnych ułatwiły odbudowę państwa polskiego. O istnieniu Rzeczypospolitej w kształcie przed rozbiorami nie mogło być mowy. Formowanie terytorium państwa polskiego, rozpoczęte pod koniec 1918 r., trwało do 1922 r.

WOJNA O GRANICE

Żadna z granic Polski, w dniu jej powstania 11.11.1918 r., nie była określona.

Zachodnia granica Kongresówki, a więc odrodzonej Polski, to granica z Niemcami, bez Wielkopolski (czyli Provinz Posen) i Śląska. Trwały rozmowy w Wersalu na temat jej ustalenia, gdzie doniosłą rolę odegrali Amerykanie, forsując czternaście punktów Wilsona. Był to program pokojowy, który przedstawił 8 stycznia 1918 r. w orędziu do Kongresu prezydent Thomas Woodrow Wilson. Postulował w nim podjęcie działań, które należałoby przedsięwziąć, by zapewnić sprawiedliwszy świat po I wojnie światowej. Realizacja programu miałaby też zapobiec kolejnej wojnie światowej. Dla Polski szczególnie ważny był 13. punkt, mówiący o utworzeniu niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza, obejmującego tereny zamieszkane w większości przez ludność polską.

Wybuch Powstania Wielkopolskiego i osiągnięte rubieże spowodowały zarys kształtu, skorygowany następnie o dostęp do morza. Na południu swe roszczenia miała Czechosłowacja, osiągając faktycznie swoje cele. Polskie granice na wschodzie nie zostały nigdzie określone, chociaż przecież znany był zarys granic przedrozbiorowych. Pomiędzy odradzającą się po 123 latach niewoli niepodległą Polską a Rosją nie istniała żadna, uznana przez strony granica państwowa. Kwestią sporną pozostawał status terytoriów położonych pomiędzy obszarem polskim i rosyjskim.

Prezydent Thomas Woodrow Wilson

W konsekwencji starcie pomiędzy Polską a Rosją o granice, uwzględniające obszar Rzeczypospolitej Obojga Narodów sprzed rozbiorów, było nieuniknione. Należało jednak wziąć pod uwagę dążenia miejscowej ludności, często o innej narodowości, która także miała swe pragnienia wolnościowe. Stąd próby ugody z Ukrainą, a następnie walka z armią ukraińską. Po pewnych sukcesach na wschodzie nastąpił atak sił bolszewickich, któremu nie zdołano dać odporu.

Po odzyskaniu 11.11.1918 r. przez Polskę niepodległości, jeszcze w listopadzie 1918 r., rozpoczęły się walki na froncie ukraińskim, później w styczniu 1919 r. starcia z Czechosłowacją, a w lutym tego roku wojna przeciw bolszewikom.

Ta ostatnia rozpoczęła się 14 lutego 1919 r. koło miasteczka Mosty, niedaleko Szczuczyna, polskim atakiem na pozycje radzieckie. Wojna trwała w latach 1919–1920, a jej najważniejszymi epizodami militarnymi były: wyprawa kijowska na froncie ukraińskim zwieńczona zdobyciem Kijowa w maju 1920 r., bitwa warszawska, zwana „Cudem nad Wisłą”, kontruderzenie wojsk polskich znad Wieprza, bitwa pod Komarowem i bitwa nad Niemnem.

Walki toczyły się również od kwietnia 1919 r. z Litwą i Rosją na froncie litewsko-białoruskim, gdzie zostały użyte siły zbrojne z Wielkopolski.

12 października 1920 r. delegacje Sejmu RP i rządu Rzeczypospolitej oraz rządu rosyjskiego zawarły w Rydze zawieszenie broni (weszło w życie 18 października). Wreszcie nastąpił okres spokoju, dopełniony 18 marca 1921 r., również w Rydze, podpisaniem traktatu, zwanego ryskim, wytyczającego granicę polsko-radziecką.

Traktat Ryski, zajęcie Wilna i w końcu protokół dodatkowy do Traktatu Wersalskiego z 15 marca 1923 r., zatwierdzony przez Sejm Ustawodawczy 6 kwietnia 1922 r., a ustalający wschodnią granicę Polski, to kolejne etapy kształtowania granic.

Na te wydarzenia nałożyły się:

- 27.12.1918 r. wybuch Powstania Wielkopolskiego,
- sierpień 1919 r. I Powstanie Śląskie,
- sierpień 1919 r. Powstanie Sejneńskie,
- sierpień 1920 r. II Powstanie Śląskie,
- sierpień 1920 r. plebiscyt na Warmii i Mazurach,
- maj 1921 r. III Powstanie Śląskie.

Zdarzenia te zostały okupione polską krwią.

PAMIĘĆ

Społeczność Nekli i okolic miała udział w tych wydarzeniach. Nie obyło się też bez śmiertelnych ofiar. Nie możemy o tej daninie krwi zapomnieć. Pamięć o tym podtrzymują instytucje państwowe i osoby prywatne.

Troska o stan fizyczny oryginalnych dokumentów archiwalnych, zachowanych często tylko w jednym egzemplarzu, jak i starania o opracowanie precyzyjnych pomocy ewidencyjno-informacyjnych, umożliwiających szybkie i łatwe dotarcie do danych o poszukiwanej osobie, powodują intensyfikację w ostatnich latach prac na rzecz internetowego udostępniania jak największej liczby inwentarzy i indeksów archiwalnych.

Warto w tym miejscu przypomnieć, iż z okazji 100. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego, Archiwum Państwowe w Poznaniu przygotowało i uruchomiło na

swojej stronie internetowej mini portal pod nazwą „Cyfrowe Archiwum Powstania Wielkopolskiego”.

Również na poziomie lokalnym, w gminie Nekla, podejmowane są inicjatywy popularyzowania historii omawianego okresu. Przykładem jest działalność wydawnicza Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego, w której fundamentalną rolę odgrywają publikacje „Ochotnicza Kompania Nekielska w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919”, Nekla 2011, „Ziemia Nekielska i jej mieszkańcy w I wojnie światowej. Lista ofiar”, Nekla 2014, „Ziemia Nekielska w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919”, Nekla 2015. Ważne miejsce w tej działalności zajmuje również pozycja „Pamięć i wdzięczność. Mieszkańcy gminy Nekla w wojnie obronnej 1939 r.”, Nekla 2019 – praca zbiorowa pod redakcją Jacka Mireckiego i Jerzego Osypiuka, prezentująca m.in. sylwetki mieszkańców gminy Nekla służących w okresie międzywojennym w Korpusie Ochrony Pogranicza. Ta formacja ochraniała wschodnie rubieże Polski po ustaleniu jej granic w 1921 r.

Organizowane są wyjazdy studyjne pozwalające w terenie weryfikować prezentowaną wcześniej historię. Jednym z pierwszych był wyjazd szlakiem walk Kompanii Nekielskiej w Powstaniu Wielkopolskim. Znaczącą rolę odgrywają również tematyczne spotkania stacjonarne, np. projekt „Kryptonim PILOTKA” popularyzował historię kształtowania się lotnictwa polskiego na bazie sprzętu zdobytego przez powstańców wielkopolskich na stacji lotniczej Ławica, w którym swój udział mieli major Bartłomiej Zakrzewski, współtwórca kawalerii powstańczej, spoczywający na nekielskim cmentarzu oraz urodzony w Nekieli chorąży pilot Józef Mühlnickel, kawaler Orderu Virtuti Militari.

Wojsko składa hołd poległym żołnierzom.

**POLEGLI
I ZMARLI Z RAN
UCZESTNICY WALK O GRANICE RZECZYPOSPOLITEJ**

Franciszek Adamczewski (1901-1921)

Urodził się w Nekielsce 7.10.1901 r. jako syn Franciszka i Marianny Ruty. Ślub rodziców odbył się w Targowej Górze 15.07.1900 r. Udzielił go ksiądz Adolf Żółtowski z Nekli.

Służył w 5. Pułku Strzelców Granicznych w stopniu starszego szeregowca.

Zmarł 1.07.1921 r. w Kościanie i tam został pochowany w grobie numer 86 Kwatery Wojskowej, znajdującej się na starym cmentarzu parafialnym przy ul. ks. P. Bączkowskiego w Kościanie.

Mr. 138.

Nekiela, am 12ten Oktober 1901.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach _____ bekannt,

Ex Philip Franz Adamczewski, _____

wohnhaft in Nekiela Grotzsch _____

_____ Religion, und zeigte an, daß von der

Maria Adamczewska geb. Maria Ruten

früher verheiratet, _____

_____ Religion,

wohnhaft in _____

zu Nekiela Grotzsch, in seiner Wohnung,

am _____ ten _____ des Jahres

tausend neunhundert _____ mittags

um _____ Uhr ein _____

geboren worden sei und daß das Kind _____ Vornamen

erhalten habe. _____

Vorgelesen, genehmigt und _____

Der Standesbeamte.

Wojskowa Straż Graniczna

Wojskowa Straż Graniczna w styczniu 1920 r. uchwałą Sejmu została wzmocniona. Ministerstwo Spraw Wojskowych zdecydowało się na reorganizację i rozkazem z dnia 3.03. 1920 r. zmieniono nazwę formacji na Strzelców Granicznych. Wszystkie oddziały zostały podporządkowane bezpośrednio Dowództwu Strzelców Granicznych, któremu powierzono prawo do wydawania rozkazów i prowadzenia wszelkich spraw związanych z ochroną granic.

W myśl obowiązujących dyrektyw Ministerstwa Spraw Wojskowych Strzelcy Graniczni, przy wykonywaniu zadań na granicy, posługiwali się przepisami oraz zarządzeniami o służbie granicznej wydanymi przez Ministerstwo Skarbu, Ministerstwo Aprowizacji oraz Ministerstwo Handlu i Przemysłu.

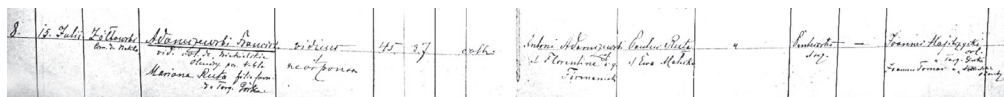
Formowanie 5. Pułku Strzelców Granicznych rozpoczęło w pierwszych dniach marca 1920 roku w Lesznie. Dowódcą grupy organizacyjnej był rotmistrz Tyczeński. W skład grupy wchodził oficerowie Poznańskiego Pułku Garnizonowego i zapasowego szwadronu taborów. Kadre podoficerską stanowili przede wszystkim byli podoficerowie armii niemieckiej, w małej części armii gen. Hallera

Metryka urodzenia

Franciszka Adamczewskiego z Nekielski.

i rosyjskiej. Szeregowcy rekrutowali się w większości z rezerwistów armii niemieckiej, częściowo z ochotników nie służących w ogóle w wojsku.

W wyniku kolejnych reorganizacji zachodzących w czasie od kwietnia do czerwca, na początku lipca 1920 r. na granicy z Niemcami służbę pełniło 8 pułków i 1 Samodzielny Dywizjon. Granicy morskiej pilnowały bataliony morskie. Od końca marca ochroną granicy południowej (karpackiej i Śląska Cieszyńskiego) zajmowały się dywizje Strzelców Górskich. Szkolenie kadry podoficerskiej prowadziły natomiast dwie Szkoły Podoficerskie.

Fragment księgi ślubów z Targowca Górki dotyczący rodziców Franciszka Adamczewskiego.

Grób Franciszka Adamczewskiego w Kościanie.

C.

Nr. 145

Kwiczyn, dnia 2. lipca 1931

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego
stawił się dziś co do osobistości znan

legitymując się,

Dziadek mój brat mój

zamieszkał w Kwiczynie domiost,

i zeznał, że bezterminowo ułopowujący saere.
graniec 5. pułku strzelców granicznych
- robotnika - Franciszek Adamczewski, kawaler,
w wieku 19 1/2 lat, katolickiego wyznania
zamieszkał w Wietrzychowicach Opatowskich powiat
urodzony w Wietrzychowicach Opatowskich,
syn amodowego, robotnika kamienia
mieszkańcego robotnika Franciszka
Adamczewskiego i jego żony Kar-
janny urodzonej Ruty, zamieszkałej
w Wietrzychowicach Opatowskich.

umarł w Kwiczynie w szpitalu wojennym

dnia pierwszego lipca

roku tysiąc dziewięćset trzydziestego pierwszego

— w połudn. o godzinie 10.00

Odczytano, przyjęto i

Przedstawiając jeden akt truchła
przekazał.

Urzędnik stanu cywilnego

W. Nowak

Akt zgonu Franciszka Adamczewskiego.

Władysław Czerniak (1876-1920)

Urodził się w dniu 14.05.1876 r. w Poświętnie, w gminie Dominowo, powiat średzki, jako syn Józefa i Marianny z domu Nowakowskiej.

Poświętno do 2010 r., nazywało się Poświętne, a w przeszłości, jako własność diekana kapituły katedralnej poznańskiej - Poświętne.

Mieszkał w Gierłatowie. Zawarł związek małżeński 26.11.1905 r. w Nekli z Marianą Flet (w akcie urodzenia Maria Fleth) z miejscowości Chłapowskie Oledry, której ro-

dzicami byli Piotr i Agnieszka z domu Bartkowiak.

Zmarł 13.03.1920 r. w szpitalu
wojskowym w Gnieźnie.

Mr. 49.

Michatown am 20ten Maj 1874

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der

Persönlichkeit nach _____
 _____ der Kannt,

Der Herr Josef Cerniak
wohnhaft zu Pörsdorf

Religion, und zeigte an, daß von der
Marrianna Corniali, geboren St.
Antonetta, farnica, Sufona, ~

Profession Religion,
wohaft 2. Was ist in seiner Seele

811 *Passiflora*

am minnersten ten Maj des Jahres
tausend acht hundert sechzig und sechshundert sechzig

um *Freitag* Uhr ein Kind *zweimal* sitzen

Geslechts geboren worden sei, welches me Vornamen
Wladyslaw erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und Dr. Harppinbauer

Der Standsbeamte.

Die Uebereinstimmung mit dem Hauptregister beglaubigt

Chiclaton am 20ten maj 1876.

Der Standesbeamte.

**Metryka urodzenia Władysława Czerniaka
z Poświętna.**

Nr. 85

C.

Miejsce, dnia 23. grudnia 1920.

~~Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawia się~~
Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute,

~~działo do osobistości znan-~~
der Persönlichkeit nach

~~logumując się,~~
tamti,

szpitala wojskowego
zamieszkał w Gniemnie donosi
wohnt in
i opowiada że gospodarz Władysław
und sagte an, daß Czerniak.

w wieku 43 3/4 lat, katolickiego wyznania,
alt, Religion,

zamieszkał w Gierlabowie.

urodzony w Poświętnem, powiecie
geboren zu Poswidnem, Kreis

średzkim, ożeniony z Marią.

z domu Fleck, syn zmarłego

w Poświętnem gospodarza Jo-

zefa Czerniaka i jego małżonki

Marianny, z domu Nowakowskiej,

zamieszkałej w Poświętnem,

umarł w szpitalu wojskowym w Gniemnie,

dnia trzydziestego marca
am
roku tysiąc dziewięćset dwudziestego,
des Jahres tausend neunhundert
przed połudn. o godzinie wpół piątej
mittags um 1 1/2 Uhr

verstorben ist.

Odczytano, przyjęło i
Vorgelesen, genehmigt und

19 słów Dankowskich skreślono

Urzędnik stanu cywilnego
Der Standesbeamte

Isujsa

Akt zgonu Władysława Czerniaka.

Jan Dolata (1901-1920)

Urodził się 1.01.1901 r. w Rybojedzku, w gminie Stęszew, powiat poznański, jako syn Wincentego i Wiktorii z domu Tadeuszek.

Mieszkał w Mystkach.

Służył w Stacji Lotniczej Ławica w Poznaniu w stopniu szeregowca.

Zmarł 27.01.1920 r. w Poznaniu.

232

A.

(*Luftgebornees Kind*)

Nr. 2.

Heuschreck am 5 Januar 1901.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach *Kauf der bayerischen Uniformformulare*

Kaspar Gulczyski's zu Heuschreck aus kam,

daß er Vincenz (Wincenty) Dolata

wohnhaft in *Oranienhof*

Katholik Religion, und zeigte an, daß von der

Wiktorie Dolata geborenen Tadeuszek

seiner Ehefrau

Katholik Religion,

wohnhaft in *Oranienhof*

zu *Oranienhof in seiner Wohnung*

am *1. Jan.* des Jahres

tausend neunhundert *und zwanzig* vor mittags

um *zwei* Uhr ein *Knabe*

geboren worden sei und daß das Kind *sein* Vornamen

Johann

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und *unterschieden*

Witant Dolata

Der Standesbeamte.

P. W.

Witant

Stacja Lotnicza Ławica

Wielkopolska w 1919 r. wystawiła cztery silne oddziały lotnicze. Doszło do tego wskutek zdobycia Stacji Lotniczej w Ławicy i hali sterowcowej w Winarach. Lotnisko w Ławicy było najważniejszym niemieckim lotniskiem na wschodniej granicy Cesarstwa Niemieckiego, powstałym we wsi Ławica w 1913 r. Stacjonował tutaj Flieger Ersatz Abteilung Nr. 4.

Większość jego personelu stanowili Niemcy, ale byli tam także Polacy. W okresie pierwszej wojny światowej w Ławicy dokonywano przeglądów i napraw samolotów, a także uczono pilotażu.

Zdobycie lotniska Fliegerstation Lawitz miało miejsce 6.01.1919 r. Akcja ta zakończyła opanowanie Poznania przez siły polskie.

Wojenna zdobycz na Ławicy i wartość zajętej cztery dni wcześniej na Winarach hali sterowcowej Zeppelina stanowiła podstawy utworzenia lotnictwa wielkopolskiego.

W Hali Zeppelina przejęto rozmontowane i zmagazynowane samoloty, a na lotnisku w polskie ręce wpadły najnowocześniejsze wówczas myśliwce oraz samoloty o innym przeznaczeniu.

Istniejący stan wyposażenia zwiększyło 17.06.1919 r. przeniesienie z Warszawy eskadry BR 66 pod

Metryka urodzenia Jana Dolaty z Rybojedzka.

dowództwem francuskiego oficera kapitana Gontran de la Perelle.

Był to manewr powodowany obawami, że Niemcy nie podpiszą narzuconego im traktatu pokojowego.

Poważniejszą trudnością dla sformowania sił powietrznych na Ławicy było znalezienie odpowiedniej liczby żołnierzy i oficerów lotnictwa, szczególnie zaś personelu latającego.

Brało się to z dyskryminującej Polaków niemieckiej polityki personalnej w armii. Z tego względu w Wielkopolsce na początku 1919 r. zaistniał znaczny niedobór pilotów i obserwatorów, który wkrótce został uzupełniony dzięki wzmocnieniu z odrodzonej Polski, jak i prowadzonym szkoleniom.

6632. Dolata Jan*, szer. st. lot. Ławica,

zm. ch. 27.I.1920, Poznań.

Fragment z Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro Historyczne. Warszawa 1934.

Stacja lotnicza Ławica z 1919 r. Zdjęcie ze zbiorów A. Włosika.

Stanisław Florkowski (1886-1919)

Urodził się 1.04.1886 r. w Rejowcu (Revier), powiat wągrowiecki, jako syn Tomasa i Nepomuceny z domu Krupskiej.

W 1913 r. w kościele w Opatówku zawarł związek małżeński z pochodzącą z Małej Górki Marianną Szambelańczyk (zmarłą w 1969 r.). Zamieszkali w rodzinnej miejscowości żony. Wkrótce urodził się im syn Waław (1914-1998).

Po wybuchu I wojny światowej został powołany do służby wojskowej i wcielony do armii niemieckiej.

Służył w stopniu szeregowca w miejscowości Gotha, w 1. Kompanii 6. Thüringisches Infanterie-Regiment numer 95. Pułk ten walczył w składzie 76. a następnie 83. Brygady Piechoty 38. Dywizji Piechoty XI Korpusu Armii. Dywizja ta wyruszyła na front zachodni 22.08.1914 r., ale wkrótce została zadysponowana na front wschodni. Już w sierpniu znalazła się na terenie Polski. Tu dywizja przeszła szlak bojowy przez Pińczów, Opatów, Rawę, Białystok i Grodno. Po 13 miesiącach ponownie padł rozkaz wymarszu na front zachodni.

Tam, we Francji dywizja walczyła pod Verdun, nad Sommą, we Flandrii i Artois. Znajdując się w okolicy Passchendaele dywizja otrzymała wskutek zawieszenia broni rozkaz powrotu do miejsca stacjonowania.

Powrót ten nastąpił już bez Stanisława Florkowskiego, bowiem został uznany za zaginionego, a faktycznie znalazł się w niewoli angielskiej. Podczas bitwy na froncie zachodnim został wzięty do niewoli 8.10.1918 r. pod Cambrai i 12.10.1918 r. skierowany do obozu o numerze 345.

We Francji przystąpił do Armii Hallera i został strzelcem 19. Pułku Strzelców Polskich przemianowanego później na 143. Pułk Strzelecki, a dalej na 4. Pułk Strzelców Podhalańskich. Z Armią Hallera przybył do Polski, zajmując pozycje na froncie wschodnim. Mimo że prowadził higieniczny tryb życia (nie palił i nie pił alkoholu), dopadła go choroba. Zmarł 18.12.1919 r. w szpitalu polowym w Kamieńcu Podolskim na tyfus.

Rodzina

W 1920 r. wdowa ponownie wyszła za mąż, za Józefa Łabędzkiego.

Syn Wacław urodził się 18.09.1914 r. w Małej Górcie. Był rolnikiem i pełnił funkcję sołtysa Małej Górci. Pracował w gospodarstwie rodziców w Małej Górcie. W czasie II wojny światowej przebywał w obozie jenieckim w Niemczech.

Ożenił się z Heleną Andrzejczak (1926-2014) i miał z nią sześcioro dzieci: Marię, Stanisława, Romana, Annę, Barbarę i Ryszarda. Zmarł 21.08.1998 r. w Małej Górcie. Został pochowany na cmentarzu w Opatówku.

Mr. 19.

A.

Pieriam 1ten April 1886

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach

der künftige Thomas Florkowski

wohnhaft zu Pieriam

Religion, und zeigte an, daß von der
Nepomucene Florkowska,
geb. Trupeska, seiner
Ehefrau, künftige Religion,
wohnhaft bei ihm

zu Pieriam in seiner Wohnung
am 18ten April des Jahres
tausend acht hundert achtzig und
um 10 Uhr ein Kind männlichen
Geschlechts geboren worden sei, welches
Stanislaus
erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und
von dem Standesbeamten mit dem künftigen
X X X

Der Standesbeamte.

Wittgenstein

Metryka urodzenia
Stanisława Florkowskiego

325873

F L O

FLORKOWSKI

Stanislaus

E.

I/4/86

I.95/I

I643

33136

Dokumenty dotyczące jeńca Stanisława Florkowskiego w niewoli.

LIST No.229 OF GERMAN PRISONERS OF WAR - EUROPE - MILITARY FORCES - MAIN LIST (Continued)

33186

Form LB-30

Serial Number.	Surname.	Christian Name.	Age or Date of Birth.	Rank.	Military Particulars, Home Address, etc., and Birthplace.	Place of Internment.	Place and Date of Capture, Wound, etc., etc.
325867	Schneek	Hermann	14/10/93	Msk.	I.401/12/155. (Landarbeiter). Frau Wilhelmine Schneek: Weinsdorf, Ostpr. (H). Binitken, Mohrungen (B).	335/130:8/10/18	Lezdain 8/10/18.
325868	Schnewolf	Wilhelm	25/1/94	Uo.	I.95/Nw./.. (Tischler). Adam Schnewolf: Herfeld, H., Heisebacherstr.14 (H & B).	20/1021:12/10/18	" "
325869	Schunfeld	Frenz	18/2/79	Gef.	I.384/8/479; Lw.II. (Landarbeiter). Frau Josefa Schunfeld: Alt Bockhorst, Bordenholm, S.H. (H). Schultzein, Künigsberg, Ostpr. (B).	332/383:22/10/18	Cambrai "
325870	Schunfeld	Armin	14/7/88	Ger.	F.95/10/1285; F.(Landwirt). Arno Dörre: Kobbau, Kastritz, Rausa (H). FOLIS, Königsberg, S.A. (B).	251/564:10/10/18	" "
325871	Schenhardt	(Hermann) Richard	23/9/98	Msk.	R.1.21/3/8774. (Metzger). Hermann Schenhardt: Klina, Querfort (H & B).	311/322:8/10/18	Lezdain "
325872	Schmitz	(Friedrich) Max	11/12/99	Msk. (Irt.)	I 176/8/1218. (Landwirt). Paul Schmitz: Simselwitz, Döbeln, Meisen (H). Mauna, Grögle, Meisen (B).	342/288:30/10/18	St.Quentin "
325873	Florkowski	Stanislaus	1/4/95	E.	I.95/1/1943; F. (Arbeiter). Frau Marie Florkowski: Walsgorke, Königsberg, Schuredo, Posen (H). Levier, Wangrowitz, Posen (B).	345/189:12/10/18	Cambrai "
325874	Flory	Christian (Adolf Karl)	13/1/98	Msk.	I.394/Nw./22; Let. (Handlungsgeselle). Bernhard Flory: Hamburg 30, Scheideweg 31 (H). Kiel, S.H. (B).	338/152:10/10/18	" "
325875	Flügel	Richard (Paul)	14/4/05	Msk.	I.405/4/91. (Arbeiter). Hermann Flügel: Bettkau, Schl. (H). Spuden-Vorwerk, Glogau, Schl. (B).	335/455:8/10/18	" "
325876	Flühr	(Paul Ernst Otto)	31/1/94	Msk.	I.376/9/1060; Let. (Landarbeiter). Frau Helene Willnow: Barnitz, Angermünde, Uckermark (H). Melsow, Brand. (B).	342/174:30/10/18	" 9/10/18
325877	Flörke	Eugen (Emil)	7/7/98	Sch.	R.7.8/80K.2/241; Let. -Fitter-. Ludwig Flörke: Hagen, H., Neue Reichstr.35 (H & B).	347/365:10/10/18	Lezdain "
325878	Schubots	Paul	4/4/98	Msk.	I.99/80K.3/289; Let. (Landwirt). Gustav Schubots: Derwitz, Zauch-Belzig (H & B).	353/435:30/10/18	Honnecourt 8/10/18.
325879	Schubert	Paul (Emil)	4/9/99	Sc.	I.178/11/1000. (Landwirt). Richard Schubert: Niederstegle, H.Sa. (H & B).	333/339:22/10/18	Bohain "
325880	Schubert	Robert (Hugo)	10/7/97	Gef.	I.153/3/1074. (Kaufmann). Hugo Schubert: Lucka, S.A. (H & B).	344/356:22/10/18	Cambrai 9/10/18.
325881	Schubert	Walter	18/2/95	Sch.	I.105/80K.3/242. (Dreher). Frau Hwe. Ida Schubert: Chemnitz, Zietzenstr.23/II (H & B).	341/381:30/10/18	Wallencourt 8/10/18.
325882	Schuch	(Heinrich)	9/8/97	Msk.	R.1.50/Nw./590; Let. (Bahnarbeiter). Rosa Schuch: Altenburg, Alsfeld, Hess. (H & B).	342/359 "	Cambrai "

Nr. 00.

Miejsce, dnia 23^{go} września, 1920^{go}
am

~~Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stał się~~

~~Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute,~~

~~dzisiaj co do osobistości~~ znan
~~der Persönlichkeit nach~~

~~legitymując się,~~
~~famit,~~

Przybył głowy W. P. L.

zamieszkał w Nr 605 Dąbosi
wohnhaft in

i zeznał, że robotnik z 3 Państw 143
und zeigte an, daß

z. Stanisław Florkowski III, Sta-
nislav Florkowski,

w wieku 33 lat. Katolickiego wyznania,
all, Religion,

zamieszkał w Małejgórce.
wohnhaft in

urodzony w Pojewcu, powiecie węgrowskie.
geboren zu

Kim, ożeniony z Marianną, z
domu Szambelanów, zamieszka.

Łę w Małejgórce, syn robotnika
Tomasza Florkowskiego i jego mał.

Żonki Kromieny, z domu Krupskiej,
oboje zmarli w Włóknie, powiat obornicki,

umarli w szpitalu polowym Nr 605
zu

dnia osmnastego grudnia
am

roku tysiąc dziewięćset Dziewiętnastego.
des Jahres tausend neunhundert

połudn o godzinia
mittags um Uhr

verstorben sei.

Odczytano, przyjęto i
Vorgelesen, genehmigt und

Gazdiny Smierci z podaniem nie wygóra,
głównie. 25 wyrazów skrócono.

Urządnik stanu cywilnego

Der Standesbeamte

Szuka

Akt zgonu Stanisława Florkowskiego.

8496. Florkowski Stanisław*, strz. 143. p. strz. zm. ch. 18.XII.1919, Kamieniec Podol.
Fragment z Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro
Historyczne. Warszawa 1934.

Feliks Gerszendorf (1901-1920)

Urodził się 4.11.1901 r. w Stroszkach, gmina Nekla, ówczesny powiat średzki, a obecnie powiat wrzesiński, jako syn Bartłomieja i Katarzyny z domu Skowrońskiej.

Służył w stopniu szeregowca w 1. Kompanii 1. Poznańskiego Batalionu Zapasowego.

Zmarł 31.07.1920 r. w szpitalu wojskowym w Skierniewicach.

373 A.

Batalion Zapasowy 1. Pułku Strzelców Wlkp.

Nr. 151

Feliks, am *13ten November 1901*.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach

bekannt,
der Herr Leo Gerszendorf, Gerszendorf,

wohnhaft in *Stroszki,*

keislich-für- Religion, und zeigte an, daß von der
Lebende Gerszendorf, geborenen Sko-
wrońska, seine Frau,

keislich-für- Religion,
wohnhaft bei *sein*

zu *Stroszki, in seiner Wohnung,*

am *funf* *ten* *November* des Jahres
tausend neunhundert *und,* *vor* mittags

um *sechs* *und* *einhalb* Uhr ein *Knabe*
geboren worden sei und daß das Kind *sein* Vornamen

Felix
erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und *unterschieden,*
Gerszendorf

Der Standesbeamte.
Kanapke

Batalion zapasowy 1. Pułku Strzelców Wlkp. (późniejszy 55. Pułku Piechoty) został sformowany w marcu i kwietniu 1919 r. pod dowództwem kpt. Bolesława Pławińskiego (dotychczasowego dowódcy 2. Kompanii), a z dniem 19.05.1919 r. przeniesiony z Poznania do Wrześni.

20.10.1919 r. utworzono Batalion Zapasowy 1. Pułku Rezerwowego. Został kolejno wcielony jako Batalion Zapasowy do 155. Pułku Piechoty a następnie do 73. Pułku Piechoty. W styczniu 1920 r. wcielono Batalion Zapasowy 73. Pułku Piechoty z Kościana do Batalionu Zapasowego 1. Pułku Strzelców Wielkopolskich.

Batalion Zapasowy 1. Pułku Strzelców Wielkopolskich zasilał i uzupełniał dwa pułki frontowe, a mianowicie 1. Pułk Strzelców Wielkopolskich (późniejszy 55. Pułk Piechoty Poznańskiej) i 73. Pułk Piechoty.

W grudniu 1919 r. Metryka urodzenia Feliksa Gerszendorfa.

Bartłomiej

Batalion Zapasowy pułku stacjonował we Wrześni. Do końca lutego 1920 r. formowanie pułku zostało zakończone, a nadwyżki poborowych przekazane do 3. Pułku Strzelców Wielkopolskich.

Do lipca 1920 r. przebywał we Wrześni, skąd został przeniesiony do Krotoszyna i tam pozostał do końca wojny bolszewickiej.

Nr. 2.

Nekli, dnia 4^{go} stycznia 1921.

~~Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego~~
~~stał się dziś co do osobistości~~ ~~znan~~

~~legitymując się,~~

~~Spital~~ *szpital* ~~wojskowy~~
~~zamieszkał~~ w *Skiernewicach* ~~donosi~~
~~i zeznał~~, że *mlodzian, robotnik, szereg.*
I. komp. I. Pozn. B. armii Zapasowego
Feliks Gersendorff,
w wieku *18 lat,* *katolickiego* wyznania
zamieszkały w *Nekli,*
urodzony w *Nekli, powiecie średkim,*
syn *robotnika Bartłomieja Ger-*
sendorfa i jego małżonki Ka-
baryny, z domu Skowronskiej,
obojaź *amantych w Nekli*

~~umarł~~ w *Skiernewicach, szpitalu wojskowym,*
dnia *trzydziestego pierwszego lipca*
roku *tysiąc dziewięćset dwudziestego,*
~~połudn. o godzinie~~

~~Odczytano, przyjęło i~~

Go dziny śmierci niedoniesione.
21 wyrazów drukowanych skreślono.

Urzędnik stanu cywilnego

Dojko

Akt zgonu Feliksa Gersendorfa.

Franciszek Graczyk (1900-1920)

Urodził się w Targowej Górcie 8.10.1900 r. jako syn Jana i Józefy z domu Pindras.

Mieszkał w Targowej Górcie.

Był szeregowcem w 1. Kompanii Sanitarnej. Zmarł 8.03.1920 r. w Poznaniu.

Nr. 175.

Kelce, am *14ten Oktober* 19*00*.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach _____

be kannt,

der *Heute* *Joseph Graczyk*.

wohnhaft in *Targowagorka Gd.*

Katholik Religion, und zeigte an, daß von der

Joseph Graczyk geb. Pindras, seiner

Heute Religion,

wohnhaft *in* *sein*

zu *Targowagorka Gd.* in *seiner* *Wohnung*

am *14ten Oktober* des Jahres

tausend neunhundert *vier* mittags

um *fünf mit einfall* Uhr ein *frisch*

geboren worden sei und daß das Kind *sein* Vornamen

Fransz

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und *in* *Katholik*,

Joseph Graczyk.

Der Standesbeamte.

Kammasler.

Oddziały sanitarne

Ważnymi jednostkami organizacyjnymi szpitala były formacje sanitarne. W poznańskim Okręgu Korpusu VII pracowała Kompania Zapasowa Sanitarna VII, której pierwszym dowódcą był ppłk Stefan Janiszewski, którego rodzina związana była z Mystkami. Zadaniem kompanii było mobilizowanie i szkolenie oficerów, podoficerów i sanitariuszy na potrzeby jednostek sanitarnych okręgu, uzupełnienie ludzi i sprzętu, zaopatrzenie medyczne pododdziałów. Kompania Sanitarna Zapasowa została w 1922 r. przekształcona w Batalion Sanitarny nr 7 z siedzibą w Poznaniu.

Z kolei będący w służbie sanitarnej szpital poznański, po zakończeniu wojny otrzymał nazwę VII Szpital Okręgowy. W 1922 roku liczba łóżek wynosiła 500. Pracą szpitala kierował komendant, a w latach 1922–1925 był nim płk dr Stefan Janiszewski.

7 Batalion Sanitarny został sformowany 5.08.1922 r. w Poznaniu, w koszarach przy ulicy Bukowskiej. Pododdział podlegał bezpośrednio szefowi sanitarnemu Dowództwa Okręgu Korpusu Nr VII. Był jednostką ewidencyjną dla wszystkich oficerów i szeregowych pełniących służbę w formacjach sanitarnych i liniowych

Metryka urodzenia Franciszka Graczyka.

Okręgu Korpusu VII. Podlegały mu 7. Szpital Okręgowy w Poznaniu oraz w szpitalu rejonowe w Gnieźnie, w Kaliszu (z siedzibą w Szczypiornie oraz z filią w Ostrowie Wlkp.) i w Śremie (z siedzibą w Lesznie) oraz w Centralnej Wojskowej Szkole Gimnastyki i Sportu w Poznaniu, a także w Zakładzie Leczniczo-Protezowym dla Inwalidów w Poznaniu. Batalion spełniał także funkcje szkoleniowe oraz mobilizacyjne.

W 1931 r. został zlikwidowany, a w jego miejsce została utworzona Kadra Zapasowa 7 Szpitala Okręgowego.

Graczyk

Nazwisko rodziców: *Jan matka nieznaną*

L. porz.	Nazwiska i imiona	Stan odn. zawód	Urodzin			Wyznanie	Miejscowość urodzenia i powiat	Stosunki osobiste n. p. dotyczące zawodu i t. d.
			dzień	mieście	rok			
1	<i>Graczyk Franciszek</i>							
	<i>zmarł 8.3.20-442-</i>							
2								
3								
4								<i>Mieszkanie, Targowa góra p.w. Proch</i>

Karta meldunkowa z Poznania.

Katolicki	Evangelical	Orthodox	Muslim	Jewish	Other	Unregistered
Michael Graczyk						

Fragment wpisu z Księgi chrztów z parafii Targowej Górki dotyczący Franciszka Graczyka.

7.29.1920	Graczyk Franciszek	28.20	Orth.	Michael Graczyk	28.20	Orth.
-----------	--------------------	-------	-------	-----------------	-------	-------

Fragment wpisu z Księgi ślubów z parafii Targowej Górki dotyczący rodziców Franciszka Graczyka.

10801. Graczyk Franciszek*, szer. 1. komp.

Główno. zm. ch. 8.III.1920, Poznań.

Fragment Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro Historyczne. Warszawa 1934.

Józef Grześkowiak (1901-1921)

Urodził się w dniu 21.11.1901 r. w Targowej Górcie jako syn Jana i Heleny z domu Szmuda.

Z zawodu był kowalem. Służył w stopniu szeregowca w 9. Kompanii 61. Pułku Piechoty.

Zmarł 13.06.1921 r. w szpitalu wojskowym w Kościanie wskutek gruźlicy płuc. Spoczywał w grobie nr 84 Kwatery Wojskowej znajdującej się na starym cmentarzu parafialnym przy ul. ks. P. Bączkowskiego w Kościanie.

61. Pułk Piechoty

17.01.1919 r. nastąpił podział Wielkopolski pod względem wojskowym na 4 grupy operacyjne.

D.D. A.

6.02.1919 r. z jednostek powstańczych grupy zachodniej, do których włączono II Batalion Garnizonu Poznań, sformowano Pułk Zapasowy Grupy Zachodniej, którego nazwę 15.03.1919 r. zmieniono na 7. Pułk Strzelców Wielkopolskich z dowódcą Kazimierzem Szcześniakiem, a 7 stycznia 1920 r. na 61. Pułk Piechoty.

Pułk wziął udział w walkach o zachodnie i wschodnie granice Rzeczypospolitej.

Pododdziały przyszłego pułku walczyły 10 stycznia 1919 r. o Zbąszyń. Do końca lipca 1919 r. 7. Pułk Strzelców Wielkopolskich bił się na zachodnim, później na północnym odcinku frontu wielkopolskiego (od Rybnarzewa po Czarnków). W styczniu i lutym 1920 r. zajął Ziemię Chodzieską

Metryka urodzenia Józefa Grześkowiaka.

Nr. 161.

Nr. 161. am 28ten November 1921.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach _____

Ich kenne _____, taucht,
Ich kenne Józef Grześkowiak,

wohnschaft in *Targowice*

_____ Religion, und zeigte an, daß von der
Józef Grześkowiak geboren Szmuda,
privat Offizier,

_____ Religion,
 wohnschaft *bei* _____

zu *Targowice* in *privat Wohnung*

am *21. 11. 1901* ten _____ des Jahres

tausend neunhundert und _____ mittags

um _____ Uhr ein *Kind*

geboren worden sei und daß das Kind _____ Vornamen

Józef

erhalten habe _____

Vorgelesen, genehmigt und *unterschieden*

Józef Grześkowiak

Der Standesbeamte.

Wojciech

Józef Grześkowiak
ur. 21. 11. 1901 r.
w Targowej Górcie
S. Jan i Heleny z d. Szmuda

i Wyrzyską. 19.01.1920 r. wkroczył do Chodzieży, a następnie do Śmiłowa, Wyrzyska, Białosłiwia i Wysokiej. Na przełomie stycznia i lutego pułk obsadził granicę między Kępem a Rawiczem, po czym wrócił do Chodzieży.

W początkach marca 1920 r. przerzucony został na front wschodni przeciwko Armii Czerwonej do obszaru Brody — Krasne — Złoczów, a 8 maja 1920 r. pułk wkroczył do Kijowa.

Ostatni ważniejszy bój pułku to udzielenie pomocy 11 października 1920 r. 58. Pułkowi Piechoty w walce o Kojdanów.

Po zakończeniu wojny, w której poległo blisko dwustu żołnierzy, pułk powrócił do Chodzieży, a następnie przeniósł się do Gniezna. 1 listopada 1921 r. przybył do Bydgoszczy.

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN

Oficerowie:

1. podchor. Ankiewicz Mieczysław
2. ppor. Baraniecki Ludwik
3. ppor. Barański Walerjan

Szeregowi:

1. szer. Adámczak Franciszek	34. szer. Grzegorzewski Zygmunt
2. san. Banasiuk Stanisław	35. szer. Grześ Stanisław
3. szer. Balczewski Stefan	36. szer. Grześkowiak Józef
4. szer. Bancki Nikodem	37. kapr. Grzekowiak Stanisław

U góry:

Fragment listy poległych i zmarłych z 61. Pułku Piechoty.

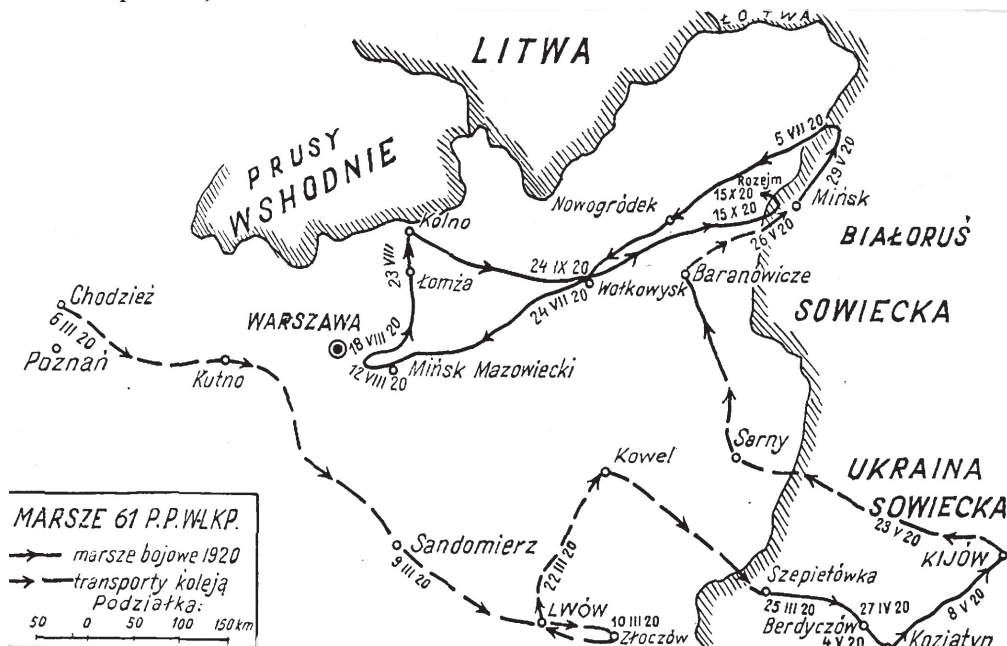
Po prawej:

Grób Józefa Grześkowiaka w Kościanie.

U dołu:

Przebieg szlaku bojowego 61. Pułku Piechoty (7. Pułku Strzelców Wielkopolskich).

Nr. 63

Wien, dnia 24 października 1921.

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego
stawił się dziś co do osobistości znan

legitymując się,

Urząd Duszpasterzski szpitala
~~zamieszkał~~ w wojówkowego Wołoszanie Doussi
~~i zeznał~~, że szeregowiec Kowal, młodziwiec
Stefan Grzeskowiak,
przy J. Komp.
w wieku 20 lat, Katolickiego wyznania,
zamieszkały w Targowejgórce,
urodzony w Targowejgórce, powiecie Sied-
lim, syn Kowala Jana Grzesko-
wiaka i jego matronki Heleny, z
Domu Szmidy, obywatela umarłego
Targowejgórce,

umarł w szpitalu wojówkowym w Wołoszanie,
dnia brzytnego czerwca
roku tysiąc dziewięćset dwudziestego pierwszego
połudn o godzinie

Godziny śmierci, doniesieniu niegoda-
no.

Odczytano, przyjęto i

26 słów woghl liter drukowanych skrócono.

Urzędnik stanu cywilnego

J. J. J.

Akt zgonu Józefa Grzeskowiaka.

Wacław (Władysław) Izydorczyk (1901-1920)

Urodził się 18.07.1901 r. w Nekli jako syn Andrzeja i Antoniny z domu Józwiak.

Został powołany do służby wojskowej w 70. Pułku Piechoty.

Mieszkał w Skarboszewie.

Poległ 30.05.1920 r. w miejscowości Juszkówka, w gminie Dołhinów, powiat wilejski, województwo wileńskie.

Nr. 103.

70. Pułk Piechoty

Pułk powstał na bazie Batalionu Ostrowskiego, sformowanego w Ostrowie 12.11.1918 r. Ze względów politycznych batalion ten wkrótce rozwiązano. W zamian powstał ze składu Batalionu Ostrowskiego w Szczypiornie Batalion Pograniczny.

Wybuch Powstania Wielkopolskiego i działanie sił powstańczych spowodowało zajęcie Skalmierzyc, następnie Ostrowa, Krotoszyna i niebawem Ostrzeszowa. W ślad za uwolnieniem miejscowości organizowano jednostki o charakterze militarnym. Trzy bataliony: ostrowski, ostrzeszowski i krotoszyński utworzyły 12. Pułk Strzelców Wielkopolskich, włączony został następnie do 3. Dywizji Strzelców Wlkp.

Po stabilizacji frontu zachodniego 12. Pułk Strzelców Wlkp. został przetrzucony z frontu do Ostrowa i Krotoszyna, a następnie 25.01.1920 r. wysłany na front wschodni w okolicę Lidy.

Z dniem 1.02.1920 r., po scaleniu z Wojskiem Polskim, nastąpiła zmiana nazwy pułku na 70. Pułk Piechoty, zaś dywizja otrzymała nazwę 17. Dywizji Piechoty. Z początkiem kwietnia 1920 r. pułk otrzymał uzupełnienie poborowych, tak zwane rekruckie marszówki, dla których z konieczności zorganizowano wyszkolenie. Po nim i chwilowej

Nekla, am 23ten juli 1901.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach

be kannt,

Per Oberster Andree Izidorczyk.

wohnhaft in Nekla,

keflicher Religion, und zeigte an, daß von der

Andree Izidorczyk geb. einem Józwiak, seiner Frau

keflicher Religion,

wohnhaft bei ihm.

zu Nekla, in seiner Wohnung

am 23ten juli des Jahres

tausend neunhundert und auf mittags

um 12ten Uhr ein Kind

geboren worden sei und daß das Kind

Andree Izidorczyk (Władysław)

erhalten habe. Dieser Geburtsfall ist gemäß dem Gesetz
gemäß Nr. 103. P. 1. 1. 1901.

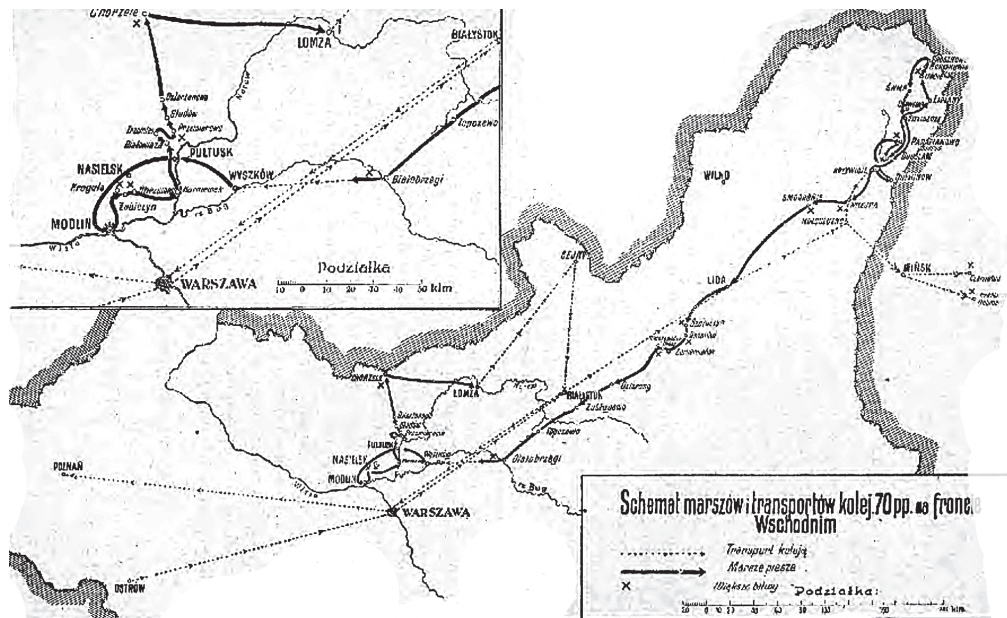
Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Andreas Izidorczyk.

Der Standesbeamte.

Andreas Izidorczyk.

obecności w Borysowie pułk został skierowany w kierunku Mołodeczna, a stamtąd na kierunki Mińska, Dołhinowa i Rzeczek. Rozpoczęła się gehenna majowej bolszewickiej ofensywy 1920 r.

Mapy walk 70. Pułku Piechoty.

U góry przebieg szlaku bojowego pułku podczas kampanii antybolszewickiej.

U dołu położenie wsi Juszkówka.

Na północy w obszarze Nowo-Święcian, tworzyła się pośpieszenie z nadejżdżających z głębi kraju nowych jednostek t. zw. „armia rezerwowa” pod dowództwem generała Sosnkowskiego — ówczesnego ministra spraw wojskowych. Miała ona uderzyć z północy na prawe skrzydło głównych sił sowieckich w obszarze Głębokiego.

Aby ułatwić jej to zadanie, zarządzona została też kontrofensywa 1-ej armii z nad rzeki Serwecz, dla związania części sił sowieckich i odciążenia armii rezerwowej. W tej kontrofensywie brały udział II i III bataljony 70-go pułku piechoty obok innych pułków 17-ej dywizji i 5-ej dywizji piechoty legjonów.

Działania zaczepne rozpoczyna 70-y pułk dnia 28 maja, posuwając się na prawym skrzydle 17-ej dywizji piechoty. Krwawe i zacięte walki toczy tu w obszarze: Uślane-Apenki-Mleczy-Chołutna-przedmoście Nowosiółki, oraz pod Starinkami, które w dzielnym ataku zdobywa II bataljon.

ZDOBYCIE BUDSŁAWIA 4 CZERWCA.

Z walk tych, prowadzonych z obu stron z dużą zaciętością, najważniejszy był bój o Budslaw. Działająca na prawo od 17-ej dywizji piechoty, 3-a dywizja piechoty legjonów rozbiła nieprzyjaciela pod Bubnami i parła go przed sobą na Dokszyce. Zajęcie szybkie Budslawia mogło znacznie ułatwić zadanie 3-ej dywizji. To też dowódca 70-go pułku otrzymał kategoryczny rozkaz: zdobycia wspólnie z 68-y pułkiem piechoty Budslawia „za wszelką cenę”. Zadanie to było o tyle trudne, że dostępu do pozycji sowieckich broniła bagnista i trudna do przebycia rzeczka, której przeciwny brzeg — po zerwaniu mostu — obsadzony został mocno przez nieprzyjaciela. W dodatku wysoka wieża kościelna w Budslawiu dawała artylerji rosyjskiej bardzo dogodną obserwację całego pola walki.

Po kilku bezskutecznych próbach, podejmowanych od rana, udało się wreszcie II bataljonowi sforsować rzeczkę, dzięki pomocy ogniowej 68-go pułku i zdobyć pozycje obronne nieprzyjaciela. III bataljon — rzucany do walki za drugim, przyspieszył zajęcie Budslawia.

70-y pułk piechoty działa dalej zwycięsko na Parafjanowo, dochodząc wraz z innymi oddziałami do ogólnej linii Parafjanowo-Dokszyce, skąd zostaje ściągnięty po skończeniu działania armji rezerwowej, dnia 6 czerwca, do odwrotu 1-ej armji.

U góry opis walk stoczonych przez 70. Pułk Piechoty.

U dołu fragment tablicy poległych pułku.

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN.

Szeregowi:

1. szer. Andrzejczak Józef	53. szer. Florecek Tomasz
2. szer. Antczak Stefan	54. szer. Fraszek Józef
3. szer. Babiś Piotr	55. szer. Fronda Franciszek
18. szer. Czupkowski Jakób	56. szer. Hławski Franciszek
19. szer. Czubek Ignacy	57. st. szer. Idziarek Wajciech
20. szer. Czubek Jan	58. szer. Izdoreczek Wacław
21. szer. Daniel Franciszek	59. szer. Jacek Józef
22. szer. Dlubek Edward	60. szer. Jakobczak Franciszek
23. szer. Długi Jan	61. szer. Jankowski Józef
24. szer. Dzięciński Stanisław	62. szer. Jankowski Józef
25. kapt. Drelak Franciszek	63. szer. Jankowski Szepepan

Franciszek Jęczmionka (1900-1920)

Urodził się 18.10.1900 r. w Gąsiorowie, powiat średzki, jako syn Szczepana (Stefana, urodzonego 7.12.1866 r. w Nekli, zmarłego w Gelsenkirchen) i Mariany z domu Mnich (urodzonej 22.11.1864 r. w Bierzgliuku), którzy zawarli we Wrześni związek małżeński 22.11.1892 r.

Był kawalerem i mieszkał w Gąsiorowie. Uczył się w seminarium nauczycielskim.

Służył w stopniu szeregowca w Kompanii Wrzesińsko-Nekielskiej Zdzisława Beutlera. Jako ochotnik wstąpił do 1. Kompanii Legii Ochotniczej Wrzesińskiej, noszącej nazwę oficjalną Batalion Ochotniczy numer 268.

Zmarł 11.08.1920 r. w szpitalu wojskowym we Wrześni.

A.

Nr. 179

Wła, am 20ten Oktober 1920.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach _____ bekannt,

als Fräulein Stefan Jęczmionka

wohnhaft in Gąsiorow

Katholik Religion, und zeigte an, daß von der

Wohnung Jęczmionka geb. Mnich, seiner

Katholik Religion,

wohnhaft in _____

zu Gąsiorow, in seiner Wohnung

am 18ten Oktober des Jahres

tausend neunhundert _____ Uhr mittags

um fünf Uhr ein _____

geboren worden sei und daß das Kind _____ Vornamen

Franciszek

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und _____

Stefan Jęczmionka

Der Standesbeamte.

Legia Ochotnicza Wrzesińska

Legia Wrzesińska została utworzona w odpowiedzi na apel Rady Obrony Państwa z 1.07.1920 r., a powstała z inicjatywy wielkopolskiego ziemianina, Stanisława hrabiego Mycielskiego. Za datę początkową powstania jednostki można uznać 12.07.1920 r.

Rozwinięta akcja propagandowa obejmowała cały powiat wrzesiński i miejscowości w okolicznych powiatach.

Wszyscy chętni musieli zarejestrować się w Biurze Ewidencyjnym. W krótkim czasie od rozpoczęcia kampanii oddział liczył 800 ochotników. Legia Wrzesińska stacjonowała w koszarach 68. Pułku Piechoty.

Tu złożono przed wyjazdem na front przysięgę wojskową na ręce księdza Bronisława Kaźmierczaka. Na dowódcę wyznaczono przybyłego z Poznania dowórczyka, kapitana Konstantego Rojka, a jego zastępcą został podporucznik Stanisław Mycielski. Uroczyste pożegnanie wyjeżdżającej na front Legii miało miejsce 9 sierpnia. Nie miała ona jeszcze przydziału liniowego, a punktem docelowym były Puławy.

W rejon walk Legia Ochotnicza Wrzesińska przybyła 12 sierpnia 1920 r. Ten oddział wcielono do 66. Kaszubskiego Pułku Piechoty.

Metryka urodzenia Franciszka Jęczmionki.

66. Kaszubski Pułk Piechoty w ogniu dotychczasowych walk poniósł ogromne straty, przez co wymagał uzupełnienia.

Legia Ochotnicza Wrzesińska została nazwana Batalionem Ochotniczym 268 i składała się z czterech kompanii piechoty i jednej kompanii ciężkich karabinów maszynowych. Ponadto Legia posiadała kompletny tabor z kuchnią, jeden wóz sanitarny oraz oddział telefonistów i saperów.

PERE				MATER				LOCUS				NOMEN				NOMEN				NOMEN				NOMEN			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS				NATIVITAS			
NATIVITAS				NATIVITAS																							

Nr. 191

Wrzesnia dnia 14 sierpnia 1920

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawili się
Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschienen heute,

osoba do osobistości
der Persönlichkeit nach

legitymując się,
taufend,

Szpital garnizonowy w Wrzesni
donosi

zamieszkał w
wohnt in
i oznajmił, że
und zeigte an, daß

szeregowiec z 1. kompanii
K. 268. Franciszek Ję-
czmionka,

w wieku 19 lat, mieszkającego w
alt., Katołickiego wyznania,
Religion,

zamieszkał w
wohnt in
urodzony w
geboren zu

Nekli, powiecie przedskim
syn zmarłego w Nekli Jęczmionki,
i jego w Nekli zamieszkałej żony
Maryi urodzonej Mich

umari w
am

Wrzesni, w szpitalu wojskowym
jedenaściego sierpnia

roku tysiąc dziewięćset
des Jahres tausend neunhundert

przed połudn. o godzinie
mittags um

drudziestego
zweiter

zmarł.
verstorben sei.

Odczytano, przyjęto i
Vorgelesen, genehmigt und

Wrzesnia 22, przez drukarnię

Urządnik stanu cywilnego
Der Standesbeamte

w zastępstwie

Wojciech

Nr. 81

C.

Nekla, dnia 1. grudnia 1920

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawili się
Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschienen heute,

osoba do osobistości
der Persönlichkeit nach

legitymując się,
taufend,

Szpital wojskowy w
Donosi, że seminarysta

zamieszkał w
wohnt in

Donosi, że seminarysta
nawagajski, młodszy tran-

ciszek Jęczmionka,

w wieku 19 lat, Katołickiego wyznania,
alt., Religion,

zamieszkał w
wohnt in

urodzony w
geboren zu

Gasiorowie, powiecie przedskim,
syn zmarłego w Gasiorowie

syna zmarłego w Gasiorowie
młodszy tran-

cyj Marji, z domu Mich, zamie-
szkałej w Nekli

zmarł.
verstorben sei.

umari w
am

Wrzesni, szpitalu wojskowym,
jedenaściego sierpnia

roku tysiąc dziewięćset
des Jahres tausend neunhundert

przed połudn. o godzinie
mittags um

drudziestego
zweiter

zmarł.
verstorben sei.

Odczytano, przyjęto i
Vorgelesen, genehmigt und

Wrzesnia 22, przez drukarnię

Urządnik stanu cywilnego
Der Standesbeamte

Wojciech

Akty zgonu Franciszka Jęczmionki z urzędów stanu cywilnego, po lewej stronie z Wrzesni, a po
prawej z Nekli.

13904. Jęczmionka Franciszek*, szer. 268. p. p. zm. ch. 11.VIII.1920, Wrzesnia.

Fragment Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro Histo-
ryczne. Warszawa 1934.

Stanisław Jęczmionka (1898-1919)

Urodził się 20.04.1898 r. w Gąsiorowie, powiat średzki, jako syn Szczepana (Stefana, urodzonego 7.12.1866 r. w Nekli, zmarłego w Gelsenkirchen) i Marianny z domu Mnich (urodzonej 22.11.1864 r. w Bierzglińku), którzy zawarli we Wrześni związek małżeński 22.11.1892 r.

Był kawalerem i mieszkał w Gąsiorowie.

Służył w stopniu szeregowca w 4. Pułku Strzelców Wielkopolskich w Oddziale Telefonistów.

Zmarł 16.10.1919 r. w szpitalu polowym w Zamościu (woj. lubelskie).

58. Pułk Piechoty Wielkopolskiej

Pułk powstał z połączenia grup powstańczych na froncie północnym z rejonu Wągrowca, Budzyna, Gniezna i Wrześni 6.03.1919 r. uzyskał nazwę 4. Pułku Strzelców Wielkopolskich. 7.01.1920 r. wskutek połączenia z Wojskiem Polskim uzyskał nazwę 58. Pułk Piechoty Wielkopolskiej.

Walki pułku na wschodzie

W okresie od 14 do 17 października (1919 r.) pułk przeprowadził wspaniały trzydniowy wypad na wschodnim brzegu rzeki Berezyny, współdziałając z ogólną operacją dywizji. Bataliony I i III pod dowództwem porucznika Kurowskiego działały ze Swisłoczy do szosy mohilewskiej pod Starosielem. Wypad ten przy bardzo małych stratach własnych, wynoszących 1 zabitego i 12 rannych, dał olbrzymie wyniki. Rozbito zupełnie koncentrację dużych sił nieprzyjacielskich i wzięto wielką zdobycz i jeńców.

Zdobycz ta wynosiła: 2 działa, 600 karabinów, 11 karabinów maszynowych, 5 kuchen polowych, około 50 wozów taborowych i blisko 200 koni. Jeńców wzięto około 700 wraz z dowódcą dywizji. W związku z powyższym pułk otrzymał liczne słowa uznania „z powodu świetnego wyniku akcji dzielnego 4-go pułku strzelców wielkopolskich”.

cytat z 58 Pułk Piechoty. Zarys historii wojennej pułków 1918-1920.

Mr. St.
Nekli, am 22. April 1898
 Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
 Befähigkeit nach be kannt,
der Oberster Leutnant (Kapitän) Jęczmionka,
 wohnhaft zu Gąsiorow,
Katholik Religion, und zeigte an, daß von der
Maria Jęczmionka geb. Mnich, seine
Wife Katholik Religion,
 wohnhaft hier,
 zu Gąsiorow, in seiner Wohnung,
 am zwanzigsten April des Jahres
 tausend acht hundert neunzig und acht Wafentage
 um elf Uhr ein Kind mannlich
 Geschlechts geboren worden sei, welches der Vornamen
Stanisław (Stanisław)
 erhalten habe.
 Vorgelesen, genehmigt und unterzeichnet,
Szczepan Jęczmionka
 Der Standesbeamte.
Korzeniowski

Urodził się 24.12.1897 r. w Starczanowie jako syn Franciszka i Marianny z domu Półtorak.

Mieszkał w Kokoszkach.

Wraz z nekielską Kompanią Beutlera przeszedł kampanię na froncie północnym w okolicach Szubina. Wcielony do 10. Kompanii 58. Pułku Piechoty, wziął udział w stopniu kaprała w wojnie przeciw bolszewikom.

Poległ 26.07.1920 r. pod Dobuczynem w gminie Prużany województwo poleskie. (Prużana to miasto na Białorusi, położone w obwodzie brzeskim).

Tak opisywano walki toczone w tamtym czasie:

Fragmenty pamiętnika z czasów powstańczych przy oswobodzeniu miasta Szubina i okolicy w r. 1918/19. Waleriana Cerkaskiego, ur. 15.10.1887 r. w Mogilnie, rozstrzelany przez Niemców 24.11.1939 r. w Żninie, zam. Szubin, ul. 3 Maja, działacza związków powstańców, ławnika Koła Związku Powstańców Wielkopolskich.

...Działalność porucznika Beutlera...

Obronę Szubina oraz całego odcinka, który się ciągnął od Łabiszyna aż pod Nakło do Paterka, powierzono p. Beutlerowi z garstką 50 powstańców.

Biuro por. Beutlera, względnie komendantura, mieściła się obok mego biura w Spółdzielni „Rolnik”, w pokoju p. Fr. Alwina. Tutaj koncentrowała się cała akcja bojowa, jak również aprowizacyjna. Por. Beutler swoim energicznym postępowaniem i duchem patriotycznym, dokonywał cudów waleczności. Gdzie Grenzschutz wdzierał się na polskie stanowiska, Beutler osobiście z garstką dobranych powstańców odpierał ataki i jak duch ukazywał się co chwila na innym miejscu. Gdy nie mógł osobiście kierować akcją, załatwiał to telefonicznie, dodając ducha powstańcom. Śmiem twierdzić, że gdyby nie odwaga Beutlera, odcinek nasz tak długo nie utrzymałby się...

Zarys historii wojennej pułków polskich 1918-1920.

58. Pułk Piechoty Wielkopolskiej. Autor por. Jerzy Łapiński.

Na nowo zajętych odcinku 14-a dywizja odpierała gwałtowne uderzenia, kierowane na Sielec i Berezę Kartuską. W tym jednak czasie na odcinku sąsiedniej północnej dywizji większe siły nieprzyjacielskie przedarły się przez linię frontu i zagrażały tyłom 14 Dywizji. By temu zaradzić, pułk wraz z 4-ym pułkiem ułanów przerzucono do rejonu Prużan. Tu wywiązały się krwawe i zacięte walki, trwające prawie cztery dni. Pierwszego dnia wieczorem i w ciągu całego dnia następnego odpierano sześciokrotnie silne natarcia przeważających sił sowieckich, kierowanych na ośrodek oporu III batalionu pod Dobuczynem. Dochodziło niejednokrotnie do walki na bagnety i granaty ręczne. Jednocześnie nieprzyjaciół oskrzydlał Prużany od zachodu.

Dnia 26 lipca pułk współdziałał z nieudaną akcją grupy podpułkownika Andersa, wiążąc Rosjan walką na swych pozycjach. Ostatni skwarany dzień lipcowy znowu zszedł na odpieraniu kilkakrotnych natarć z zachodu siedmiu pułków sowieckich. Tegoż dnia otrzymano pod wieczór rozkaz przejścia do Żabina. W chwili, gdy pułk przygotowywał się do opuszczenia zajmowanych pozycji, nieprzyjaciół ponownie silnie natarł kilkoma pułkami, tym razem oskrzydając II batalion z południa. Przeciwduderzenie III batalionu

naprawiło, co prawda, położenie, jednak 10-a i 11-a kompanie zostały przy tym otoczone. Przebiły się, walcząc białą bronią i ponosząc duże straty. Zapadał zmrok. Z trudem odrywając się od nieprzyjaciela, opuszczono Prużany i pomaszzerowano jedyną drogą odwrotu na południe, przybываяc po trzynastogodzinnym nocnym marszu do Kobrynia. Dowództwo pułku objął wówczas dotychczasowy dowódca II batalionu, kapitan Stankiewicz, gdyż pułkownik Brezany [Oskar] odszedł ranny do szpitala. Zaznaczyć należy, że wytrwałość i męstwo żołnierzy w tych walkach były godne podkreślenia.

Akty dotyczące Jana Józwiaka:

po lewej stronie metryka urodzenia

po prawej stronie akt zgonu.

A.

Nr. 200.

Metla, am 26ten November 1894.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach _____

_____ kannt,
Der Oberster Franz Józwiak, _____

wohnhaft zu Karczenowo, _____

Kassloffer _____ Religion, und zeigte an, daß von der Maria Józwiak gebornen Poltorak, seiner Ehefrau, _____ Kassloffer _____ Religion,

wohnhaft bei ihm, _____

zu Karczenowo, in seiner Wohnung, _____

am neunundzwanzigsten September des Jahres

tausend acht hundert neunzig und sieben, Kasper Kugel

um _____ Uhr ein Kind meines lichen

Geschlechts geboren worden sei, welches _____ im Vornamen

erhalten habe, _____

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben, _____

Franz Józwiak _____

Der Standesbeamte.

Karczenowo

Nr. 13.

Metla, dnia 28^{ty} stycznia 1901.

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawili się dziś co do osobistości znani _____

_____ legitymując się _____

Dowództwo 10. kompr. 58 pułku zamieszkał w piechoty W.P. Donosi, i oznajmił, że młodszy, robotnik, Karczenowo, 4. pułk. obywateli Włkpr. Jan Józwiak, w wieku 22 1/2 lat, Katolickiego wyznania, zamieszkał w Kocoszach, urodzony w Kocoszach, powiecie średzkim, syn amantego w Kocoszach chłopynia Franciszka Józwiaka i jego małżonki Marianny, z domu Poltorak, zamieszkał w Kocoszach.

umarł w polegu pod Prużanami, dnia Dwudziestego szóstego lipca roku tysiąc dziewięćset Dwudziestego.

połud. o godzinie _____

Odczytano, przysięgło i _____

Godziny śmierci nieprzebiegała 22 wyprawy drukosane skrócone.

Urzędnik stanu cywilnego

Sujka

Cztery dni prawie nieustannych zmagañ z przeważającym wrogiem, po uciążliwych marszach odwrotowych, przy braku snu i należytego pożywienia (siedem dni bez chleba) - wykazały, że dzielność bojowa wielkopolskich „czwartaków” nie straciła na swej wartości.

Walka pod Prużanami, gdzie poległo 42 żołnierzy, a 113 zostało rannych, była jedną z najkrwawszych, jakie pułk w swej historii posiada.

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN.

Szeregowi:

133. szer. Jeńczyk Leon	183. plut. Kresment Józef
134. st. szer. Jendrzejczak Franciszek	184. plut. Krolak Ignacy
135. szer. Jerzy Józef	185. szer. Królikiewicz Józef
136. kpr. Józwiak Jan	186. szer. Kubacki Stefan
137. szer. Józwiak Jan	187. szer. Kubiak Andrzej
138. szer. Junke Leon	188. szer. Kubiak Jan
139. szer. Just Franciszek	189. szer. Kubiak Tadeusz
140. szer. Kabaciński Wincenty	190. szer. Kubiak Józef
141. szer. Kaczmarek Stanisław	191. szer. Kufel Ludwik
142. szer. Kaczmarek Wacław	192. szer. Kujawa Andrzej
143. szer. Kalupa Michał	193. kpr. Kukla Franciszek
144. szer. Karasiński Franciszek	194. szer. Kulig Andrzej
145. st. szer. Karasiński Michał	195. plut. Kunicki Stefan
146. szer. Karpiński Stanisław	196. szer. Kurczewski Roman
147. szer. Karpiński Stefan	197. szer. Kurek Tadeusz
148. szer. Karpiński Wacław	198. szer. Kuśnierkiewicz Julian
149. szer. Karpus Franciszek	199. szer. Kwiatkowski Czesław
150. szer. Kempski Bolesław	200. szer. Lautenschläger Grzegorz
151. szer. Kepke August	201. st. szer. Leśny Jan
152. szer. Kernkiewicz Stanisław	202. szer. Lewandowski Aleksander
153. sierż. Kędziora Władysław	203. szer. Liberacki Wincenty
154. szer. Klatt Adolf	204. szer. Lis Kazimierz
155. szer. Kłiszewski Leon	205. plut. Lubiński Józef
156. szer. Klar Józef	206. szer. Łabijak Jan
157. kpr. Kmieciak Florjan	207. szer. Łangowski Stanisław

Fragment tabelicy chwały 58. Pułku Piechoty.

Miejsca walk 58. Pułku Piechoty.

Adam Kamiński (1901-1920)

Urodził się 8.12.1901 r. w Podstolicach jako syn Wojciecha i Marii z domu Stachowiak.

Matka, Maria Stachowiak (ur. w 1874 r.), była panieńskim dzieckiem Michaliny Stachowiak, która w 1879 r. wyszła za mąż za Ludwika Majcherskiego. Wojciech Kamiński, zgłaszający urodzenie Adama w USC Nekla, podał noszone wówczas nazwisko przez teściową, zamiast rodzowego żony.

Mieszkał w Chwałszycach. Z zawodu był kowalem.

Służył w stopniu szeregowca w 3. Kompanii 3. Pułku Piechoty.

Zmarł z powodu choroby 20.11.1920 r. w Świeciu.

Nr. 169.

Nekla, am 13ten December 1901.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach

_____ k. k. k.

der Herr Nikolaus (Wojciech) Stachowiak,

wohnhaft in Tichodorf,

katholischer Religion, und zeigte an, daß von der

Maria Stachowiak geborene Stachowiak,

seiner Frau

katholischer Religion,

wohnhaft in Tichodorf,

zu Tichodorf, in seiner Wohnung

am 8ten des Jahres

tausend neunhundert 01 auf mittags

um 10ten Uhr ein Kind

geboren worden sei und daß das Kind den Vornamen

Adam

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Nikolaus Stachowiak

Der Standesbeamte.

Wojciech Stachowiak

3. Pułk Piechoty Legionów

Po odzyskaniu niepodległości odtworzono utracone pułki Legionów. Tradycja 3. Pułku Legionów sięga I wojny światowej, gdy z żołnierzy rozwiązanego wcześniej Legionu Wschodniego, uzupełnionego ochotnikami ze Śląska i Galicji utworzono jednostkę wojskową, która brała udział między innymi w bitwach pod Mołotkowem, Rafajłową, pierwszej i drugiej bitwie pod Kostiuchnówką, starciach pod Rarańczą i Kaniowem.

Ponowna organizacja 3. Pułku Piechoty rozpoczęła się w marcu 1919 r. w Zegrzu. Impulsem były starcia z Ukraińcami, które rozpoczęły się 1.11.1918 r., przez podstępne zajęcie przez nich Lwowa.

1.03.1919 r. rozkazem Inspektoratu Piechoty Legionów zostaje skierowany kapitan Władysław Czapliński do tworzenia kadry pułku. Na taką wiadomość byli żołnierze pułku udawają się do Zegrza, gdzie powstaje początek nowego pułku. 14.03.1919 r. kapitan Wacław Zborowski organizuje pierwszy batalion, który zaopatrzony w broń, amunicję, bardzo łyche umundurowanie i bez ekwipunku, mimo niedokończonego szkolenia wyjeżdża 12.04.1919 r. na front bolszewicki, na kierunku Lida, a następnie Wilno.

Wkrótce przybywa do Zegrza major Józef Szczepan, który organizuje dowództwo pułku i kapitan Kazimierz Brożek, który organizuje II Batalion. Bez odpowiedniego przeszkolenia

Metryka urodzenia Adama Kamińskiego.

batalion 16.05.1919 r. bez wyekwipowania wyjeżdża do Lidy. W maju 1919 r. rozpoczęto organizować pod dowództwem kapitana Michała Zabdyra batalion zapasowy, który pomimo dużych trudności z powodu braku oficerów i podoficerów, oraz lichego zakwaterowania w Radomiu, rozwinął się jednak dosyć szybko. Batalion zapasowy wysłał na front w czasie wojny polsko-bolszewickiej jako uzupełnienie: 32 oficerów, 86 podoficerów i 4.249 szeregowców uprzednio przeszkolonych.

Jednocześnie w Zegrzu formował się III batalion, który 21.06.1919 r. skierowano na front galicyjski, gdzie walczył pod Tarnopolem przeciw Ukraińcom. W połowie lipca batalion ten przerzucono do Mołodeczna.

Z początkiem sierpnia 1919 roku po zaciętych walkach pułk zajął Mińsk. W walkach pościgowych oddziały pułku zajęły Borysów. W czasie majowej ofensywy rosyjskiej 1920 r. pułk obsadzał Berezynę na odcinku Gliwień–Stachów. Równocześnie od 18 maja III batalion wspierał oddziały IV Brygady Legionów. Początkiem lipca 1920 roku nieprzyjacieli przeszedł na froncie północnym do ponownej ofensywy. 4.07.1920 r. pierwsze uderzenie trzech armii rosyjskich zmusiło oddziały 1. Armii Polskiej do odwrotu.

3. Pułk Piechoty Legionów, zaatakowany przez przeważające siły, opuścił zajmowane stanowiska. W czasie odwrotu pod Warszawę przez Mińsk, Wołkowysk, Białowieżę i Mielnik do Siedlec nocami pułk dokonywał forsownych marszów, a w dzień powstrzymywał napór nieprzyjaciela.

Na przełomie lipca i sierpnia pułk stoczył ciężkie walki pod Święcicami, Porozowem i nad Narwią, gdzie poniósł duże straty. Po osiągnięciu linii Bugu walczył pod Mielnikiem, gdzie zginęło ponad 100 żołnierzy. W decydującej bitwie wojny polsko-rosyjskiej 2. Dywizja Piechoty Legionów (wchodziła w skład 2. Armii), której zadaniem była obrona Wisły od Karczewa do Dębina. 3 pułk piechoty Legionów zajmował stanowiska w rejonie Piotrowic. Na odcinku 2. Armii w okresie bitwy warszawskiej panował spokój. Nieprzyjacieli nie zdążył rozwinąć się do natarcia, 3. Pułk Piechoty przerzucono wówczas pod Krasnystaw, gdzie w rejonie Grabowiec–Hrubieszów walczył z oddziałami kawalerii

Budionnego. Po zajęciu Hrubieszowa pułk przeszedł do Zamościa, gdzie został uzupełniony i zreorganizowany. 23 września wysłany na front północny, wziął udział w pościgu za nieprzyjacielem rozbitym w bitwie niemeńskiej.

Po zajęciu Wilna przez generała Żeligowskiego, pułk ubezpieczał granicę polsko-litewską na odcinku Olkieniki–Drusieniki do kwietnia 1921 r.

Od 17.04.1921 r. pułk tymczasowo stacjonował w Grodnie. 6 listopada tego roku przeszedł do Suwałk, a 14 maja następnego roku do Łukowa. 2 października 1922 roku pułk przeniesiony został do Jarosławia z wyjątkiem II batalionu,

Fragment listy strat 3. Pułku Piechoty Legionów.

Z A R Y S HISTORJI WOJENNEJ 3-GO PUŁKU PIECHOTY LEGJONÓW

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN SZEREGOWYCH

W LATACH 1919–1920.

176. szer. Jędrzak Adam	225. szer. Kopera Antoni
177. szer. Jędrzejewski Antoni	226. st. szer. Koralewski Marjan
178. szer. Jędrusiak Ignacy	227. szer. Korczyk Edward
179. szer. Jeziorowski Stanisław	228. szer. Korzeński Jan
180. szer. Józwiak Ludwik	229. szer. Kos Michał
182. szer. Juszczyk Józef	231. szer. Kosik Władysław
183. szer. Kajak Jan	232. szer. Kosowski Józef
184. szer. Kaftan Stefan	233. szer. Kosowski Józef
185. szer. Kalbaczek Wacław	234. szer. Kościelnik Stanisław
186. szer. Kalista Władysław	235. szer. Kościelnik Wojciech
187. szer. Kalisz Stanisław	236. szer. Koszob Franciszek
188. szer. Kalinowski Wacław	237. szer. Kot Józef
189. szer. Kamienowski Franciszek	238. szer. Kowalczyk Antoni
190. szer. Kamiński Adam	239. szer. Kowalczyk Franciszek
191. szer. Kałuża Józef	240. szer. Kowalczyk Jan
192. szer. Kania Władysław	241. szer. Kowalczyk Michał

który został detaszowany w Nisku.

Organizacyjnie wchodził w skład 2. Dywizji Piechoty Legionów. 27 października 1927 roku II Batalion został przeniesiony z Niska do Jarosławia.

C.

Nr. 20

Nekla, dnia 11^{go} marca 1921.

~~Przed~~ niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego
~~stawił~~ się dziś co do osobistości ~~znan~~

legitymując się

Ar.: Kab. Urząd Duszpasterski,
szpitala wojskowego
zamieszkał w Świeciu Donosi,
i zeznał, że młodziem, kowal Adam
Kamiński, szeregowiec 3. pułk.
piechoty, 3. kompanii, _____
w wieku 18 lat 11 miesięcy, katolickiego wyznania
zamieszkały w Chwałszycach, _____
urodzony w Podstolicach, powiecie średz-
kim, syn włościana Wojciecha Ka-
mińskiego i jego małżonki Marii,
z domu Majerskiej, oboje zamieszka-
łych w Chwałszycach, _____

umarł w Świeciu, szpitalu wojskowym,
dnia Dwudziestego Siłopada
roku tysiąc dziewięćset Dwudziestego, _____

połudn. o godzinie _____

~~Odczytano, przyjęło i~~

Go-dziny smierci niedoniesione.
Powyższe 2 wyrażenia drukowane skreślono.

Urzędnik stanu cywilnego

Isujal

Akt zgonu Adama Kamińskiego.

Ignacy Konieczka (1899-1919)

Urodził się 7.01.1899 r. w Gozdowie jako syn Franciszka i Wiktorii z domu Gadzińskiej.

Służył w stopniu szeregowca w 1. Pułku Strzelców Wielkopolskich.

Zmarł z powodu choroby 22.04.1919 r. w Gródku Jagiellońskim podczas interwencji pod Lwowem.

1. Pułk Strzelców Wlkp.

(55. Poznański Pułk Piechoty).

Walczył na froncie ukraińskim w okolicach Lwowa, a w czasie wojny polsko-bolszewickiej początkowo na froncie litewsko-białoruskim, a w okresie bitwy warszawskiej uderzał znad Wieprza. Po wojnie stacjonował w Lesznie, jego III batalion w Rawiczu, a batalion zapasowy w Poznaniu.

Pułk opuścił Biedrusko i wchodząc w skład grupy wielkopolskiej i udał się na odsiecz Lwowu. Miejsce wypadku była 15 marca Sądowa Wisznia. Tutaj grupa wielkopolska weszła w skład wojsk gen. Tadeusza Rozwadowskiego. W tym czasie pod Lwowem silne oddziały ukraińskie przerwały komunikację. Grupie płk. Konarzewskiego wyznaczono zadanie przeprowadzenia głównego uderzenia w celu przerwania pierścienia wojsk ukraińskich okrążających Lwów.

17 marca przeszedł do wsi Dołhomosciska, a 18 marca pułk całością sił wszedł do walki. Od 20 marca do 17 kwietnia pułk prowadził walki pozycyjne na dwudziestokilometrowym odcinku od folwarku Henrykówka po Gródek Jagielloński, a straty w ludziach powiększyły się o dalszych 4 poległych i 20 rannych. W wyniku bitew pułk oczyścił linię kolejową Lwów-Przemyslna na całej długości, uzyskując tym

A.

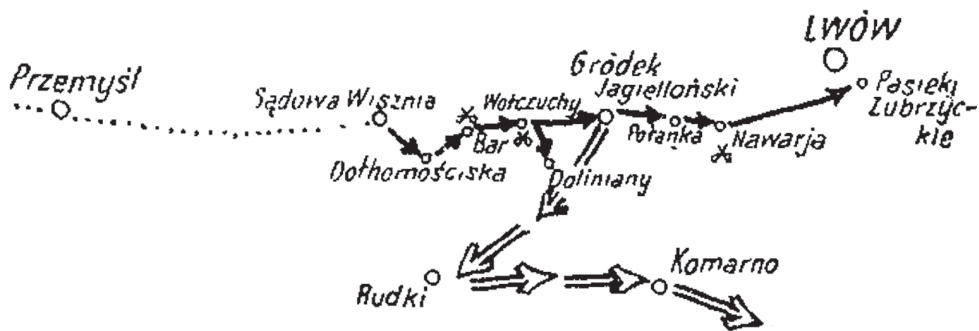
Nr. 8

Wrochen am 7. Januar 1899

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
 Persönlichkeit nach _____, Tannst,
 So Heinrich Franz Konieczka
 wohnhaft zu Przemno
 Religion, und zeigte an, daß von der
 Maria Konieczka geborenen
 Tadeusinka, seine Frau,
 Religion,
 wohnhaft Przemno
 zu Przemno in der Pfalz
 am 7. Januar des Jahres
 tausend acht hundert neunzig und neun
 um 10 Uhr ein Kind männlichen
 Geschlechts geboren worden sei, welches da Vornamen
 Ignacy
 erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben:
 Franciszek Konieczka

Der Standesbeamte:
 J. J. J.

Szlak bojowy 1. PSW podczas wojny przeciw bolszewikom.

samym połączenie Lwowa z resztą kraju. Zdobyto Bar i Wotczuchy.

Pułk przeszedł między 20.03. do 17.04.1919 r. do walk pozycyjnych na linii Henrykowo-Gródek Jagielloński. Prócz strat na polu walki młody żołnierz wskutek niewygód takich jak pogoda i braki w wyżywieniu zapadł na zdrowiu, w szczególności na zapalenie płuc. Wtedy do szpitali trafiło przeszło 150 chorych.

19 kwietnia pułk wyruszył z Gródka Jagiellońskiego przez Polankę i Stawiny na pozycje wyjściowe. O świcie następnego dnia zaatakował pozycje ukraińskie w wioskach Glinna i Nawaria, wypierając wroga z Maliczkowic, Nagórzan, folwarku Nawaria i Glinna. Tu poniósł dotkliwe straty. W wyniku tych walk siły ukraińskie zmuszone zostały do odwrotu. Na linii Nawaria-Maliczkowice-Nagorzany-Pasieki Zubrzyckie na południe od Lwowa pułk utrzymywał pozycje do połowy maja 1919 r.

Z A R Y S HISTORJI WOJENNEJ 55-GO POZNAŃSKIEGO PUŁKU PIECHOTY

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN.

...	...
73. szer. Jasiotowski Jan	121. szer. Lewandowski Wawrzyniec
74. st. szer. Jopek Władysław	122. szer. Leżyński Jan
75. szer. Jurezak Jan	123. kpr. Lis Ignacy
76. szer. Kaczmarek Józef	124. szer. Ławniczak Franciszek
77. kpr. Kaczor Piotr	125. szer. Łabodziński Stanisław
78. szer. Kamiński Franciszek	126. szer. Ławniczak Stanisław
79. szer. Kamiński Wiktor	127. szer. Łodyga Józef
80. szer. Kasprzak Marjan	128. szer. Łubiński Stanisław
81. szer. Kaźmierczak Andrzej	129. szer. Łuczak Franciszek
82. szer. Kaźmierowski Wojciech	130. szer. Łuczak Paweł
83. szer. Kendler Maksymilian	131. szer. Łuczak Stanisław
84. szer. Kleszcz Józef	132. szer. Łuczak Szczepan
85. szer. Klimeczak Józef	133. szer. Łukaszewicz Feliks
86. szer. Klonowski Marcin	134. plut. Lysiak Leon
87. szer. Kluczyk Józef	135. szer. Mądrzak Kazimierz
88. szer. Knast Stanisław	136. szer. Majchrzycki Kazimierz
89. szer. Koch Włocenty	137. szer. Małaskiewicz Antoni
90. szer. Kokociński Franciszek	138. szer. Malicki Jan
91. szer. Kokoszka Jan	139. sierż. Marczyński Michał
92. szer. Kolodziej Stanisław	140. szer. Menceł Kazimierz
93. szer. Konieczko Ignacy	141. szer. Meneslak Kazimierz
94. kpr. Konieczny Edward	142. szer. Michalak Paweł
95. szer. Korytowski Franciszek	143. szer. Michalski Józef
...	...

Fragmety list strat. U góry listy strat 1. Pułku Strzelców Wielkopolskich, poniżej z Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro Historyczne. Warszawa 1934.

17229. Konieczko Ignacy*, szer. 1. p. strz. wlkp. zm. ch. 22.IV.1919, Gródek Jagiel.

Kazimierz Koralewski (1899-1919)

Urodził się 22.01.1899 r. w Noskowie, powiat gnieźnieński, jako syn Tomasza (ur. w 1861 r.) i Anieli z domu Tabaka (ur. w 1865 r.).

Rodzice, Tomasz i Aniela pochodząca z Marzenina, przeprowadzili się z Marzenina do Nekieli 22.08.1910 r. Mieszkali w Nekieli pod numerem 6 od 22.08.1910 r. do 29.07.1912 r. W Nekieli w 1912 r. miał miejsce ślub ich córki Marianny oraz ślub syna Stanisława (poślubił w 1919 r. zamieszkała w Nekieli Walentyne Plazińska).

Zawodu rzeźniczego uczył się w Poznaniu. Mieszkał tam przy ul. Gross Berlinerstrasse 51 (dzisiejsza ul. Dąbrowskiego), gdy 27.01.1916 r. przeprowadził się z Niekulki do Poznania.

Służył w Kompanii Nekielskiej Zdzisława Beutlera w stopniu kaprała.

Zmarł 14.03.1919 r. w szpitalu w Poznaniu na skutek ran odniesionych w bitwie pod Szubinem. Został pochowany 18.03.1919 r. na cmentarzu parafialnym w Nekli.

[illegible]

Zapisy w Księdze chrztów parafii Czerniejewo. Pod numerem 5 znajduje się wpis dotyczący Kazimierza Koralewskiego.

[illegible]

Ewidencja grobów wojennych polskich i niemieckich znajdujących się na cmentarzach katolickich,
ewangelickich i żydowskich w powiatach wrzesińskim i średzkim.
Starostwo Powiatowe we Wrześni. syg 179.

Koralewski

Eltern heißen: *Herrn, Anna geb. Labacka*

Eintr. Nr.	Familien- und Vornamen	Stand	Geburts-			Religion	Geburtsort und Kreis	Persönliche Verhältnisse z. B. bezüglich des Gewerbes u.s.w.
			Tag	Monat	Jahr			
1	<i>Koralewski</i>	<i>Leibschütz</i>	<i>22</i>	<i>1</i>	<i>99</i>	<i>k</i>	<i>Westkowo Westhorno</i>	
2								
3								
4								<i>Wohnung: 19.1.1919. nach Niekla Kld. 1. B. Leinwandh. 51. Handwerker</i>

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W POZNANIU

Karta meldunkowa Kazimierza Koralewskiego w Poznaniu podczas jego nauki zawodu.

644. Koralewski Kazimierz, kpr. komp. wrze-
sińska, ur. 22.X.1899. Koralewo pow.
Środa, —,

pl. 14.III.1919. Szubin, poch. Niekla
pow. Środa, Gr., RH.

Fragment Listy strat (błędna data i miejsce urodzenia) Powstania Wielkopolskiego dotyczący
Kazimierza Koralewskiego.

Annus Domini 1919									
M.	Annus et Mensis	Obitus Dies	In quo loco	Nomen et Cognomen	Aetas	Anni	Mensis	Dies	Causa
3.	Februarius	7.	Poznań	Lachowicz	40.				
7.	Aprilis	1.	Poznań	Lechowski	1.				
5.	Aprilis	12.	Poznań	Lechowski	49.				
4.	Aprilis	14.	Poznań	Lechowski	22.				
6.	Aprilis	18.	Poznań	Lechowski	5.				
7.	Aprilis		Poznań	Lechowski	49.				
8.	Aprilis	28.	Poznań	Lechowski	49.				
9.	Aprilis	29.	Poznań	Lechowski	49.				
10.	Aprilis	10.	Poznań	Lechowski	49.				
11.	Aprilis	21.	Poznań	Lechowski	49.				
12.	Aprilis	28.	Poznań	Lechowski	49.				

Annus Domini 1919									
Causa et mortis	Nomen et Cognomen	Aetas	Anni	Mensis	Dies	Causa	Mortis	Ubi pater	Adnotations
	Franciscus	49.							et mortis
	Andreas	49.							et patris
	Michael	49.							et patris
	Ludovicus	49.							et patris
	Thaddeus	49.							et patris
	Lucas	49.							et patris
	Thaddeus	49.							et patris
	Lucas	49.							et patris
	Thaddeus	49.							et patris
	Lucas	49.							et patris
	Thaddeus	49.							et patris
	Lucas	49.							et patris

Fragment Księgi zgonów z parafii niekielskiej. Dodatkowy wpis pomiędzy pozycją 5, a 6 brzmi: zmarł 14.03. 1919 r. w Poznaniu, Kazimierz Koralewski lat 22, i dopisek po łacinie o pogrzebie.

Stefan (Szczepan) Kostrzewski (1887-1918)

Urodził się 18.12.1887 r. w Opatówku jako syn Piotra i Marianny z domu Mączyńskiej. Rodzina mieszkała w Opatówku. Miał trzech braci i jedną siostrę. Zawarł związek małżeński 22.02.1914 r. z Marianną Jankowiak mieszkającą na wrzesińskim Zawodziu, z którą miał córkę Felicję.

Małżeństwo zamieszkało we Wrześni, na Zawodziu. Pracował jako koniuszy w majątku opieszyńskim hrabiów Mycielskich.

Podczas I wojny światowej został powołany do służby wojskowej i wcielony do armii niemieckiej. Po jej zakończeniu wstąpił ochotniczo do wrzesińskiego batalionu powstańczego.

Jako woźnica 31.12.1918 r. podczas alarmu, przewożąc dostawę dla wojska, a mianowicie broń i amunicję, stracił życie wskutek nieszczęśliwego wypadku we Wrześni na ulicy Miłosławskiej.

Został pochowany z honorami wojskowymi 5.01.1919 r. na cmentarzu parafialnym wraz z Wincentym Dondajewskim, poległym w Zdziechowej. Kondukt żałobny poprowadził ksiądz Łabędzki. Pożegnalne mowy wygłosili pułkownik Kazimierz Grudzielski i ksiądz Stanisław Bogdański z Miłosławia.

Wyprawy do Gniezna 29-31 grudnia 1918 r.

Koniec pierwszej wojny światowej i chaos w funkcjonowaniu państwa niemieckiego spowodowały konieczność zapewnienia porządku w kraju. Powołano oddziały porządkowe, mające chronić ludność przed ewentualnymi występkami powracających z frontu żołnierzy, przed przemieszczającymi się grupami dezterów, ale także cywilnymi złoczyńcami.

W Wielkopolsce oddziały o charakterze policyjnym przybrały nazwę Straży Ludowych. Jednostki te były akceptowane i utrzymywane przez istniejącą władzę.

Jednak w Wielkopolsce światło umysły wybiegały z pomysłami dalej. W Poznaniu Mieczysław Paluch forsował koncepcję powołania oddziałów wojskowych, na co, o dziwo, pod pewnymi warunkami uzyskał zgodę władz. Ideę tę pochwycił we Wrześni Władysław Wiewiórowski i już w początkach grudnia 1918 r. powstał we Wrześni batalion o niemieckiej nazwie Wacht und Sicherheitsdienst, a nazwie polskiej Służba Straży i Bezpieczeństwa, finansowany przez władze niemieckie.

Głównym zadaniem formacji wrzesińskiej było pilnowanie granicy z Polską. Wybuch Powstania Wielkopolskiego 27.12.1918 r. spowodował natychmiastowe użycie tych zorganizowanych sił do celów polskich. Stąd też, gdy sytuacja tego wymagała, udzielono pomocy okolicznym miejscowościom. Wkrótce przyszło wołanie o pomoc z Gniezna.

Pierwsza wyprawa nastąpiła 29.12.1918 r. z powodu prośby wysłanników gnieźnieńskich. W niedalekiej Zdziechowej wylądował się bowiem duży oddział Grenzschtutzu wsparty wyladowaną z kolei w Mącznikach artylerią i oddziałem jazdy.

Wobec zagrożenia postanowiono w dowództwie wrzesińskiego batalionu, że na pomoc wyruszą z Wrześni dwie kompanie piechoty i jedna kompania ckm-ów.

Po przybyciu wrzesińskich sił okazało się, że trwają pertraktacje z dowództwem oddziału niemieckiego, wobec czego obecność sił wrzesińskich jest zbędna.

Kompanie piechoty zostały załadowane na pociąg, a kompania ckm wróciła transportem kołowym na wozach.

Jednak już wieczorem przybyli z Gniezna Stanisław Wierbiński

Metryka urodzenia Szczepana Kostrzewskiego.

Pr. 232.

Nehla, am 19ten Dezember 1887.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach _____

_____ kannt,
der Legalisierter Peter Kostrzewski,

wohnhaft zu Gniezno,

Legalisierter Religion, und zeigte an, daß von der
Marianna Kostrzewska, geborenen Ma-
czynska, ferner Elżbieta,

Legalisierter Religion,
wohnhaft Gniezno,

zu Gniezno im ferner Mesung

am neufzehn ten Dezember des Jahres

tausend acht hundert neuf zig und sechshundert

um neuf Uhr ein Kind männlichen

Geschlechts geboren worden sei, we lches _____ des Vornamen

Stefan (Szczepan)

erhalten habe . _____

Vorgelesen, genehmigt und Legalisierter
Peter Kostrzewski

Der Standesbeamte.

Szymonowski

i Bolesław Kasprowicz prosząc o wsparcie militarne. W takiej, dość nadzwyczajnej sytuacji, kierownictwo wrzesińskie po wahaniach zdecydowało ponownie wspomóc Gniezno.

Bez oddziału konnego, który rozwiązano, i w takim samym co poprzednio składzie wyruszone 31.12.1918 r. o godz. 4. pod dowództwem Władysława Wiewiórowskiego. Podczas starcia w Dziechowej śmierć poniósł powstaniec wrzeński Wincenty Dondajewski. We Wrześni transportując zaopatrzenie podczas ogłoszonego alarmu śmierć poniósł wskutek wypadku Szczepan Kostrzewski.

Ofiarom starcia zorganizowano 5.01.1919 r. na wrzeńskim cmentarzu parafialnym uroczysty wspólny pogrzeb.

Po lewej:
zdjęcie rodzinne Szczepana Kostrzewskiego
z żoną Marianną z domu Jankowiak.

Na dole:
Fragment Księgi zgonów parafii
wrzeńskiej.

113

Annus Domini 1918.									
N.	Annus et Mensis.	Oktava Dies.	In quo loco.	Nomen et Cognomen.	Aetas.			Causa.	Causa.
					An-	Men-	Dies.		
113	December	31	.	Wincenty Dondajewski	47	.	.	.	.
114	December	31	.	Szczepan Kostrzewski	30	.	.	.	.

114

Annus Domini 1918.									
Causa et profectus Patria.	Nomen et Cognomen.		Morsus Lapsum Lapsum	Morsus Lapsum Lapsum	Morsus Lapsum Lapsum	Morsus Lapsum Lapsum	Morsus Lapsum Lapsum	Morsus Lapsum Lapsum	Adnotationes.
	Patria.	Matria.							

Wspólny pogrzeb Szczepana Kostrzewskiego i Wincentego Dondajewskiego 5.01.1919 r. we Wrześni.

Jestem wnuczką powstańca Szczepana Kostrzewskiego. Napisałam dane o dziadku, które wem z przekazu babci i mojej mamy (córki Szczepana). Dziadek mieszkał w Opoleńsku koło Łodzi. Był najstarszy z rodzeństwa. Miał trzech braci i jedną siostrę. Pracował u hrabiny p. Rycielskiej jako kociusz, Ożenił się z Marianną. Jankciarka zamieszkała na Żurawiu i dawała koleżom. Mielili jedną córkę Felicję (moją mamę), która urodziła się po śmierci swojego ojca. Była również pracownią u p. hrabiny Rycielskiej. Dziadek brał udział w I wojnie światowej z której wrócił w 1918. Krótko potem zaangażował się w szereg oddziału powstańczego. Zginął w wypadku

w pierwszych dniach walk powstaniowych. Jego pogrzeb w p. Dondajewskiego odbył się dnia 5 stycznia 1919 r. Pochowany jest u Pomnika Powstańców krakowskich na cmentarzu przy ul. Głównym. Mam całkiem zły stan. Dnia z nich to pogrzeb z tłumem ludzi i tle.
Halina Wilczyńska

Wspomnienia wnuczki Szczepana Kostrzewskiego - Haliny Wilczyńskiej z Wrześni.

Franciszek Kotecki (1896-1920)

Urodził się 28.07.1896 r. w Targowej Górcie jako syn Ignacego i Agnieszki Majewskiej.

Pobrany do Wojska Polskiego służył w stopniu szeregowca w Obwodowej Komen-
dzie Uzupełnień w Środzie Wlkp.

Zmarł 16.01.1920 r. w Poznaniu, w 8. Szpitalu Garnizonowym, wskutek grypy i osła-
bienie serca.

Mr. 114.

Kotecki, am 2ten August 1896

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der

Persönlichkeit nach _____

beamt,

Der Elternteil Ignatz Kotecki.

wohnhaft zu *Targowagorka Gt.*

Katholik Religion, und zeigte an, daß von der

Agnat Kotecki geboren Majewskia, seiner

Eltern

Katholik Religion

wohnhaft *in jenen*

zu *Targowagorka Gt. in seiner Wohnung*

am *achtundzwanzigsten* Juli des Jahres

tausend acht hundert neunzig und *acht*, *Ignatz Kotecki*

um *zwei* Uhr ein Kind *meiner* lieben

Geschlechts geboren worden sei, welches *Ignat* Vornamen

Ignat

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und *unterzeichnet*

Ignatz Kotecki.

Der Standesbeamte.

Tharwagorka

Został pochowany w Pozna-
niu na Cmentarzu Garnizonowym,
w grobie o oznaczeniu CG-VII-122,
kwatery 7, grób o numerze 122.

Pobór w zaborze pruskim

Należąc do Cesarstwa Niemiec-
kiego w Provinz Posen obowiązywały
przepisy armii niemieckiej. W celu
spełnienia obowiązku wobec służby
wojskowej powołano odpowiednie
służby poboru. Werbunek poboro-
wych, rekrutację, prowadził urząd
Obwodowa Komenda Uzupełnień
(Bezirkskommando) podlegający
w przypadku powiatów średzkie-
go i wrzesińskiego pod 10. Dywizję
Piechoty, które zatrudniały Bezirek-
skommando Offizier i Bezirkskom-
mando Feldwebel czyli Oficerów
Ewidencyjnych. Komenda obwodowa
działała łącznie z urzędem meldun-
kowym, podlegający Hauptmeldeamt
(HMA). Urząd taki dla powiatu wrze-
sińskiego ustanowiony był w Środzie
jako Schroda Bezirks - Kommando
z przedstawicielstwem we Wrześni.
Każdy dwudziestolatek miał obowią-
zek stawić się przed komisją poboro-
wą Ersatzkommission w skład której
wchodzi Bezirkskommandeur i Ver-
waltungsbeamter (urzędnik admini-
stracji) lub Landrat oraz lekarz.

Komisja powoływana była
przez istniejące powiatowe urzędy

Metryka urodzenia Franciszka
Koteckiego.

1896					1896				
Nazwisko	Wzrost	Waga	Barwa	Barwa włosów	Imię	Wzrost	Waga	Barwa	Barwa włosów
1896					1896				
29. czerwca 1896	174	1			1896				
30. lipca 1896	174	1			1896				
21. sierpnia 1896	174	1			1896				
22. września 1896	174	1			1896				
33. października 1896	174	1			1896				
37. listopada 1896	174	1			1896				

Fragment Księgi chrztów z parafii Targowa Górka. Pod numerem 30 zapis urodzin Franciszka Koteckiego.

landwery – Landwehrbezirke, które z kolei podlegały odpowiednim Landwehr Inspektionen lub Brygadam. Poszczególne miejscowości podlegały w różnych okresach pod inne Bezirkskommando.

Września podlegała początkowo obwodowi Gniezno, a następnie w obwodowi Środa. Urząd taki dla gminy Nekla ustanowiony był w Środzie jako Schroda Bezirks-Kommando. Na jego czele stał Bezirk Offizier (w Środzie był to w okresie wojny oberstleutnant Carl von Warnberg). Z powodu tego urzędu miasto Środa było miastem garnizonowym, podobnie jak Września.

Kotecki

Nazwisko rodziców: Franciszek i Maria z d. Tawnocha

212

L. porz.	Nazwiska i imiona	Stan odn. zawód	Urodzin			Wyznanie	Miejscowość urodzenia i powiat	Stosunki osobiste n. p. dotyczące zawodu i t. d.
			dzień	miesiąc	rok			
1	Kotecki Franciszek	zotnik	23	1	1896			
2								
3								
4								Mieszkanie: Targowa Górka pow. Poddębice

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W POZNANIU

F. Półczek, Poznań.

Księga meldunkowa Poznania. Fiszka z zapisem o Franciszku Koteckim.

W ramach Bezirkskommando funkcjonowały wydziały:

– główny Środa,

– poboczny Września,

oraz jednostki zwane kompaniami w Miłosławiu i Kostrzynie.

Rekruci, których po poborze (stawce) wybrano do rodzaju broni, a nie otrzymali dotąd jeszcze rozkazu stawienia się (Gestellungsbefehl), powinni natychmiast zgłaszać się w biurze komendy wojskowej (Bezirks-Kommando).

Powstawanie Obwodowych Komend Uzupełnień (OKU) w regionie

Rozkazem dziennym nr 5 DG z dnia 10.01.1919 r. w sprawie organizacji służby samochodowej, obwodów uzupełnień oraz taktyki oddziałów przy atakach na miejscowości powołano 13 obwodów uzupełnień (obwodów rekrutacji wojska).

Powiaty średzki i wrzesiński zostały w tym zakresie połączone, tworząc VI Obwód Uzupełnień Okręgu Wojskowego II. Zadaniem komendy obwodu było stworzenie biur werbunkowych. Obwodowe Komendy Uzupełniające, podlegały bezpośrednio pod Dowództwo Główne. Wzorem było dawniejsze Bezirkskommando, zatrudnieni tam oficerowie ewidencyjni (OE) to odpowiednik dawniejszych Melde – Amt i Bezirkskommando – Offizier ewentualnie Bezirkskommando – Feldwebel. Zakresy jednostek niemieckich pokrywały się z polskimi. W ten sposób uniknięto zamieszania w początkach organizacji sił wojskowych.

Rozkazem dziennym nr 18 z dnia 22 stycznia 1919 ppor. Ludwik Rządkowski został mianowany dowódcą OKU w Środzie (Nekla należała do powiatu średzkiego). Następnie Komendą w Środzie dowodził ppor. Milewski, a we Wrześni, przez pewien okres funkcję kierownika Bezirkskommando pełnił Leon Chmielnik. W Gnieźnie na początku, z dniem 23.01.1919 r., dowódcą OKU (nr VII) został zastępca oficera Józef Śmielewski (Roz. Dz. nr 33 z 6.02.1919 r.).

Z dniem 20.10.1919 r., wraz z nową organizacją sił zbrojnych, a więc powołaniem Dowództwa Okręgu Generalnego w Poznaniu (DOGen) i Dowództwa Frontu Wielkopolskiego, OKU przeszły pod rozkazy DOGen.

Z tą datą powiaty średzki i wrzesiński poczęły podlegać Komendzie Uzupełnień w Gnieźnie (Pułkowa Komenda Uzupełnień Gniezno). Funkcjonowały jednak, będące agendami. Biura Ewidencyjne zarówno w Środzie jak i we Wrześni.

Po Powstaniu Wielkopolskim

Rozkazem dziennym Dowództwa Głównego Sił zbrojnych w Byłym Zaborze Pruskim z dnia 10.01.1919 r. głównodowodzący wówczas Stanisław Taczak powołał w miejsce niemieckiego systemu werbunkowego odpowiednik polski.

W miejsce Bezirkskommand powołano Obwody Uzupełnień. Powiat wrzesiński i średzki znalazły się w VI Obwodzie Uzupełnień z siedzibą w Środzie. W ślad za powołaniem Obwodów Uzupełniających utworzono Obwodową Komendę Uzupełniającą, a w każdym powiecie Oficera Ewidencyjnego. Zakresy działania zostały przejęte z niemieckiego systemu werbunkowego, opartego na Bezirkskommandach, Meldeamtach i Bezirksfeldwebelach. Zadaniem tego organu było zarówno prowadzenie spisów rekrutów, ich werbunku jak i spisów oficerów i innych specjalistów, co prawda poza służbowych, ale wciąż

znajdujących się w gestii władzy wojskowej.

W skali kraju 5.02.1919 r. kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych nakazał przydzielić samodzielne biura werbunkowe i zaciągowe, utworzone przez poszczególne formacje wojskowe, do istniejących komend uzupełnień. 23 stycznia 1920 roku, w celu prawidłowego uzupełnienia wakatów w urzędach poborowych została utworzona „rezerwa oficerska i urzędników wojskowych dla władz poborowych”. Działania wojenne wymuszały likwidację komend uzupełnień na terenach zajmowanych przez wroga i stopniowe ich odtwarzanie po ich powtórным opanowaniu przez wojska polskie. Na początku 1921

roku działało 76 komend, ale już pod koniec roku było ich 103, z tego 90 zwyczajnych i 13 dyspozycyjnych. Zwiększenie liczby komend uwarunkowane było też nowym podziałem terytorialnym państwa. W ich wyniku liczba komend zwiększyła się do 118.

W czerwcu 1921 roku Powiatowa Komenda Uzupełnień Gniezno była podporządkowana Dowództwu Okręgu Generalnego „Poznań” i obejmowała swoją właściwością powiaty: gnieźnieński, średzki, wągrowiecki, witoski i wrzesiński.

Po zjednoczeniu Armii Wielkopolskiej z Wojskiem Polskim obowiązywały przepisy krajowe.

Nr. 226.

Poznań, dnia 20 stycznia 1920.
am

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawili się
Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute,
dzisiaj co do osobistości — znan —
der Persönlichkeit nach

legitymując się,
tammt

Prof. szpitala VII. gwardyjnego pułku.
Niego

zamieszkał w Poznaniu domiost,
wohnt in
i — że szeregowiec przy Komendzie
und jagte an, daß
dywizyj w Pradze, Franciszka
Koteckiego, robotnik,

w wieku — 23 lat, Katolickiego wyznania,
alt,
Religion,
zamieszkał w Targowej Górze, powiat średzki,
wohnt in
urodzony w Targowej Górze, niezamężny,
geboren zu
syn robotnika Ignacego Koteckiego
i jego małżonki, Maryi z domu Sawicki,
oboje kamieńskali w Targowej Górze,

umarli — w Poznaniu w wyżej wymienionym szpitalu
zu
dnia — szesnastego stycznia
am
roku tysiąc dziewięćset dwudziestego
des Jahres tausend neunhundert
— przed połudn. o godzinie szóstej,
mittags um 21hr

verstorben ist.

Odczytano, przyjęto i
Bergelesen, genehmigt und
(Początek II Nowo druku skreślono)

Urzędnik stanu cywilnego

Der Standesbeamte

Wartość
Słownik

nr. 28. IV. 96.
grzyba i ost.
serca.

Akt zgonu Franciszka
Koteckiego.

Stanisław Krotofil (1890-1919)

Urodził się 2.11.1890 w Dzierżnicy, jako syn Wojciecha i Marianny z domu Madaj, primo voto Maćkowiak. Rodzice byli rolnikami w Dzierżnicy. Zawarli związek małżeński w 1874 r. w Nowej Wsi Królewskiej. Stanisław miał dziesięcioro rodzeństwa, w tym brata Antoniego, powstańca wielkopolskiego. Stanisław Krotofil został ochrzczony 4.12.1890 r. w kościele w Targowej Górcie.

A.

Nr. 135

Schla am 2ten November 1890

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach

Er kannt;
der Herr Adolf Krotofil,

wohnhaft zu Dzierżnica,

anlässlich Religion, und zeigte an, daß von der
Marianna Krotofil, geborenen
Madaj, seiner Ehefrau,

wohnhaft zu Dzierżnica,

zu Dzierżnica, in seiner Wohnung

am 2ten November des Jahres

tausend acht hundert neunzig und zwei November 8

um 10 Uhr ein Kind geboren sei, welches

des Vornamen

Stanislaus (Stanisław)

erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Wojciech Krotofil

Der Standesbeamte.

Szymanowski

Jego chrzestnymi byli Agnieszka Paszak i Walenty Psuja, ówczesny nauczyciel ze Stępcina, późniejszy kierownik nekielskiej szkoły. Uczęszczał do szkoły w Gieczu, a po jej zakończeniu wybrał zawód piekarza.

Podczas I wojny światowej został powołany do służby wojskowej i wcielony do armii niemieckiej. Służył w stopniu Gefreiter w 11. Kompanii Reserve-Infanterie-Regiment 51 z Wrocławia. Podczas walk na froncie zachodnim został trzykrotnie ranny. Po zawarciu zawieszenia broni pułk przybył w miejsce demobilizacji. III Batalion przeszedł 27.12.1918 r. na kwatery do Bytomia i tam się rozwiązał.

Po powrocie z wojny, wraz z 19 mieszkańcami Dzierżnicy, wziął udział w Powstaniu Wielkopolskim. Został przydzielony do 2. Kompanii Średzkiej pod dowództwem podporucznika Antoniego Pośpieszalskiego, wchodzącej w skład batalionu piechoty z Poznania pod dowództwem podporucznika Stanisława Śliwińskiego. Poległ 11.01.1919 r. w bitwie o Szubin. W tej walce

powstańcy ponieśli ciężkie straty.

20.01.1919 r. na cmentarzu parafialnym we Wrześni przy ul. Gnieźnieńskiej odbył się uroczysty zbiorowy pogrzeb powstańców poległych pod Szubinem, w tym Stanisława Krotofila. Pochowany został we wspólnym grobie powstańców wielkopolskich.

115

Annus Domini 1919.

Nr	Annus et Mensis.	Oblitus Dies		In quo loco.	Nomen et Cognomen.	Aetas.			Causa.
		Die.	Hora.			An.	Mens.	Die.	
1.	Januarius	2.	.	Września	Clara Krolowicz	93	3	16	erecta
2.	Januarius	2.	.	Sobótka	Antoniusz Gzylowicz	18	4	13	—
3.	Januarius	3.	.	Sobótka	Antoniusz Rzepka	1	8	20	super
4.	Januarius	5.	.	Września	Mikolaj Miko	72	.	.	in pto.
5.	Januarius	5.	.	Września	Bara Gzylowicz	24	3	9	nigro
6.	Januarius	5.	.	Września (in uxor.)	Antoni	83	.	.	erecta
7.	Januarius	7.	.	Września	Antoniusz Krolowicz	66	.	.	in pto.
8.	Januarius	8.	.	Sobótka	Silvester Krolowicz	.	.	.	erecta
9.	Januarius	8.	.	Sobótka	Antoniusz Krotofil	.	.	.	erecta
10.	Januarius	8.	.	Sobótka	Franciszek Gzylowicz	.	.	.	erecta
11.	Januarius	9.	.	Sobótka	Antoniusz Krolowicz	53	.	.	erecta
12.	Januarius	11.	.	Sobótka	Antoniusz Krolowicz	.	.	.	erecta

Annus Domini 1919.

116

Causa et probatio Patris.	Nomen et Cognomen.		Mors.	Ubi patet Causa probatio debet esse subditi ipsi relatum.	Adnotaciones.
	Patris.	Matris.			
—	—	—	—	ex pto.	—
—	—	—	—	ex pto.	—
Thomas Rzepka	Francis Krotofil	—	—	ex pto.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
Simon Mikolajski	Francis Gzylowicz	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex pto.	—
—	—	—	—	ex pto.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—	—	—	—	ex uxor.	—
—					

Fragment Księgi zgonów parafii farnej we Wrześni

Zdjęcie powstańców poległych pod Szubinem, których pogrzeb odbył się 20.01.1919 r. Od dołu: Mieczysław Białecki, Franciszek Grześkowiak, Sylwester Misiak, Stefan Wiśniewski, Stanisław Krotofil.

Druga bitwa szubińska

Miała miejsce 11.01.1919 r. i była wtedy najważniejszą bitwą na froncie północnym.

Brał w niej udział niekielski oddział powstańców pod komendą Zdzisława Beutlera, który po uzupełnieniu we Wrześni i Gnieźnie nosił nazwę Kompanii Wrzesińsko-Niekielskiej, a następnie 4. Kompanii Poznańskiej. Siły polskie zostały podzielone na dwie grupy uderzeniowe i jedną osłonową, a dowodził całością pułkownik Kazimierz Grudzielski, stacjonujący ze swym sztabem w Kcyni, zaś mobilnym szefem sztabu był podporucznik Mieczysław Paluch.

Bitwę rozpoczęły haubice Jana Chylewskiego, co było sygnałem do ataku dla głównej grupy uderzeniowej. Uderzenie z północy zaskoczyło częściowo siły niemieckie, które zmuszone zostały do reorganizacji linii obrony.

Po zdobyciu w walce miasta, spóźniony oddział Zdzisława Beutlera zdobył budynek stacji kolejowej, biorąc do niewoli dużą grupę jeńców.

Należy również wspomnieć o oddziale kawalerii K. Ciążyńskiego, który wiążąc walką pociąg pancerny zdążający szubińskim Niemcom na odsiecz z Bydgoszczy, poniósł przy tym duże straty.

Straty ogólne bitwy to 26 poległych i 29 rannych powstańców.

**698. Krotofil Stanisław ¹⁾, szer. 2. komp. pl. 11.I.1919. Szubin, poch. Wrześ-
(środek)baonu poz. Śliwińskiego, —, —, nia, Gr., LS., RH.**

Powyżej: fragment Listy strat Powstania Wielkopolskiego 1918/1919.

Tadeusz Jabłoński. Wojskowe Biuro Historyczne. Warszawa 1936.

Poniżej: fragment Listy strat 67. Pułku Piechoty (9. Pułku Strzelców Wielkopolskich) w Zarys historii wojennej 67. Pułku Piechoty. Kpt. Stefan Konieczny. WBH. Warszawa 1929.

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN

Szeregowi:

69. szer. Grodziak Czesław	118. szer. Kreczmer Piotr
70. szer. Grott Ignacy	119. szer. Król Józef
71. szer. Grützmacher	120. szer. Królikowski Stanisław
72. szer. Grześ Stanisław	121. szer. Krotofil Stanisław
73. szer. Guze Jan	122. st. szer. Krzyżaniak Franciszek
74. szer. Hejduk Franciszek	123. kapr. Krzyżyk Franciszek
75. szer. Idaszak Stefan	124. kapr. Kubala Michał
76. szer. Izdebski Franciszek	125. szer. Kucharski Leon
77. szer. Jabłoński Wojciech	126. szer. Kudłuszki Michał
78. st. szer. Jędrzejewski Józef	127. szer. Kulczyński Józef
79. st. szer. Jakóbek Franciszek	128. szer. Kuźnierekiewicz Julian
80. szer. Jakubowski Aleksander	129. szer. Kwabisz Piotr

Jan Labijak (1900-1920)

Urodził się 15.02.1900 r. w Krzyżownikach koło Krerowa, powiat średzki, jako syn Kazimierza i Stanisławy z domu Klemens. Pisownia jego nazwiska ulegała zmianom: Labiak, Łabijak, Labijak.

A.

Nr. 13

Krerowo am 16. Februar 1900.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach _____

_____ zu, taufte,
den Heiligen Kasimir (Kazimierz)
Labijak

wohnhaft in Krzyżownik

Katholik Religion, und zeigte an, daß von der
Stanisława Labijak geborenen

Klemens, seiner Ehefrau

_____ Katholik Religion,

wohnhaft bei ihm

zu Krzyżownik in seiner Wohnung

am 15. Februar des Jahres

tausend neunhundert _____ Uhr mittags

POZNANIE

im Jahre 1900 ein Knabe

geboren worden sei und daß das Kind den Vornamen

Johann (Jan)

erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Kazimierz Labiak

Der Standesbeamte.

M. Skotarczak

Po ukończeniu szkoły pracował przy wydobywaniu torfu w Leśnej Grobli, gdzie jego ojciec był majstrem produkcji torfu.

Mieszkał w Nekielsce.

Brał udział w Powstaniu Wielkopolskim, walcząc w składzie Kompanii Nekielskiej Zdzisława Beutlera.

Po powstaniu został wcielony do 9. Kompanii III Batalionu 58. Pułku Piechoty Wielkopolskiej. W jej składzie walczył z bolszewikami. Skierowany na urlop wraz z trzema kolegami (w tym Janem Nowakiem z Nekielski), przed wyjazdem został zdradziecko zastrzelony 17.04.1920 r. pod Jełaniem na Polesiu (ówczesny powiat Mozyrz). Pochowany został na Polesiu.

III Batalion 58. Pułku Piechoty

Batalion został sformowany 23.03.1919 r. z oddziałów walczących w okolicy Szubina, a więc oddziałów gnieźnieńskich. Dowódcą został Maksymilian Bartsch, przedtem dowódca III odcinka frontu (po Janie Tomaszewskim, Zdzisławie Beutlerze i Oskarze Brezonym), z Kompanii Gołanieckiej. Batalionem dowodził do 27 lipca 1920 r., a od 16.06.1921 r. dowodził nim Wiktor Skotarczak. W skład baonu wchodziły oddziały z Gniezna, Powidza, Witkowa i Nekli. Po sformowaniu batalion

Metryka urodzenia Jana Labijaka.

pozostał na froncie, ulegając reorganizacji. Jego 9. Kompania wchłonęła powstańców z różnych oddziałów: z 2. Kompanii Gnieźnieńskiej Józefa Glesmanna, Kompanii Nekielskiej Zdzisława Beutlera, Kompanii Szubińskiej, którą dowodził por. Piątkowski, Kompanii Samokłęski Pawła Kolańczyka. Dowódcami 9. Kompanii byli kolejno: Franciszek Kowalczyk, ppor. Paweł Kolańczyk (kilka dni), por. Piątkowski, por. Teofil Bojanowski i ppor. Michał Cieślewicz.

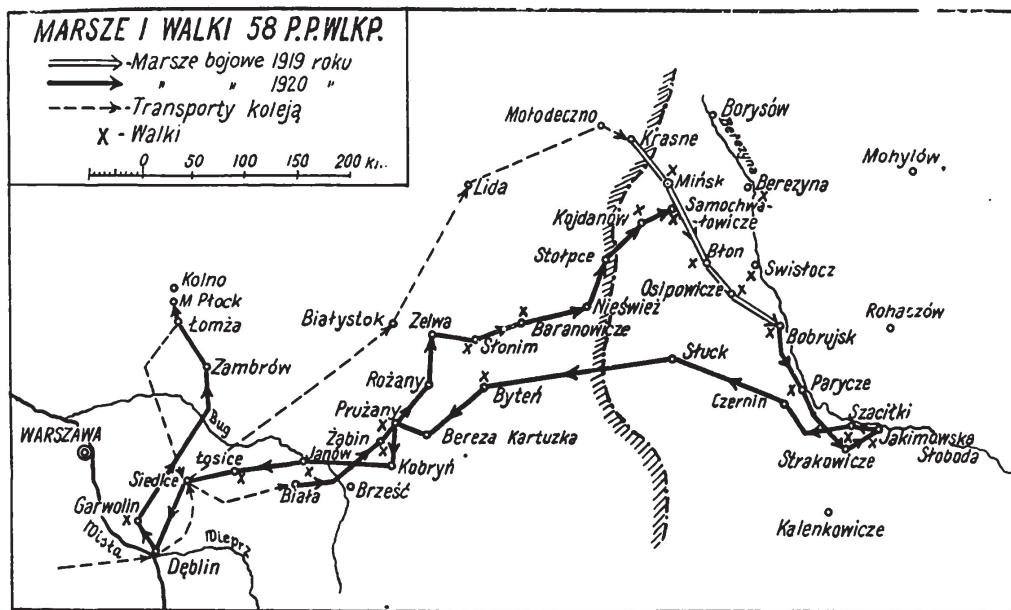
W jej składzie znaleźli się między innymi nekielscy powstańcy Wincenty Tomczak i poległy Jan Labijak.

Bitwa pod Jelańmi

Jelań to zakątek Polesia Rzeczyckiego, wieś w północnej stronie powiatu rzeczyckiego nad rzeczką Świdź, prawym ostatnim dopływem Berezyny, na południe od Berezyny, niedaleko jej ujścia do Dniepru, położona przy drodze wiodącej ze wsi Sławian do Jakimowskiej Słobody, w gminie jakimowskiej.

Między 4 i 5 kwietnia 1920 r., podczas wojny polsko-bolszewickiej, rozegrała się bitwa o Jelań między oddziałami 14. Dywizji Piechoty pod dowództwem gen. Daniela Konarzewskiego z oddziałami sowieckiej 17. Dywizji Strzelców. 5 kwietnia oddziały polskie zdobyły Jelań i 6 kwietnia odepchnęły oddziały sowieckie, ale już 7 kwietnia oddziały polskie opuściły wieś w związku z cofnięciem linii frontu.

Podczas ataku 17 kwietnia 1920 r. oddziałów polskich ze Strakowicz (55. Pułk Piechoty, III Batalion 58. Pułku Piechoty, I Batalion 56. Pułku Piechoty) oraz ze Sławania (22. Pułk Piechoty, 15. Pułk Piechoty) w kierunku Berezyny, oddziały ze Strakowicz osiągnęły Jelań. Obronę tego odcinka stanowiły radziecka 17. Dywizja Strzelców i 51. Brygada Strzelców. Oddziały polskie kontynuowały natarcie na kierunku Borowiki-Sieliszcz.

Szlak bojowy 58. Pułku Piechoty Wielkopolskiej.

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN.

Szeregowi:

150. szer. Kempski Bolesław	200. szer. Lautenschläger Grzegorz
151. szer. Kepke August	201. st. szer. Leśny Jan
152. szer. Kernkiewicz Stanisław	202. szer. Lewandowski Aleksander
153. sierż. Kędziora Władysław	203. szer. Liberacki Wincenty
154. szer. Klatt Adolf	204. szer. Lis Kazimierz
155. szczer. Kliszewski Leon	205. plut. Lubiński Józef
156. szer. Klar Józef	206. szer. Łabijak Jan
157. kpr. Kmiecik Florjan	207. szer. Łangowski Stanisław
158. szer. Fobielak Antoni	208. st. szer. Ławiński Stanisław
159. szer. Koczorowski Jan	209. szer. Łuczak Edward

Fragment listy strat 58. Pułku Piechoty Wielkopolskiej.

Rodzina Kazimierza Labijaka (siedzi pierwszy z lewej), ojca poległego Jana.

Nr. 45.

C.

Miejsce, dnia 25^{go} czerwca 1920.
am

~~Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawil się~~
Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute,
dzisiaj co do osobistości znan
der Persönlichkeit nach

~~legitymując się,~~
tamr,
Urząd Duszpasterzski dla Wojsk Pol.
skich 58¹/₄ p. p. Włkp. pow. Pow. Ko
zamieszkały w mende Urz. Gnicznia, domosi
i znowa że szeregowiec 9 Kom. 58 p. p.
und zeigte an, daß Włkp. robotnik, młodziak
Jan Labijak,
w wieku 20 lat, katolickiego wyznania,
alt, Religion,
zamieszkały w Mielce,
wohnhaft in
urodzony w Przygłownikach, powiecie
geboren zu
średzkim, syn robotnika Ma.
Zimierza Labijaka i jego mał.
żonki Stanisławy, z domu Rle.
menś, oboje zamieszkałych w Mielce,
Mielce,

umarł w pod Felanem, pow. Mosyr, Polesie polegił
zu
dnia siedemnastego Kwietnia
am
roku tysiąc dziewięćset dwudziestego.
des Jahres tausend neunhundert
połudn. o godzinie
mittags um Uhr

verstorben sei.

Odczytano, przyjęło i
Vorgelesen, genehmigt und

31 wyrazów skrócono.

Urzędnik stanu cywilnego
Der Standesbeamte

Isuj

Akt zgonu Jana Labijaka.

Szczepan (Stefan) Łuczak (1900-1920)

Urodził się w 19.12.1900 w Stroszkach, gmina Nekla, wówczas powiat średzki, jako syn Marcina (ur. 1873 r.) z Nowego Folwarku i Marianny Lenczewskiej (ur. 1877 r.) ze Stroszek.

Rodzina, która prócz rodziców, składała się z córki Pelagii - zamężnej Gąsiorowskiej (1898-1923) oraz synów: Stefana, Leona (ur. 1904 r.), Stanisława (ur. 1906 r.) i Jana (ur. 1909 r.), przeprowadziła się ze Stroszek do Poznania, a następnie do Kobylepola i do Głównej (wieś, dzisiaj fragment Poznania).

A.

Nr. 219

Nekla, am 23 Dezember 1900.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach

be kannt,
der Herr Valenty (Walerij) Lenczewski,

wohnhaft in *Stroszki*

Religion, und zeigte an, daß von der

Wladi Łuczak geb. Lenczewski, dessen ich in Absicht auf das Kind Wladi Łuczak,
der bezeugt Religion,

wohnhaft zu *Stroszki*

zu *Stroszki*, in der Wohnung Nr. *15*

am *23* des Jahres

tausend neunhundert *20* um *5* mittags

um *5* Uhr ein *Kind*

geboren worden sei und daß das Kind *von* Vornamen

Stefan (Sagwan)

erhalten habe. *Der Angegebene erklärte, daß er bei dem oben*

genannten Geburthalle gegenwärtig sei.

(Walerij Lenczewski)

Vorgelesen, genehmigt und *bezeugt*

Walerij Lenczewski.

Der Standesbeamte.

Karpolew

Służył w 55. Pułku Piechoty w stopniu szeregowca. Poległ 17.08.1920 r. pod Kołbielą (powiat otwocki, województwo mazowieckie). Został pochowany w zbiorowym grobie w Kołbieli.

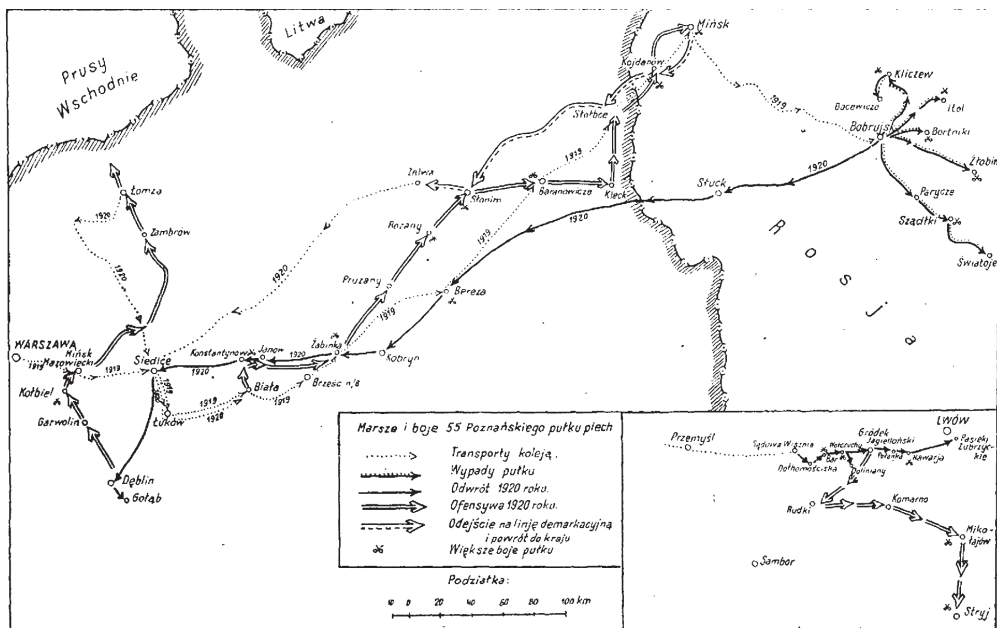
W grobie spoczywa 15 żołnierzy poległych w walkach o Kołbiel z 16 na 17.08.1920 r.

Bitwa o Kołbiel

16 sierpnia 1920 r. 55. Poznański Pułk Piechoty (poprzednio 1. Pułk Strzelców Wielkopolskich) wyruszył do rejonu Mińsk Mazowiecki-Kałużyn. Po osiągnięciu Garwolina pułk miał za zadanie wysunąć się na czoło dywizji stanowiąc jej straż przednią. Dywizja miała za zadanie nacierać całą noc z 16 na 17 sierpnia na północ, w stronę Kołbieli i Mińska Mazowieckiego.

Po zdobyciu Kołbieli okazało się, że nagle cofające się siły nieprzyjacielskie zmieniły kierunek odwrotu. Wtedy rozgorzała dramatyczna walka o Kołbiel, który przechodził kilkakrotnie z rąk do rąk. Mimo znaczącego wsparcia artylerii II Batalion 55. Poznańskiego Pułku Piechoty poniósł olbrzymie straty, tracąc przeszło 60 żołnierzy zabitych i rannych. Jednak odniesiono sukces, gdyż droga na Mińsk Mazowiecki została otwarta. Zniszczono wówczas dwie dywizje 16. Armii Czerwonej, zmuszając ją do cofnięcia się od Warszawy.

Metryka urodzenia Stefana Łuczaka.

Szlak bojowy 55. Pułku Piechoty (1. Pułku Strzelców Wielkopolskich).

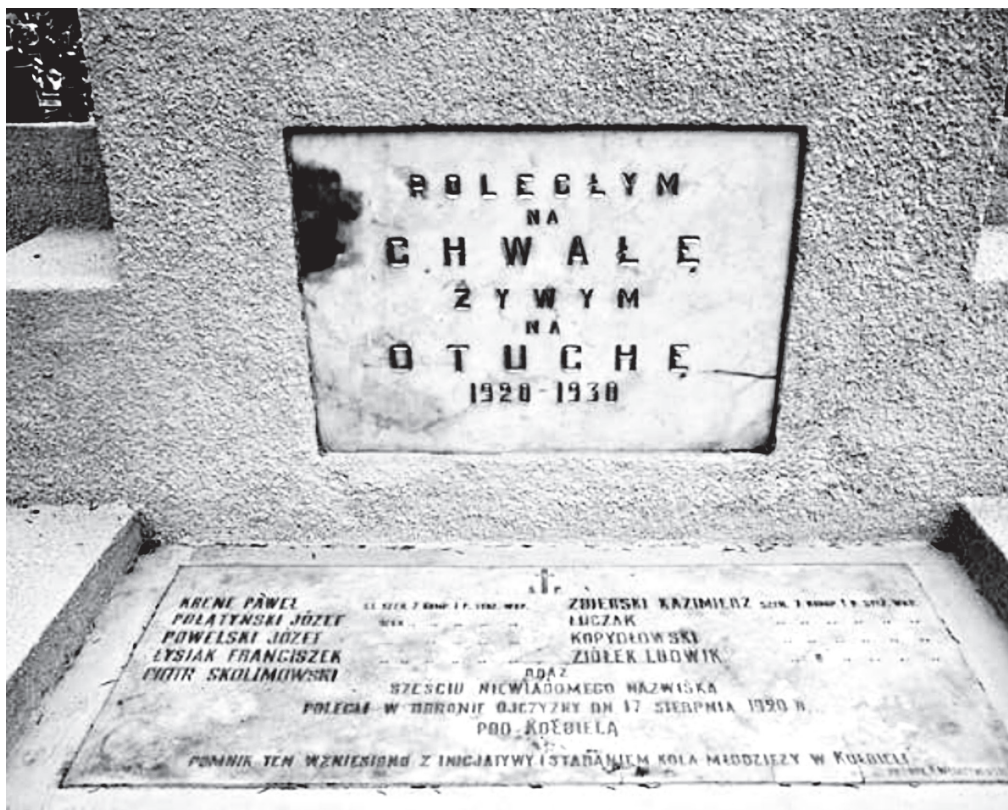
Z A R Y S HISTORJI WOJENNEJ 55-GO POZNAŃSKIEGO PUŁKU PIECHOTY

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN.

...
73. szer. Jesiołowski Jan
74. st. szer. Jopek Władysław
75. szer. Jurczak Jan
76. szer. Kaczmarek Józef
77. kpr. Kaczor Piotr
78. szer. Kamiński Franciszek
79. szer. Kamiński Wiktor
80. szer. Kasprzak Marjan
81. szer. Kaźmierczak Andrzej
82. szer. Kaźmierowski Wojciech
83. szer. Kendler Maksymilian
84. szer. Kleszcz Józef
85. szer. Klimczak Józef
86. szer. Klonowski Marcin
87. szer. Kluczyk Józef
88. szer. Knast Stanisław
89. szer. Koch Włocenty
90. szer. Kokociński Franciszek
91. szer. Kokoszka Jan
92. szer. Kolodziej Stanisław
93. szer. Konieczka Ignacy
94. kpr. Konieczny Edward
95. szer. Korytowski Franciszek
...

...
121. szer. Lewandowski Wawrzyniec
122. szer. Leżyński Jan
123. kpr. Lis Ignacy
124. szer. Ławniczak Franciszek
125. szer. Łabodziński Stanisław
126. szer. Ławniczak Stanisław
127. szer. Łodyga Józef
128. szer. Łubiński Stanisław
129. szer. Łuczak Franciszek
130. szer. Łuczak Paweł
131. szer. Łuczak Stanisław
132. szer. Łuczak Szczepan
133. szer. Łukaszewicz Feliks
134. plut. Łysiak Leon
135. szer. Mądrzak Kazimierz
136. szer. Majchrzycki Kazimierz
137. szer. Małaszkiewicz Antoni
138. szer. Malicki Jan
139. sierż. Marczyński Michał
140. szer. Mencil Kazimierz
141. szer. Menesiak Kazimierz
142. szer. Michalak Paweł
143. szer. Michalski Józef
...

Fragment listy strat 55. Pułku Piechoty (1. Pułku Strzelców Wlkp.).

Zbiorowy grób poległych w Kołbielu.

22718. Łuczak Szczepan*, szer. 55. p. p.

pl. 17.VIII.1920, Kołbiel.

Fragment z Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro Historyczne. Warszawa 1934.

Edward Makowski (1898-1920)

Urodził się 28.09.1898 r. w Zasutowie jako syn Józefa i Pelagii Domańskiej.

Rodzice zawarli związek małżeński 7.02.1893 r. we Wrześni. Wtedy to Józef, urodzony 12.03.1863 r. w Opatówku, a mieszkający w Zasutowie, poślubił Pelagię Domańską urodzoną 6.10.1869 r. w Koronowie, mieszkającą w Słomowie.

Pelagia zmarła 20.07.1965 r. we Wrześni.

Służył w stopniu szeregowca w 53. Pułku Piechoty Strzelców Kresowych.

Zmarł 20.08.1920 r. w szpitalu wojskowym w Rzeszowie.

Nr. 189

Pelagia, am *28. Oktober* 1898

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach _____

_____ *he*kannt,
der Heirathen Józef Makowski,

wohnhaft zu *Zasutowo,*

Katholik Religion, und zeigte an, daß von der
Pelagia Makowska geborenen Domańska,
seiner Heirath,

_____ *Katholik* Religion,
wohnhaft *in* _____

zu *Zasutowo, in seiner Wohnung,*

am *achtundzwanzigsten* *September* des Jahres
tausend acht hundert neunzig und *acht,* *Abmiltags*

um _____ *Uhr* ein Kind *mann* *lichen*
Geschlechts geboren worden sei, welches *Jan* Vornamen

Jan
erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und *unterschieden*

Józef Makowski

Der Standesbeamte.

Kawaler

Metryka urodzenia Edwarda Makowskiego.

53. Pułk Piechoty Strzelców Kresowych

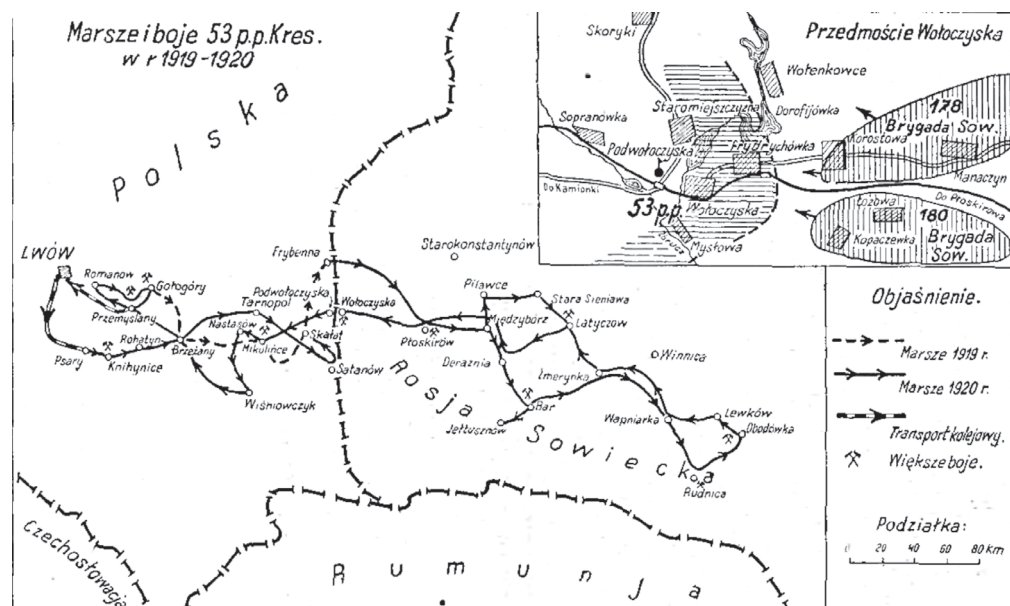
Podczas trwania I wojny światowej zorganizowane we Włoszech pułki, składające się w znacznej mierze z jeńców, Polaków z armii austriackiej i niemieckiej, zostały po uzgodnieniach koalicjantów wysłane do Francji. Tu nastąpiło ponowne formowanie jednostek. Powstał 229. Pułk Piechoty francuskiej w miejscowości Uriménil (w regionie Grand Est, w departamencie Wogezy) w okolicach Épinal.

Ten pułk, po uzupełnieniu ochotnikami amerykańskimi, stał się zalążkiem 11. Pułku Strzelców Armii Hallera we Francji. Po przybyciu do Polski od 13 do 20 maja 1919 r. skoszarowano go w Zambrowie, ale wkrótce przeniesiono do Ozorkowa. Po wyruszeniu z Ozorkowa na front ukraiński, pułk rozpoczął krwawy rozdział wojenny na Ukrainie.

Szlak bojowy wiódł poprzez bitwy pod Gologorami, zajęcie linii rzeki Zbrucz (Zbrucz miał być granicą między Polską, a Ukrainą) i dalej w początkach 1920 r. przez działania rozpoczęte naszą ofensywą wiosenną, zatrzymaną przez ofensywę bolszewicką w końcu maja.

Nastąpił odwrót, opóźniany walkami, w tym z największą dla pułku obroną przyczółka mostowego Wołoczyska w lipcu 1920 r.

Następnie toczyły się walki nad Seretem, odwrót znad Seretu, walki nad Strypą, odwrót do Lwowa, walki osłonowe nad Gniłą Lipą z końcem sierpnia i dalej września 1920 r. Wreszcie przyszedł rozejm i pułk został użyty w służbie kordonowej. Po niej nastąpiła koncentracja w Brzeżanach i garnizonowanie w Stryju, gdzie pułk stacjonował do września 1939 r.

Szlak bojowy 53. Pułku Strzelców Kresowych.

Nr. 12.

Miejsce, dnia 28^{go} stycznia 1921.

~~Przed~~ niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego
stawił się dziś co do osobistości ~~znan~~

legitymując się,

Urząd duszpasterski garnizonu
~~zamieszkał~~ w Przyszowie Donosi,
i zeznał że młodzian, szeregowiec 53.
sz. piechoty Edward Makowski,

w wieku 21 lat 10 miesięcy, Katolickiego wyznania
zamieszkały w Łasutowie,
urodzony w Łasutowie, powiecie średzkim,
syn Kłódzkiego Józefa Makowskie-
go i jego małżonki Pelagji, z
domu Domańskiej, oboje zamie-
szkali w Łasutowie,

umarł w Przyszowie, szpitalu wojakowym,
dnia Dwudziestego sierpnia
roku tysiąc dziewięćset Dwudziestego,
połudn. o godzinie

~~Odczytano, przyjęło i~~

Godziny śmierci niedoniesiono.
W wyrazach drukowanych skrócone

Urzędnik stanu cywilnego

J. Suija

Akt zgonu Edwarda Makowskiego.

Michał Nowak (1897-1920)

Urodził się 24.09.1897 r. w Januszewie, powiat średzki, gmina Środa Wielkopolska, jako syn Mateusza i Katarzyny z domu Borysiak.

Podczas I wojny światowej został powołany do służby wojskowej i wcielony do armii niemieckiej. Służył w stopniu szeregowca w 10. Kompanii Reserve-Infanterie-Regiment numer 79. Batalion numer III oraz Kompania Karabinów Maszynowych zostały utworzone przez Bezirkskommando II w Oldenburgu (miasto w północno-zachodnich Niemczech, w kraju związkowym Dolna Saksonia, nad rzeką Hunte i Kanałem Nadbrzeżnym). Jednostka wojskowa walczyła w składzie 19. Reserve-Division. W maju 1916 r.

A.

Nr. 54

Yerowo am 26ten September 1897.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der

Persönlichkeit nach _____

_____ bekennt,
Der Oberster Mathäus
Nowak

wohnhaft zu Januszewo

Katholischer Religion, und zeigte an, daß von der
Katharina Nowak geborenen
Borysiak, seiner Ehefrau

_____ Katholischer Religion,

wohnhaft bei ihm _____

zu Januszewo im powiat Średzki,
am zwanzigsten September des Jahres

tausend acht hundert neunzig und sechzehn hundertacht
und zwei Ihr ein Kind unmündlich

Geschlechts geboren worden sei, welches Der Vornamen

Michael (Michał)

erhalten habe _____

Vorgelesen, genehmigt und unterschieden
M. Nowak

Der Standesbeamte.

M. Nowak

podczas walk na froncie zachodnim pod Verdun, w okolicach Thiaumont, został lekko ranny.

Zawarł związek małżeński 26.09.1916 r. w Targowej Górze z Marianną Piechowiak (1892-1952). W małżeństwie urodziła się 7.10.1919 r. w Podstolicach córka Teresa. Po śmierci męża wdowa wyszła drugi raz za mąż za Jana Janiszewskiego (ślub 2.07.1922 r. w Targowej Górze).

Mieszkał w Podstolicach. Wcielony do Wojska Polskiego służył w stopniu sierżanta w 62. Pułku Piechoty.

62. Pułk Piechoty to przed scaleniem z Wojskiem Polskim 8. Pułk Strzelców Wielkopolskich. Powstał w marcu 1919 r. w trakcie Powstania Wielkopolskiego z batalionu pleszewskiego, średzkiego i zapasowego 12. Pułku Strzelców Wielkopolskich. 17.01.1920 r. po włączeniu Armii Wielkopolskiej w struktury Wojska Polskiego otrzymał numer „62”.

20.01.1920 r. pułk wkroczył do Bydgoszczy, a następnie brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej.

Michał Nowak poległ pod Glinianką 18.08.1920 r. (wieś położona w województwie mazowieckim, w powiecie otwockim, w gminie Wiązowna nad rzeką Świder),

Metryka urodzenia Michała Nowaka.

Bój pod Glinianką.

Dnia 17 sierpnia około godziny 15 dowódca pułku otrzymał rozkaz, który nakazywał odejście XXX brygady do Glinianki, gdzie miano oczekiwać nowych rozkazów. O tej bowiem porze 14-a dywizja, nacierająca od wschodu słońca po ciężkim boju pod Kolbielem, parła przed sobą wroga, związanego od rana natarciem kilku batalionów 15-ej dywizji.

Jako punkt wyjścia wyznaczono wieś Białek, pułk zaś miał, maszerując przez Wólkę Młęcką, dojść do Glinianki. O godzinie 18 minut 30 batalion I pod dowództwem kapitana Lorka wyruszył ze wsi Białek, jako straż przednia pułku. W trzy kwadranse później rozpoczęła marsz kolumna sił głównych - III Batalion wraz z 5. Baterią 15. Pułku Artylerii Polowej. Na koniec, w odległości pół kilometra za nim, nieco opóźniony II Batalion, który wyrównał tę odległość w marszu na Wólkę Młęcką ...

...Na wschodnim skraju wsi III Batalion połączył się z 4. Kompanią jeszcze w nocy

pozostawioną tam przez porucznika Lorka.

Kompania ta, odpierając w nocy kilkakrotne natarcia wroga, wytrwała na swym stanowisku.

Niestety pozostało z niej tylko 16 żołnierzy: dowódca kompanii sierżant Nowak i 14 szeregowców poległ śmiercią bohaterką. 12 żołnierzy ciężkie odniosło rany, 24 było lekko rannych. Jednakże dzięki walecznej postawie tej kompanii prawie nikt z Rosjan nie uszedł niewoli. III Batalion w ataku na dwór wziął jeńców, 4 działa polowe z pełnym zaprzęgiem, 27 ciężkich karabinów maszynowych, 1467 karabinów oraz niezliczony materiał taborowy. Były to oddziały 8, 10 i 57 dywizji sowieckich, które zostały odcięte przez ruch 14. Dywizji na Mińsk Mazowiecki.

Akt zgonu Michała Nowaka.

Nr. 49.

Wzrost, dnia 11^{go} września 1921.

Przed nioj podpisany urzędnikiem stanu cywilnego
stawił się dziś ra do osobistości znana

legitymując się

Dowódcą 4. kompanii I. baonu
amiecinat w 62. pułku piechoty Wielkopolskiej
i zeznał, że donosi, że sierżant
Michał Nowak, mł.

Dorian,
w wieku 20 lat, katolickiego wyznania,
zamieszkały w Podstolicach,
urodzony w w. Brerowie, powiecie średzkim,
syn wójtowa Mikołaja Nowaka
i jego małżonki Zdzisławy, z domu
Dekowskiej, słojąc zamieszkały
w Stegocinie powiecie średzkim;

umarł w przebiegu walki pod Gliniankami
dnia 17^{go} sierpnia
roku tysiąc dziewięćset dwudziestego.
pobitą o godzinie

Odczytano, przyjęto i
Godziny śmierci nie stwierdzono.
i 8 wyprawo drukowanych stwierdzono.

Urzędnik stanu cywilnego

Iszaja.

Nr. 49.
Michał Nowak, nie jest
młodziem, tylko żonaty
z Marią, domu Dę-
chowicki. Jego za-
jęcie nazywa się Miko-
łaj Nowak a małżo-
nką Katarzyną, domu Do-
rasiak.

Urzędnik stanu cy-
wilnego.
Iszaja.

Mu być w Januszkowie
Urzędnik stanu cywilnego.
Iszaja.

Zygmunt Olszewski (1887-1920)

Urodził się 1.07.1887 r. w Modrzu, w gminie Stęszew, powiat poznański, jako syn Edwarda i Ludwiki z domu Pietrowskiej.

Mieszkał w Nekli. Z zawodu był kupcem. Wielokrotnie przemieszczał się między Neklą, a Poznaniem. Wyjeżdżał z Nekli 4.10.1902 r., 1.11.1905 r. i dalej, aż 10.01.1907 r., gdy po raz ostatni wymeldował się w Poznaniu do Nekli.

Służył w stopniu szeregowca w jednostce Obrony Krajowej w Środzie.

Zmarł wskutek choroby 6.01.1920 r. w Poznaniu.

Obrona Krajowa

Formacja Obrona Krajowa wywodziła się ze Straży Ludowej. Zorganizowane oddziały Straży Ludowej utworzyły się zaraz po ogłoszeniu zawieszenia broni, w listopadzie 1918 r. Do tej formacji wstępowali przede wszystkim członkowie zorganizowanych związków polskich. Komendant Główny Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” został wybrany na komendanta Straży Ludowej.

Zorganizowane wojskowe oddziały Straży Ludowej wzięły udział w pierwszych walkach powstańczych. Straż Ludowa w lutym 1919 r. zmieniła swój charakter, stając się z jednostki o charakterze ochotniczym, organizacją obowiązkową, jako służba wojskowa

Olszewski 616								
Eltern heißen: Edward, Ludwika z d. Pietrowska								
Ord.-Nr.	Familien- und Vornamen	Stand	Geburts.			Religion	Geburtsort und Kreis	Persönliche Verhältnisse z. B. bezüglich des Gewerbes u. f. w.
			Tag	Monat	Jahr			
1	Olszewski Zygmunt	Handwerker	1	7	87	K.	Modrze Gmina Wierzb.	
2								
3								
4								

Am 4. 10. 1902 aus
Nekla in Poznań
Ruf 9428 bei Schloß
ger. zu
23.2.03 u. Nekla
Dr. Schnitz
1. 11. 05 ger. in Poznań
26. 6. Krajowski

Karta meldunkowa Zygmunta Olszewskiego w Poznaniu część 1.

617

Eidn.-Nr.	Familien- und Vornamen	Stand	Geburts-			Religion	Geburtsort und Kreis	Persönliche Verhältnisse z. B. bezüglich des Gewerbes u. f. w.
			Tage	Monat	Jahr			
5								4.12.05 <i>Ludka 24/23</i> <i>p. Krajewski</i>
								2.3.06 <i>Ludka 53</i> <i>p. Krajewski</i>
								29.6.05 <i>Mokla 4. bei</i> <i>Krajewski</i>
6								1.12.06 <i>unf. Mokla 4.</i> <i>Schroda</i>
								2.12.06 <i>unf. Mokla 4.</i> <i>Krajewski</i>
7								10.1.07 <i>unf. Mokla</i> <i>Famil. Schroda</i>

Karta meldunkowa Zygmunta Olszewskiego w Poznaniu część 2.

dla roczników nie objętych poborem. Także z nekielskiej Straży Ludowej wywodziła się Ochotnicza Kompania Nekielska, tak znacząco zapisana w walkach pod Szubinem. Oddziały Straży Ludowej pełniły służbę w miejscu zamieszkania. Jednak oprócz tego typu jednostek lokalnych zorganizowanych na szczeblu powiatów, dowodzonych przez komendantów powiatowych i obwodowych (batalionowych) powołano oddziały Straży Ludowej o wybitnie wojskowym charakterze jednostek liniowych. Służbę pełniły na froncie. Między innymi trzy takie bataliony, II, III, IV bataliony utworzyły 2. Pułk Rezerwowy w Poznaniu. W styczniu 1919 r. została rozwiązana Służba Straży i Bezpieczeństwa, z której utworzono dwa bataliony garnizonowe, podporządkowane dowódcy I Okręgu Wojskowego.

Na przełomie maja i czerwca 1919 r., gdy pojawiło się zagrożenie ofensywą niemiecką, zaszła potrzeba powiększenia liczebności wojsk liniowych. W pierwszych dniach czerwca 1919 r. przeorganizowano Straż Ludową według wzoru niemieckiego na wojsko Obrony Krajowej.

Dowodzącym formacją jako Inspektora Obrony Krajowej ustanowiono dotychczasowego komendanta Straży Ludowej pułkownika Juliana Bolesława Lange (1873-1954). Straż Ludowa i Obrona Krajowa były formacjami wojsk piechoty. W miarę upływu czasu Obrona Krajowa stała się bazą dla pułków rezerwowych Wojsk Wielkopolskich. Łącznie utworzono osiem batalionów Obrony Krajowej, z których wyłoniono pułki oraz powołano VII Brygadę Rezerwową Piechoty (155, 159 i 167, pułki piechoty). W skład 167. Bytomskiego Pułku Piechoty jako IV Batalion wszedł Wrzesiński Batalion Szturmowy. Po reorganizacji pułk przyjął nazwę 75. Pułku Piechoty.

Rozkaz dzienny Nr. 151.

1b. § 3. Ogłaszam zatwierdzoną przez Komisariat Naczelnej Rady Ludowej reorganizację Straży Ludowej:

- A. Straż Ludowa przeformowuje się na **Wojsko Obrony Krajowej**. Rozkazuje zatem przystąpić natychmiast do utworzenia **Inspekcji Obrony Krajowej (I. O. K.)**
- B. I. O. K. jest instancją wojskową i podlega jako taka bezpośrednio **D. G.**
- C. I. O. K. składa się wobec tego przeważnie z takich wojskowych, którzy się na stałe poświęca zawodowi wojskowemu.
- D. Głównym zadaniem I. O. K. jest:
 - a) tworzenie formacji Obrony Krajowej, z roczników nie poborowych i ochotniczych oraz z roczników poborowych, od wojska zwolnionych,
 - b) przeprowadzenie zarządzeń ku temu potrzebnych, jak: apeli, ćwiczeń, instrukcji i inspekcji miejscowych,
 - c) spotęgowanie i utrwalenie ducha patryjotycznego oraz rycerskości w żołnierzu-obywatelu.
- E. Oddziały Obrony Krajowej formuje i dopełnia I. O. K. wedle potrzeby. W tym celu podają Dowództwa Okręgów Wojskowych na drodze służbowej do 25. każdego miesiąca odpowiednie zapotrzebowania do sekcji mobilizacyjnej wydziału 1b, D. G., podług których I. O. K. zestawia etat miesięczny.
- F. Formacje Obrony Krajowej podlegają (poza I. O. K.) pod każdym względem temu komendantowi wojska regularnego, do którego je D. G. według zażądania dowódców okręgu przydzieli.
- G. Zaciąganci i ochotnicy podlegają rygorowi wojskowemu oraz wszelkim przepisom wojskowym, są bowiem przez czas zaciągnięcia żołnierzami nieczemnie różniącymi się od żołnierza linowego.
- H. Do służby Obrony Krajowej zobowiązany jest każdy mężczyzna **od 17-go do 45-go roku życia**. Rozkaz stawienia się do Obrony Krajowej obowiązuje każdego prawnie podług przepisów karnych dotyczących poborów. O. K. U. prowadzi odpowiednie spisy, zaciągają i przeznaczają zaciągniętych podług wskazówek I. O. K. oraz przyjmują ochotników. W tym celu utworzone zostaną osobne wydziały przy O. K. U., które pracują w ścisłym związku z I. O. K. O reklamacjach rozstrzyga I. O. K. Przy przyjmowaniu na służbę i reklamacjach zaciągają się odpowiednich wskazówek od władz cywilnych, zobowiązanych do udzielenia wszelkich informacji.
- I. Etaty oraz pobory dla sztabu I. O. K. zostaną ogłoszone oddzielnym rozkazem. Norma przy etacie: najwyższa liczba głów jak w formacji komp. strzelców wielkopolskich. W razie potrzeby można tworzyć baony. Propozycje na oficerów O. K. następują w przyszłości przez I. O. K. do Dowództwa Głównego. I. O. K. przydziela odnośnym formacjom oficerów O. K. Baony otrzymują nazwę I., II., III. itd. O. K.
- J. Zold reguluje się podług poborów wojskowych.
- K. Na czas zaciągnięcia przynależy każdemu żołnierzowi umundurowanie i ekwipunek, które zwraca po zwolnieniu z służby do swojej formacji. Zaciąganci oficerowie O. K. dostają jednorazowy dodatek mk. 300.— na mundur, także oficerowie, zgłaszający się dobrowolnie, jeżeli się zobowiążą służyć przynajmniej 12 miesięcy.

Fragment rozkazu dotyczący utworzenia Obrony Krajowej w Wielkopolsce.

1022

Nazwisko rodziców: *Edward Ludwik i Piotr*

L. porz.	Nazwiska i imiona	Stan odn. zawód	Urodzin			Wyznanie	Miejscowość urodzenia i powiat	Stosunki osobiste n. p. dotyczące zawodu i t. d.
			dzień	miesiąc	rok			
1	<i>Olszewski Zygmun</i>	<i>Sluz.</i>	<i>38</i>	<i>6</i>	<i>1 20</i>	<i>uniarst. (H)</i>		
2								
3								
4								Mieszkanie: <i>Walczy</i>

Kartoteka meldunkowa miasta Poznania z zapisem o zgonie Zygmunta Olszewskiego.

Urodził się 30.01.1896 r. w Barczyźnie (Braunsdorf), ówczesny powiat witkowski, jako syn Stanisława i pochodzącej z Marzenina Katarzyny Maślińskiej. Był jednym z siedmiorga ich dzieci.

Do szkoły uczęszczał w Barczyźnie. Walenty w młodości pracował w gospodarstwie rolnym swego ojca w Barczyźnie.

Pierwotnie rodzina nosiła nazwisko Piotrowski. W 1845 r. dziadek Walentego, Michał Pietrowski, w Siedlcu zawarł związek małżeński z Katarzyną Bładowską. Mieszkali w Barczyźnie pod numerem 14. Ich syn, Stanisław Piotrowski, był jedynym Polakiem w otoczeniu gospodarstw niemieckich. W 1907 r. sprzedał gospodarstwo rolne Wachowiakowi, powracającemu z robót w USA, a kupił z rąk niemieckich gospodarstwo na Zawodziu w Nekli pod numerem 94.

Jako ciekawostkę można podać, że stodoła stojąca na podwórzu gospodarstwa była zbudowana z materiału drzewnego pozyskanego z rozbiórki drewnianego modrzewiowego nekielskiego kościoła.

Po pewnym czasie Walenty udał się na roboty do Westfalii. Tam pracował w przemyśle. Niestety wdał się w sprzeczkę z Niemcem, i oskarżony o pobicie, zmuszony został do ucieczki i ukrywania się.

Spośród rodziny Piotrowskich wybitny wkład w wyzwolenie spod zaborów mieli zarówno ojciec Stanisław, jak i pozostali bracia: Ignacy (powstaniec wielkopolski), Antoni (Armia Hallera) i Józef (wojna bolszewicka), każdy co prawda w innym zakresie. Rodzinę uzupełniały córki: Wiktorina, Teodozja i Zofia.

Na sygnał o powstaniu zbrojnym, wraz z braćmi Ignacym i Józefem, wstąpił do tworzącej się Kompanii Nekielskiej Zdzisława Beutlera. Z nią udał się na front północny w rejon Szubina. Służył w niej w stopniu szeregowca. Będąc w ochronie baterii artylerii pod Szubinem podczas jednej z licznych potyczek na froncie północnym, został 28.01.1919 r. ugodzony serią siedmiu kul. Ciężko rannego przewieziono do szpitala polowego w Szubinie, gdzie zmarł.

Jego ciało w eskorcie wojskowej przewieziono do Nekli. Pochowany został na cmentarzu parafialnym w grobie powstańczym, wraz z innymi współtowarzyszami.

1159. Piotrowski Walenty, szer. komp. wrze-
sińska, ur. 30.I.1896. Nekla pow. Środa,
m. Nekla,

zm. r. 28.I.1919. Szubin, poch. Ne-
kla, Gr., RH.

Fragment Listy strat Powstania Wielkopolskiego 1918/1919. Opracował kierownik Referatu Histo-
rycznego przy DOK VII w Poznaniu mgr Tadeusz Jabłoński. WBH Warszawa. 1936.

561

569

Annus Domini 1919											
M	Annus et Mensis		Obitus Dies Dico. Hora.	Sepulture Dies	In quo loco.	Nomen et Cognomen		Aetas			Conditio.
								An- nus	Mensis	Dico.	

Causa et profectio Patrie	Nomen et Cognomen		Mater	Pater	Mater	Unde pater Curato personae defunctae esse eandem auct ipso relatione	Adnotationes.
			Legitima	Illegitima			
	Patria		Matris				

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fragment Księgi zgonów parafii nekielskiej.

74	-	Piotrowski																	
80	-	Walenty																	
81	-	Januarius 27.																	

Ewidencja grobów wojennych polskich i niemieckich znajdujących się na cmentarzach katolickich,
ewangelickich i żydowskich w powiatach wrzesińskim i średzkim. Starostwo Powiatowe we Wrze-
śni. syg 179.

Stefan Plaziński (1896-1922)

Urodził się 2.08.1896 r. w Nekielsce jako syn Stanisława z Nekielski i Katarzyny z domu Wojtkowiak z Gąsiorowa. Ojciec Stanisław był synem Wojciecha (Adalberta) i Franciszki z domu Oleszak, a matka Katarzyna córką Michała i Małgorzaty Biel-

A. skiej. Został ochrzczony w nekielskim kościele 9.08.1896 r.

Rodzina mieszkała w Nekielsce. Pisownia nazwiska przybierała formy: Pladziński, Plaziński lub Płaziński.

Podczas I wojny światowej służył w Armii Niemieckiej w 11. Kompanii Reserve Infanterie Regiment nr 203. W 1916 r. podczas działań wojennych na froncie wschodnim nad Styrem zginął. Okazało się, że został ranny i znalazł się w niewoli od 24.06.1916 r.

Po zwolnieniu z niewoli i zakończeniu służby w wojsku niemieckim wstąpił do organizującego się oddziału powstańczego w Nekli. Wraz z Kompanią Nekielską Zdzisława Beutlera (zwaną Kompanią Wrzesińsko-Nekielską) został wysłany na front północny w okolice Szubina. Prawdopodobnie tam doznał uszczerbku na zdrowiu. Powrócił do domu.

Zmarł w Nekielsce 29.01.1922 r. i został pochowany na nekielskim cmentarzu parafialnym we wspólnym grobie z poległymi powstańcami.

Po lewej metryka urodzenia Stefana Plazińskiego.

Nr. 121.

Nekielsce, am 8ten August 1896.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der

Persönlichkeit nach _____

_____ bekannt,

Der Herr Herrschaft Plaziński,

wohnhaft zu Nekielsce, _____

_____ Religion, und zeigte an, daß von der

_____ geboren, _____

_____ Religion

wohnhaft bei _____

zu Nekielsce, in seiner Wohnung, _____

am _____ ten August des Jahres

tausend acht hundert neunzig und _____

um _____ Uhr ein Kind männlichen

Geschlechts geboren worden sei, welches _____

Vorgelesen, genehmigt und _____

Der Standesbeamte.

19) Labiak Jan	stareg	z Nekielski
20) Nowak Jan	stareg.	z Nekielski
21) Fitz Józef	stareg.	z Tokoszek
22) Plaziński Stefan	st. stareg.	z Nekielski

Fragment listy powstańców nekielskich sporządzonej przez powstańca Wincentego Tomczaka.

Kazimierz Sekulski (1901-1920)

Urodził się 17.02.1901 r. w Gozdawie (wieś w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie mogileńskim, w gminie Mogilno), jako syn Jakuba i Franciszki z domu Konieczka.

Mieszkał w Nekli, skąd został wcielony w stopniu sapersa w skład 13. Batalionu Saperów.

Zmarł w szpitalu wojskowym w Piotrkowie 12.08.1920 r.

37

Nr. 15

A.

Gezeugt am 17. Februar 1901

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach

der kannt, Herr Jakub Sekulski

wohnhaft in Gozdawa

angegebener Religion, und zeigte an, daß von der Franciszka Sekulski geborene

aus Konieczka seiner Frau, geboren

wohnhaft bei ihm

zu Gozdawa in seiner Wohnung am 17. Februar des Jahres

tausend neunhundert null

um 11 Uhr ein Knabe

geboren worden sei und daß das Kind

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und unterzeichnet

Jakub Sekulski

Der Standesbeamte.

13. Batalion Saperów

4 czerwca 1917 r. rząd francuski powołał do życia Francusko-Polską Misję Wojskową (zaczątki Armii Polskiej), dzięki której w Sille le Guillaume powstał polski obóz wojskowy.

Polityczne zwierzchnictwo nad armią sprawował Komitet Narodowy Polski powołany w Lozannie 15 sierpnia 1917 r. Jego przewodniczącym został Roman Dmowski. Jednym z polskich oddziałów był 1. Batalion Inżynieryjny, który powstał 9 listopada 1917 r. w Sille le Guillaume pod dowództwem majora Edwarda Wysockiego.

Wchodził on w skład tzw. Błękitnej Armii gen. Józefa Hallera. Batalion składał się z Polaków urodzonych we Francji, żołnierzy Legii Cudzoziemskiej oraz ochotników z państw koalicyjnych.

XIII Batalion Saperów powstał we Francji 1 września 1919 r. z połączenia Dowództwa 1. Pułku Inżynieryjnego, 1. i 2. Kompanii Inżynieryjnej 1. Pułku Inżynieryjnego, 1. i 2. Kompanii 4. Pułku Inżynieryjnego, Parku 3. Kompanii 4. Pułku Inżynieryjnego, Parku 3. Kompanii 1. Pułku Inżynieryjnego i Ekwipażu Napraw Mostów Dywizji Instrukcyjnej.

Metryka urodzenia Kazimierza Sekulskiego.

4 kwietnia 1919 r. podjęto decyzję o połączeniu Błękitnej Armii gen. Józefa Hallera z oddziałami Wojska Polskiego tworzonymi w kraju.

W dniach 22-23 kwietnia 1919 r. transportem kolejowym z Francji przez Niemcy do Chełma przybył pod dowództwem kpt. Czesława Pawłowskiego 1. Batalion Inżynieryjny, który 15 września 1919 r. został przemianowany na 13. Batalion Saperów tworzący z pozostałymi formacjami tego typu podstawy polskich wojsk saperskich.

W grudniu 1919 r. bataliony saperów zostały przydzielone do poszczególnych Dywizji Piechoty.

13. Batalion Saperów wchodził w skład 13. Dywizji Piechoty i podczas prowadzonych walk otrzymywał uzupełnienie z Batalionu Zapasowego Saperów nr 2. Do najświetniejszych czynów tego batalionu w latach 1919-1920 należą: zdobycie Antonówki i Sarn, Zwiahla (gdzie zginęła prawie cała 1. Kompania), liczne wypadły na tyły wroga pod: Ołyczką, Żytomierzem, Hluboczkiem, Lipowcem, Terespołem, Mazeptnem i Nowosiłką. Podczas działań wojennych wykonywał on również szereg prac technicznych, mających istotny wpływ na ich przebieg. Należały do nich: budowa okopów, stawianie zasieków, budowanie, naprawianie i wysadzanie mostów drogowych i kolejowych, naprawianie dróg oraz przeprowadzanie zwiadów technicznych.

Zdjęcie 13. Batalionu Saperów. Archiwum Z. Kielba.

C.

Nr. 6.

Nekla, dnia 12^{go} stycznia 1921.

~~Przed~~ niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego
stawił się ~~dać co do~~ osobistości ~~znan~~

legitymując się

Katolicki Urząd Parafial.
ny Wojskowy (K. Kędrzejewski.
~~zamieszkał~~ w Piotrkowie, Donosi,
~~i rzeknął~~, że saper 13. baonu, młodym,
Kowal Kazimierz Sekulski,

w wieku 19 lat, katolickiego wyznania
zamieszkały w Nekli,
urodzony w Gozdawie, powiecie m. o.
gileńskim, syn porucznika Ta-
kuba Sekulskiego i jego mał.
żonki Franciszki, z domu Wł.
niecała, sioły zamieszkałi w Nekli,

umarł, w Piotrkowie, szpitalu wojskowym,
dnia Dwunastego sierpnia
roku tysiąc dziewięćset Dwudziestego
połudn. o godzinie

~~Odczytano, przyjęło i~~

Godziny śmierci niedoniesiono.
W wyrazów drukowanych skrócono.

Urzędnik stanu cywilnego

Bojca

Akt zgonu Kazimierza Sekulskiego.

Jan Solecki (1894-1920)

Urodził się 11.06.1894 r. w Targowej Górcie, powiat wrzesiński, jako syn Michała i Marianny z domu Koteckiej.

Z zawodu był rolnikiem.

Podczas I wojny światowej został powołany do służby wojskowej i wcielony do armii niemieckiej. Służył w stopniu szeregowca 3. Kompanii Colbergsches-Grenadier-Regiment Graf Gneisenau (2. Pommer-

sches) numer 9. Jednostka wojskowa walczyła w składzie 3. Garde-Infanterie-Division. Dywizja opuściła front pod Ypres (Zonnebeke) na początku listopada 1917 r. Następnie ulokowana w okolicach Gandawy 2 listopada 1917 r. weszła do akcji pod Cambrai w pobliżu lasu Bourlon. Tam Jan Solecki został 27.11.1917 r. wzięty do niewoli angielskiej. Przebywał w obozie o kodzie Co. 148.

Po wstąpieniu do Armii Hallera we Francji służył w 2. Pułku Strzelców Polskich, który powstał w obozach Mayenne i Mamers. W lutym i marcu 1918 r. do pułku przybyli ochotnicy z USA. 13.04.1919 r. Pułk wyruszył do Polski i stanął w Chełmie. Już w Polsce przemianowany został na 2. Pułk Strzelców Piechoty, a dalej na 44. Pułk Strzelców Kresowych i skierowany do walk na Wołyniu.

Zmarł wskutek choroby 22.01.1920 r. w Modlinie.

Nr. 50.

11.06. am 11. Juni 1894.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der

Persönlichkeit nach _____

_____ bekannt,

der Michael Solecki,

wohnhaft zu Targowagorta,

Katholik, Religion, und zeigte an, daß von der

Marianna Solecka geb. Kotecka

geboren worden,

Katholik, Religion,

wohnhaft in _____

zu Targowagorta in seiner Wohnung

am 11. Juni des Jahres

tausend acht hundert neunzig und vier, Vierundachtzig

um _____ Uhr ein Kind männlichen

Geschlechts geboren worden sei, welches von _____

geboren worden sei, welches von _____

erhalten habe.

Unterzeichnet von _____

Vorgelesen, genehmigt und _____

von dem Registranten mit seinem Amtssiegel

gelesen worden. XXX

Der Standesbeamte.

Metryka urodzenia Jana Soleckiego.

[illegible]

Fragment Księgi chrztów parafii Targowa Górka.

**U góry i na dole:
dokumentacja z niewoli angielskiej znajdująca się w centrali
Międzynarodowego Czerwonego Krzyża w Genewie.**

LIST No.177 OF GERMAN PRISONERS OF WAR

EUROPE

MAIN LIST (Continued)

A 76184

Serial Number.	Surname.	Christian Names.	Age or Date of Birth.	Rank.	Military Particulars, Home Address, etc., and Birthplace.	Place of Internment.	Place and Date of Capture, Wounds, etc., etc.
165654	Solecki	(Michael) Johann	11/6/95	Gem.	Gr. 9/3/230; 1st. Michael Solecki, p.a. Frau Marie Solecki; Königshof, Schroda, Posen (H & B).	Co. 148/295 (30/11/17)	Bourlon Wood 27/11/17.
165655	Slabina	Matthias	11/1/83	Gem.	I. 46/10/826; 1st. Frau Anna Slabina; Rohne, Schleife, Rothenburg, (L. L. Schl. (H). Kulkwitz, Rothenburg (B).	Co. 148/296 (30/11/17)	Bourlon Wood 21/11/17.
165656	Klaar	(Karl Wilhelm Heinrich)	28/4/78	Gem.	I. 46/12/1182; 1st. Frau Ida Klaar; Jauer, Schl. Barbarastr. 5 (H). Altwasser, Waldenburg, Schl. (H).	Co. 148/297 (30/11/17)	Bourlon Wood 27/11/17.
165657	Genehr	Ernst (Paul)	24/6/97	Gem.	R. I. 46/6/1296; 1st. Hermann Genehr; Brockendorf, Goldberg-Haynau, Schl. (H & B).	Co. 148/298 (30/11/17)	La Fontaine 27/11/17.

Zapis dotyczący Jana Soleckiego w „Lista strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro Historyczne. Warszawa 1934”.

C.

Nr. 45

Miejsce, dnia 6^{go} września 1922.

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawil
się dziś co do osobistości znan

legitymując się

Urząd Kapelana kwater
Modlin dnia 18^{go} sierpnia
zamieszkał w 1922 r. Nr 935/22
i zeznał, że Donosi, że młodziem,
robotnik, o nazwisku Sulecki
Haller, Jan Solecki,
w wieku 26 lat,

Karolickiego wyznania
zamieszkał w Targowejgorce,
urodzony w Targowejgorce, powiecie
średzkim, syn małżonk w Targowej
gorce robotnika Michała Soleckie
go i jego małżonki Marianny,
donosi Koteckiej, z miejscowości
w Targowejgorce,

umarł w Modlinie, szpitalu wojaczym,
dnia Dwudziestego drugiego sierpnia
roku tysiąc dziewięćset Dwudziestego
południ o godzinie

Odebrano, przyjęto i

Przedstawiciel wyprawy Donosi Koteckiej

Urzędnik stanu cywilnego

Pozna

Akt zgonu Jana Soleckiego.

Aleksy Urban (1901-1921)

Urodził się 7.07.1901 r. w Jabłkowie, w gminie Skoki, w powiecie wągrowieckim, jako syn Wawrzyna (który urodził się 2.08.1857 w Głuchowie pow. szamotulski gm. Wronki) i Kunegundy z domu Rybarczyk. Rodzice pobrali się 12.02.1882 r. w Biezdrowie koło Wroniek.

Rodzina zamieszkała 24.06.1914 r. w Nekielsce pod numerem 48. Właścicielem gruntu zostało małżeństwo Urban Wawrzyn i Kunegunda z domu Rybarczyk, a następnie od 18.07.1919 r. małżeństwo Koszarek Jan i Konstancja z domu Urban. Byli właścicielami do 18.10.1926 r.

Aleksy służył w Kompanii Nekielskiej pod dowództwem Zdzisława Beutlera w stopniu szeregowca, a następnie w 56. Pułku Piechoty.

Zmarł 18.05.1921 r. w szpitalu wojskowym we Wrześni.

56. Pułk Piechoty

We Wrześni funkcjonowało biuro werbunkowe oraz kompania zapasowa dostarczająca posiłków na front nadnotecki.

Stąd oddziały wrzesińskie walczące na froncie północnym były zasilane osobowo przez kompanię zapasową we Wrześni. Kompania ta była ośrodkiem rekrutującym i szkolącym dla tych oddziałów.

Z biegiem czasu oddziały wrzesińskie stacjonujące we Wrześni włączono do 56. Pułku Piechoty, wywodzącego się z 2. Pułku Strzelców Wielkopolskich.

Pułk od 16.03.1919 r. do połowy maja 1919 r. i ponownie od 24.12.1920 r. do 20.10.1921 r. stacjonował we Wrześni, a obsługiwał obóz jeniecki w Strzałkowie.

Pułk ostatecznie został przeniesiony do Krotoszyna.

Nr. 69. A.
Kakulin am 12ten Juli 1901.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach _____

_____ ba. faunt,
Der Wawrzyn Urban

wohnhaft in Jabłkovo Gütchen,

Kunigunde Urban, geborenen

Rybarczyk, primus Hlasko,

Kaschlißer Religion,

wohnhaft in Wrifin

zu Jabłkovo Gütchen in primus Hlasko

am 12ten Juli des Jahres

tausend neunhundert und acht, Nach mittags

UM P A Ñ S T A L F W E

geboren worden sei und daß das Kind ein Sohn

POZNANIU

der Vornamen

Alexi

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Wawrzyn Urban

Der Standesbeamte.

Metryka urodzenia Aleksego Urbana.

Annus Domini 19

Conditi o et prevalen tia	Nomen et Cognomen.		Sexus	Paritas	Morbua.	Unde patet Curato personas defunctas esse eandem alicui ipsi relatam.	Adnotaciones.
	Patria.	Matris.					
-	Thophilus.	offensis.	1.	-	-	ex uxor.	-
-	—	Helwigitta	1.	-	-	et mater.	-
-	Laurectius.	ex officio ex officio	1.	-	-	ex matre.	-
-	—	Helwigitta	1.	-	-	ex filio.	-
-	—	—	1.	-	-	ex filio.	-

Na dole: Akty zgonu wystawione przez Urzędy Stanu Cywilnego, po lewej we Wrześni, po prawej w Nekli.

Nr. 70.

Merka, dnia 6^{go} września 1922.

~~Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawil~~
~~się dziś co do osobistości~~ ~~znan~~

~~Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawil~~
~~się dziś co do osobistości~~ ~~znan~~

~~legitymując się~~

Urodz. Kapelana biskupiej
M. d. lin. 2. dnia 18. sierpnia

zamieszczał w 1922 r. № 935/22
i zeznał, że Donosi, że młodziarz

z zębami, że Donosi, że młodzian
robotnik, oraz gwiazd 2 punkt. strach
Hallera, Jan Golecki,
w wieku 26 lat.

Karaliwiego wyznania

zamieszkały w Łargowejgórce, _____

urodzony w Cargowizgorce, powiecie

sr. G. Kim, syn zmarłego w Jargowiej

gorce robotnika Michaila Voleckie.

go i jego małżonki Marianny, z

Доме Покровской, землевладельца
Григория...

16 Ungsweggorce, _____

umart w Modlinie unitale waist Rasmus

dnia Dwudziestego drugiego Stycznia

roku tysiąc dziewięćset dwudziestego

połudn o godzinie

[illegible][illegible]

~~Odesłano, przyjęto i~~

9. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

the domestic duty of raising children and preserving the

Urzędnik stanu cywilnego

Одлага

Franciszek Wawrzyniak (1899-1920)

Urodził się 7.11.1899 r. w Gierłatowie jako syn Andrzeja i Agnieszki z domu Szymańskiej.

Mieszkał w Iwnie.

Służył w stopniu kanoniera w 17. Pułku Artylerii Polowej

Zmarł 15.11.1920 r. w Tauroszysskach, wówczas gmina Krasnowo, powiat suwalski w województwie białostockim, a obecnie w województwie podlaskim, w powiecie sejneńskim, w gminie Puńsk.

A.

17. Pułk Artylerii Lekkiej Wielkopolskiej

W styczniu 1919 r. rozpoczęto formowanie 2. Pułku Artylerii Lekkiej Wielkopolskiej. W marcu 1919 r. pułk skierowany został do Biedruska.

23.01.1920 r. w ramach scalania z Wojskiem Polskim nazwę pułku zmieniono na 17. Pułk Artylerii Polowej i wysłano na front litewsko-białoruski.

W lutym baterię zapasową pułku przeniesiono z Poznania do Leszna. Stąd zasilała oddziały frontowe wyszkolonymi żołnierzami.

Pułk w składzie 17. Dywizji Piechoty udał się 13.09.1920 r. do Suwałk. Stąd 18.09.1920 r. objął front pod Sejnam.

Baterie pułku starły się wówczas z Litwinami.

Pr. 167.
am 11. November 1899

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach

Ich, Andrzej Szymański

Franciszek Wawrzyniak

wohnhaft zu Gierłatow

Katholik Religion, und zeigte an, daß von der

Agnes Wawrzyniak geb. Krasnowska

geb. Szymańska

Katholik Religion,

wohnhaft hier

zu Gierłatow, in seiner Wohnung

am 7. November des Jahres

tausend acht hundert neun zig und neun hundert

um zehn Uhr ein Kind mann lichen

Geschlechts geboren worden sei, welches Franciszek Vornamen

Franciszek

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und unterschieden

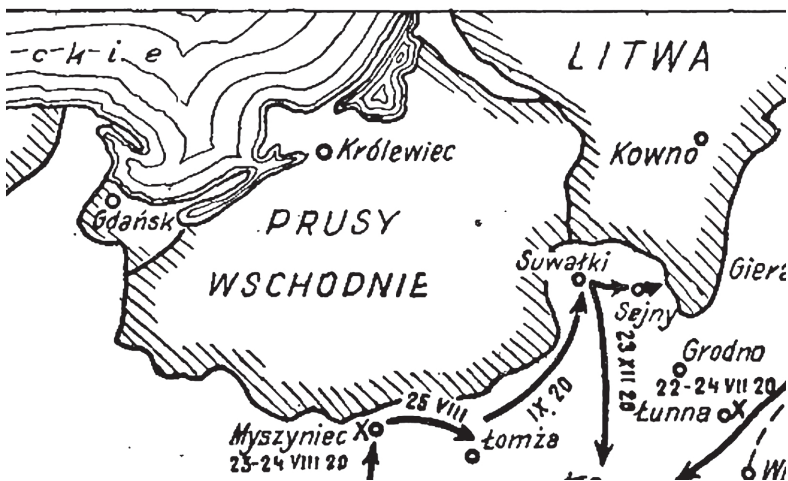
Andrzej Szymański

Der Standesbeamte.

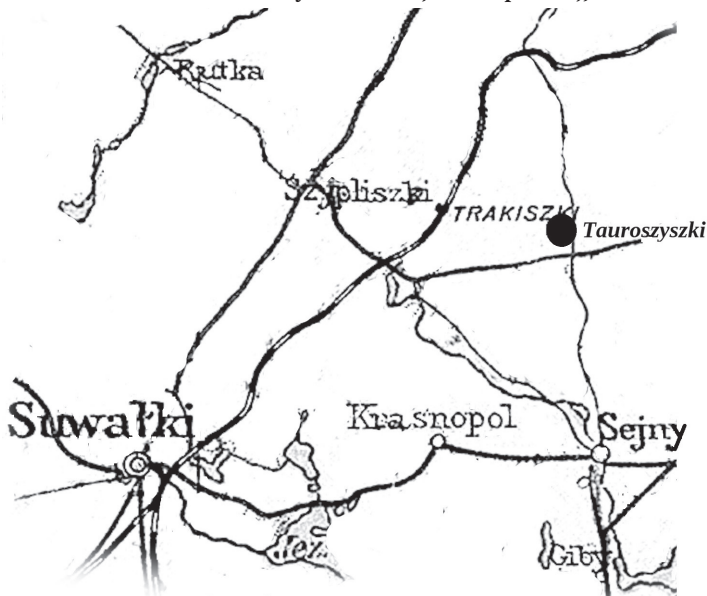
Franciszek Wawrzyniak

Metryka urodzenia Franciszka Wawrzyniaka.

Marsze i boje 17 p.a.p. (2 p.a.l. Wlkp.).

Szlak bojowy 17. Pułku Artylerii Polowej w okresie walk związanych ze śmiercią Franciszka Wawrzyniaka. Zarys historii wojennej pułków polskich 1918-1920. 17. Pułk Artylerii Polowej (poprzednio 2. Pułk Artylerii Lekkiej Wielkopolskiej).

Położenie miejscowości Tauroszyzki.

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN.

1. kan. Błaszczyk Ignacy	7. kan. Skorupka Antoni
2. kan. Borowiak Józef	8. kan. Skowroński Feliks
3. kan. Dybul Antoni	9. kan. Strzelecki Ludwik
4. kapr. Hildebrandt Franciszek	10. kan. Wawrzyniak Franciszek
5. bomb. Jędraszak Stefan	11. kan. Witczak Józef
6. kan. Matejko Józef	12. kan. Woźny Bronisław

Lista strat 17. PAP w Zarys historii wojennej pułków polskich 1918-1920. 17. Pułk Artylerii Polowej (poprzednio 2. Pułk Artylerii Lekkiej Wielkopolskiej).

Nr. 15

Lecbany, dnia 19 stycznia 1981

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego
stawił się dziś co do osobistości znan

legitymując się,

którego dowiadujemy się z Przedkierownika Biura Civi-
larnego w Prodnie z dnia 12.1.20.
zamieszkał w ul. 65/EL w miejscowości
zeczna, że kanonier 17. bryg. art.
II Dywizji 17 p. a. p. robotnika Fran-
ciszek Wawrzyniak
w wieku 27 lat, Katolickiego wyznania
zamieszkał w Prodnie powiat Przedki
urodzon 7 w Gierłakowie powiat Przedki
syn robotnika Andrzeja Wawrzyn-
niaka i jego małżonki El-
żbiety urodzonej Prymasińskiej

marł w połogu w szpitalu Sejny (Litwa)
nia piętnastego listopada
roku tysiąc dziewięćset dwudziestego
połudn. o godzinie

Odczytano, przyjęło i Przedkierownika
Biura Civi-
larnego w Prodnie

Urzędnik stanu cywilnego

Akt zgonu Franciszka Wawrzyniaka.

42227. Wawrzyniak Franciszek*, kan. 17. p. a. p. pl. 15.XI.1920, Tauryski.

Fragment Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918–1920,
Wojskowe Biuro Historyczne, Warszawa 1934.

Andrzej Wize (1902-1919)

Urodził się 20.02.1902 r. w Koszkowie, w powiecie gostyńskim, w gminie Borek Wielkopolski, jako syn Feliksa i Marii Haliny Antoniny z domu Urbanowskiej.

Rodzice jego w 1904 r. weszli w posiadanie majątku Dzierznica. Wówczas Dzierznica znajdowała się w gminie Nekla.

Od 1913 r., będąc gimnazjalistą, mieszkał w Poznaniu.

W wojsku pruskim możliwe było ochotnicze zgłoszenie się poborowego w wieku 17 lat do wojska. Miał on wtedy możliwość wyboru rodzaju służby. Poborowi posiadający odpowiedni status naukowy, będący w wieku od 17 do 22 lat, po odpowiednich egzaminach, mieli szansę zostać oficerami.

Wstąpił jako ochotnik do 1. Pułku Ułanów Wielkopolskich (nazwany w akcie zgonu 1. Wielkopolskim Pułkiem Ułanów). Służył w stopniu ułana w III Szwadronie.

Niestety zachorował na zapalenie płuc.

Zmarł w Poznaniu 28.02.1919 r. w domu przy ulicy Augusty Wiktorii pod numerem 15 (dzisiejsza ulica Grunwaldzka), zamieszkując u Thielemanna.

Został pochowany 4.03.1919 r. w Targowej Górze.

W 1920 r. w majątku rodziców w Dzierznicy wzniesiono kaplicę pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli. Zwłoki Andrzeja ekshumowano z Targowej Górki do tej kaplicy. Tam również spoczął jego ojciec Feliks. Nad wejściem umieszczone zostało epitafium upamiętniające Andrzeja Wize. W styczniu 1945 r. Armia Radziecka sprofanowała trumny ze zwłokami Andrzeja i jego ojca Feliksa, wyrzucając je z kaplicy. Miejscowa ludność pochowała zwłoki za kaplicą.

**Dnia 28. lutego rozszalał się z tym światem
opatrzoną sw. Sakramentami nasz syn J. p.**

Andrzej Wize

ochotnik 1. pułku Ułanów

**skończywszy lat 17. — Pogrzeb odbył się w
Targowej Górze we wtorek, dnia 4. marca 19.
Nabożeństwo żałobne odbędzie się w niedzielę,
7. marca o godz. 10. przed południem, w kaplicy
św. Józefa w Poznaniu.**

121

Strapieni

rodzice i rodzeństwo.

Dzierznica, dnia 3. III. 1919.

Dnia 28 lutego rozstał się z tym światem,
opatrzony św. sakramentami nasz syn śp. 2193

Andrzej Wize

ochotnik I pułku ułanów

skończywszy lat 17.

Pogrzeb odbył się w Targowej Górze we
wtorek dnia 4 marca. Nabożeństwo żałobne
odbędzie się w piątek 7 marca o godz. 10 przed
poł. w kaplicy św. Józefa w Poznaniu.

Strapieni

rodzice i rodzeństwo.

Drżierznica 3 marca 1919.

Nekrologi zamieszczone w Kurierze Poznańskim i Dzienniku Poznańskim.

43611. Wize Andrzej*, uł. 1. p. uł. wlkp.

zm. ch. 28.II.1919, Poznań.

Fragment z Listy strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe
Biuro Historyczne. Warszawa 1934.

Żołnierz 1. do rozk. dzien. D. G. ur. 149. z dnia 24. maja 1919r.

Dow. Główne
Sił Zbrojnych
w b. zab. prusk.

pp. Feliksostwo Wizowie ku uczczeniu pamięci ś. p. Andrzeja Wizego
1400 mk. w asygnatach polskich

1366.25

U góry:

Zapis w dokumentach Dowództwa Głównego Sił
Zbrojnych w byłym zaborze pruskim, potwier-
dzający wpłatę.

Po lewej:

tablica umieszczona na kaplicy w Drżierznicy.

Tosen am *5. Juni* 19*19*.

.....

Star Lineate Cryst 26 to King's Hill 18

~~wohnhaft~~ in *Torun*

und zeigte an, daß der Mann zur 3. Infanterie 26
1. großherzoglichen Württemberg. Regiments Infanterie =
1. (1. Jendzzej Wiere)

17 Jahre alt, Katholik Religion,

wohnhaft in Leben, Magische Hiltoriastraße 15,

geboren zu Koszkow, Kreis Gostyn. Posen.

ohn der Leinwand etliche 17 Jahre
geborene Urbanovitsa Wäse,ohn Ge-
hört wußte in Dzierzenica Priest
Schroder

zu Eisen in dem genannten Kupfer

am acht und zwanzigsten Februar 1880

des Jahres tausend neunhundert neunzig _____

_____ nachmittags um _____ sieben Uhr

verstorben sei. _____

~~Vorgelesen, genehmigt und~~

(Hoofdstuk 15: Twintigste eeuw)

[Signature]

geb. 20. 2. 02
Lungenentzündung

92

ANEKS

**POLEGLI
I ZMARLI Z RAN LUB CHORÓB PODCZAS SŁUŻBY W SIŁACH
ZBROJNYCH
W OKRESIE KSZTAŁTOWANIA GRANIC NIEPODLEGŁEJ
RZECZYPOSPOLITEJ
POWIĄZANI Z REGIONEM NEKIELSKIM**

Maciej Zbigniew Szlagowski (1902-1920)

Urodził się w Drążgowie 15.02.1902 r. jako syn Jakuba Wincentego i Heleny z domu Wize.

Jako ochotnik wstąpił 11.07.1920 r. do 215. (26) Pułku Ułanów. Mimo iż był niepełnoletni, prosił, by wysłano go na pierwszy patrol. Dowódca szwadronu widząc ochotę młodego ułana

№r. 14.

Drążgowo am 22. Februar 1902.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit

nach

bei tannt,
der Nittergottläufer Jakob Winzent
Szlagowski

wohnhaft in Drążgowo, Kreis Schroda,

Katholischer Religion, und zeigte an, daß von der
Helena Szlagowska, geborene
Wize, seiner Gattin,

Katholischer Religion,
wohnhaft bei ihm

zu Drążgowo in seiner Wohnung
am fünfzehnten Februar des Jahres
tausend neunhundert zwei, nach mittags
um zwei Uhr ein Knabe

geboren worden sei und daß das Kind bei
Helfias (Maciej) Zbigniew
erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und

unterscriben
Jakob Szlagowski

Der Standesbeamte.

der Bezirks Wylawice
Dymalski

uczynił to i otrzymał znakomity meldunek o sile i położeniu nieprzyjacielskim dnia 16 sierpnia 1920 r.

Przed rozpoczęciem bitwy pod Brodnicą ułan Szlagowski znów zgłosił się jako pierwszy, by zbadać siły nieprzyjacielskie i został z patrolem wysłany. Z powodu nieprzejrystego terenu ułan Szlagowski odłączył się od patrolu, by móc pewniej stwierdzić położenie nieprzyjaciela, przy czym dostał się w silny ogień, nie zważał jednak na niego, lecz spełnił swoje zadanie wywiadowcze.

Ciężko ranny powrócił do szwadronu i umierając na rękach towarzyszy broni, którzy mu wyrażali swój żal z powodu ciężkiej rany, wypowiedział ostatnie słowa „TO TAK MIŁO UMIERAĆ DLA OJCZYZNY”.

Poległ 16.08.1920 r. pod Brodnicą.

Metryka urodzenia Macieja Zbigniewa Szlagowskiego.

Portret przedstawia Zbigniewa Szlagowskiego herbu Nałęcz, urodzonego w Drążgowie (pod Kórnikiem) 15 lipca 1902 roku i poległego pod Brodnicą w czasie bolszewickiej nawały 16 sierpnia 1920 roku.

† SZLAGOWSKI JAKÓB
ziemianin

* 19. VII. 1857, † 13. I. 1931.

W okresie odradzania się Państwa Polskiego współpracował śp. Jakób Szlagowski, nie będąc wojskowym i mimo podeszłego wieku (60 lat) z wielkim zapałem w organizowaniu Wojsk Wlkp. Ceniony jako wybitny znawca koni, kierował pracami komisji remontowej. Zasługi śp. Zmarłego uczcił gen. Dowbor-Muśnicki w specjalnym rozkazie dziennym.

Ew. nr 775/26

Wspomnienie o ojcu Zbigniewa, Jakubie, wybitnym powstańcu wielkopolskim.

*Ciężko rannym powrócić do zdrowia i umieć
reżyc w rękach łowczych broni, który ma wy-
reszki mojej zel z powodu cięskiej rany, wyjawiając
ostatni ston, to tak młodo umiera "de la gary"*

U góry:

Fragment wniosku o przyznanie Krzyża Virtuti Militari.

U dołu:

Fragment z Zarysu historii wojennej 26-go Pułku Ułanów Wielkopolskich.

LISTA ODZNACZONYCH SREBRNYM KRZYŻEM ORDERU WOJENNEGO
„VIRTUTI MILITARI” V KLASY.

1. rtm. Bokszezanin Janusz	9. plut. Konieczka Kazimierz
2. por. Ciężyński Kazimierz	10. st. ul. Konwiński Józef
3. podch. Czarnecki Marcei	11. por. Marszewski Zygmunt
4. rtm. Długaszewski Stanisław	12. pplk. Mielżyński Ignacy
5. podch. Donner Marjan	13. ś. p. ppor. Rembowski Stanisław
6. wachm. Falkowski Teodor	14. ś. p. ul. Szlagowski Zbigniew
7. chor. George Michał	15. wachm. szt. Wieczorek Stanisław
8. wachm. Klimacki Józef	16. ppor. Wiebliński Józef

38745. Szlagowski Zbigniew*, ul. 215. p. ul. pl. 16.VIII.1920, Brodnica

Fragmenty z list strat
dotyczące
Zbigniewa Szlagowskiego.

LISTA POLEGŁYCH I ZMARŁYCH Z RAN.

Oficerowie:

1. ppor. Rembowski Stanisław.

Szeregowi:

1. ul. Cichowlas Szczepan	8. ul. Pracki Wacław
2. ul. Ciszewski Henryk	9. ul. Selerzyński Wincenty
3. ul. Frąckowiak Stanisław	10. ul. Stachowiak Wacław
4. ul. Karasiewicz Stefan	11. ul. Stefański Leon
5. ul. Kowalski Bronisław	12. ul. Szlagowski Zbigniew
6. ul. Kubiaczyk Jan	13. ul. Tutlewski Wawrzyn.
7. ul. Piotrowski Stanisław	

Czesław Świdurski (Świdurski) (1892-1919)

Urodził się 25.03.1892 r. w Poznaniu jako syn Marcina i Antoniny z domu Kabat. Rodzice mieszkali w Gułtowach.

Mieszkał w Poznaniu przy ulicy Rybaki. Z zawodu był ślusarzem.

Służył w stopniu starszego szeregowca w 5. Kompanii 10. Pułku Strzelców Wielkopolskich.

Poległ 9.02.1919 r. w Józefinie (Josephinen), obecnie Występ, gmina Nakło nad Notecią, powiat nakielski, województwo kujawsko-pomorskie.

Został pochowany w Nakle nad Notecią.

Związany rodzinnie z nekielską odnogą Świdurskich, okresowo przebywał w Nekli. Jego ojciec jest pochowany na nekielskim cmentarzu.

1. Pułk Rezerwowy Strzelców Wielkopolskich
późniejszy
10. Pułk Strzelców Wielkopolskich
i 68. Pułk Piechoty.

21.01.1919 r. podporucznik Kopa otrzymał rozkaz sformowania 1. Pułku Rezerwowego Strzelców Wlkp. Wstępnie utworzono z przekształconego Dowództwa Piechoty dowództwo pułku, I i II Bataliony liniowe i Batalion Zapasowy.

Pułk postarał się o orkiestrę pod batutą kapelmistrza Szała.

4.02.1919 r. nastąpiło uroczyste zaprzysiężenie pułku wraz z wręczeniem chorągwi pułkowej. W związku z powstaniem groźnej sytuacji na froncie północnym, pułk otrzymał rozkaz wzmocnienia linii frontu w okolicach Nakła nad Notecią.

A. 560

Nr. 100

Poznań am 26 März 1892

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach

Antant,

Der Ehefrau Maria

Swidurskiej

wohnhaft zu Poznań, Hauptstraße 5

Katholischer Religion, und zeigte an, daß von der

Antonia Swidurska, geborenen

Kabat, seiner Ehefrau,

Katholischer Religion,

wohnhaft bei ihm

zu Poznań, in seiner Wohnung

am fünf und zwanzigsten März des Jahres

tausend acht hundert neunzig und neun, Abends um

um ein Uhr ein Kind männlichen

Geschlechts geboren worden sei, welches

den Vornamen

Antant

erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Marcin Swidurski

Der Standesbeamte.

Blaschke

Metryka urodzenia Czesława Świdurskiego.

Wybór padł na II Batalion pod dowództwem podporucznika Urbanowicza. Batalion ten wyruszył na front 5.01.1919 r., a w nocy z 6 na 7 lutego przybył do Kcyni.

Po wyruszeniu do walki zdobył Paterek, Chobielin i teren przyległy, krwawo tocząc walki. Poległo wówczas dwudziestu sześciu żołnierzy, a osiemdziesięciu zostało rannych.

11.04.1919 r. batalion powrócił do Poznania.

W połowie marca 1919 r. 1. Rezerwowy Pułk Strzelców Włkp. otrzymał nazwę 10. Pułk Strzelców Włkp., a 1.02.1920 r. w związku ze scaleniem armii wielkopolskiej z Wojskiem Polskim, nazwę 68. Pułk Piechoty.

Świdurski

Nazwisko rodziców: *Maciej S. Antonina z Kabał*

L. porz.	Nazwiska i imiona	Stan odn. zawód	Urodzin			Wyznanie	Miejscowość urodzenia i powiat	Stosunek osobiste n. p. dotyczące zawodu i t. d.
			dzień	miesiąc	rok			
1	<i>Świdurski</i>	<i>chłop</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>92</i>			
2	<i>Czesław</i>	<i>żołnierz</i>	<i>9</i>	<i>2</i>	<i>19</i>		<i>Łódź</i>	
3	ARCHIWUM PAŃSTWOWE W POZNANIU							
4								Mieszkanie: <i>Rybaki 5</i>

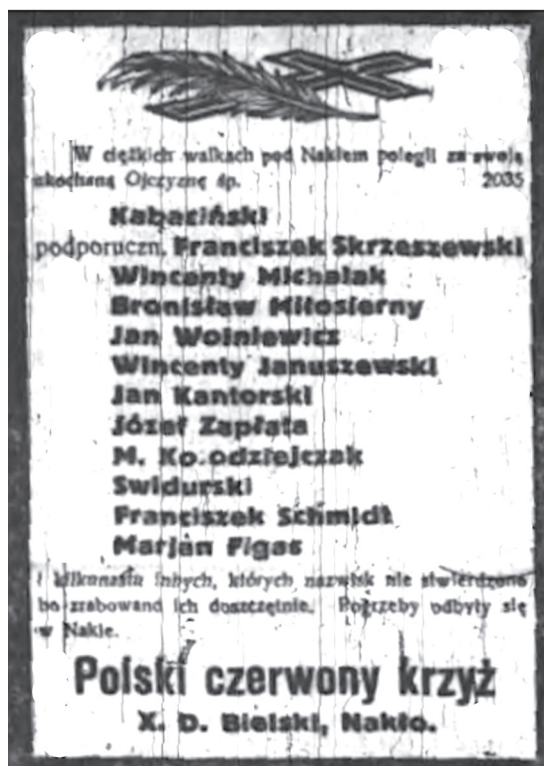
F. Pilczek, Poznań.

Kartoteka meldunkowa Czesława Świdurskiego w Poznaniu.

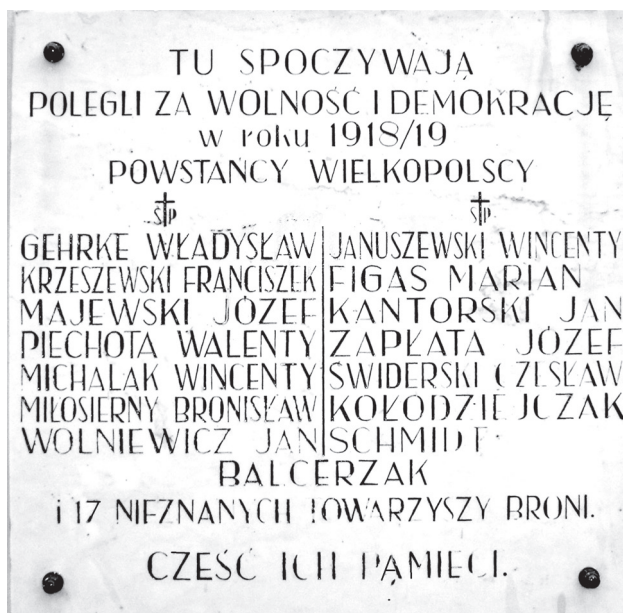
Numer.	Annus et Mensis.	Dies Obitus.	In quo loco.	Nomen et Cognomen.	Aetus			Causa Defuncti.
					An.	Mensis.	Dies.	
61	Februarius	9	<i>in aetate</i>	<i>Antonina Cer</i>	26	11	19	<i>feb. 1919</i>

Conditio et Professio Patris.	Nomen et Cognomen		Masculi.	Feminae.	Morbus.	Unde patet Causa personam defunctam esse ratiorem sicut ipsi relatum.	Adnotaciones.
	Patris.	Matris.					
<i>1919</i>	<i>Antonina</i>	<i>Kabał</i>	1			<i>Regulacje na podstawie parafii Nakło</i>	

Akt zgonu Czesława Świdurskiego z parafii Nakło.

Nekrolog zamieszczony w Dzienniku Poznańskim nr 49 z 23.02.1919 r.

Tablica na pomniku poległych na cmentarzu w Nakle.

Pomnik poległych na cmentarzu w Nakle.

39970. Świdurski Czesław*, st. szer. 68. p. p. pl. 9.II.1919, Nakło.

Zapis dotyczący Czesława Świdurskiego w „Lista strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918-1920. Wojskowe Biuro Historyczne. Warszawa 1934”.

Po lewej:
Cmentarz w Nekli.
Tablica nagrobkowa na grobie Marcina
Świdurskiego, ojca Czesława.

Pernani am 27 September 1919.

Jannt,

wohnhaft in Ponari

17. Age alt, 17 Religion, Protestant

wohnhaft in Pornan' Rybak' 5

geboren zu Pörschen, Ostpr.

Reza de S. Epifanio de Vercini Luciteraki
und seiner Ehefrau Antonina, geborenen
Kabat, wohnhaft in Gutony, im Bezirk;

446 *Lesi foveolata* in *Galzini* —

am unten ten Februar

des Jahres tausend neunhundert neunzehn

...mittags um 11hr

Verstorben sei. gefallen sei. Thun Sie das Selbst
mit anzugeben: _____

Vorgelesen, genehmigt und

Kopfschnitt 21^a im Längsschnitt mit 2 geschnittenen
Holen geschnitten:

Der Standesbeamte.

to Hastings.

Smileke

pub. 29/3.92
infolge Kammuntung
bedij.

PODZIĘKOWANIA

Dziękuję Burmistrzowi Miasta i Gminy Nekli, panu dr. Karolowi Balickiemu, za przychylne stanowisko w sprawie sfinansowania kosztów druku niniejszej książki i panu prezesowi Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego, Jerzemu Osypiukowi, za podjęcie inicjatywy jej wydania.

Szczególne podziękowania za nieocenioną pomoc merytoryczną składam paniom

Danucie Wojciegowskiej i Hannie Lisiak-Góźdz.

Bez ich wkładu niniejsza praca byłaby uboga i niepełna. Za możliwość wykorzystania materiałów wyrażam im głęboką wdzięczność.

Dziękuję za udzieloną pomoc:

Jackowi Mireckiemu, Jarosławowi Górskiemu, Remigiuszowi Maćkowiakowi, Kamili Czechowskiej oraz osobom, które użyczyły zdjęć jednocześnie wyrażając zgodę na ich publikację.

odznaczony Krzyżem Virtuti Militari

powstaniec wielkopolski

BIBLIOGRAFIA

Wykorzystałem następujące źródła:

LISTY STRAT

- Lista strat Powstania Wielkopolskiego 1918/1919. Opracował kierownik Referatu Historycznego przy DOK VII w Poznaniu mgr Tadeusz Jabłoński. WBH Warszawa. 1936.
- Lista strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918–1920, Wojskowe Biuro Historyczne, Warszawa 1934.
- W. Olszewski, Ł. Jastrząb, Lista strat Powstania Wielkopolskiego od 27.12.1918 r. do 8.03.1920 r., Koszalin 2009.
- Jastrząb Łukasz, Cena niepodległości. Pamięć historyczna o żołnierzach Wielkiej Wojny i walk o granice niepodległej Polski. Ewidencja mogił żołnierskich w zasobach archiwów państwowych w Gnieźnie, Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu, Poznań 2018.
- Wykaz poległych i zmarłych za polską w latach 1918–1921. (na podstawie akt urzędów stanu cywilnego z zasobów archiwów państwowych w województwie wielkopolskim).
- Sławomir Józefiak, Wykaz poległych i zmarłych za Polskę w latach 1918–1921. (na podstawie akt urzędów stanu cywilnego z zasobów archiwów państwowych w województwie wielkopolskim). Poznań 2020. Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu.
- Ewidencja grobów wojennych polskich i niemieckich znajdujących się na cmentarzach katolickich, ewangelickich i żydowskich w powiatach wrzesińskim i średzkim. Starostwo Powiatowe we Wrześni. sygn. 179. Archiwum Państwowe w Poznaniu Oddział w Gnieźnie, zbiór Starostwo Powiatowe we Wrześni, sygn. 92/303/0/4/179.

OPRACOWANIA I KSIĄŻKI

- Opracowania Wincentego Tomczaka i Zofii Matuszak z Nekli.
- Roman Nowaczyk, Wrzesiński słownik biograficzny, wydanie II, Wydawnictwo Kropka, Jolanta i Waldemar Śliwczyńscy, Wrzesnia 2011.
- Danuta Wojciegowska, Bogdan Jarosz – Uczestnicy Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 z ówczesnych granic powiatu średzkiego.
- Antoni Ciszak, Wrzesnia i Powiat Wrzesiński w okresie Powstania Wielkopolskiego 1918-1919.
- Materiały do historii Powstania Wielkopolskiego 1918/19. Prace zebrane i przygotowane do druku przez mgr Tadeusza Jabłońskiego kierownika Referatu Historycznego DOK VII. Poznań. 1938.
- Historie of two hundred and fifty-one divisions of the German Army which participated in the war 1914-1918, Washington, Government Printing Office 1920.
- Obrona Państwa w 1920 roku. Księga sprawozdawczo-pamiętkowa Generalnego Inspektoratu Armji Ochotniczej i Obywatelskich Komitetów Obrony Państwa. Warszawa.
- Sebastian Mazurkiewicz, Nekla - historia miasta. Monografia na jubileusz 600 lecia, Wrzesnia - Nekla, 2007.

- Nasi przodkowie w walce o niepodległą ojczyznę. Powstanie Wielkopolskie. Praca zbiorowa uczniów i nauczycieli Gimnazjum w Gieczu. Giecz, 2008.
- Historia polskich pułków zamieszczona w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej. Zarys historii wojennej pułków polskich 1918-1920. <https://www.wbc.poznan.pl/publication/31545>.

ZDJĘCIA

użyczyli między innymi:

Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni, Remigiusz Maćkowiak, Hanna Lisiak-Gózdź, Kamila Czechowska oraz archiwa, w szczególności: Narodowe Archiwum Cyfrowe, Archiwum Historyczne Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża, Wojskowe Archiwum Historyczne, Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

<https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/>
<http://e-kartoteka.net/pl>
<http://des.genealogy.net/eingabe-verlustlisten/search>
<https://wbh.wp.mil.pl/pl>
<https://grandeguerre.icrc.org>
<https://www.wbc.poznan.pl>
<http://www.basia.famula.pl/>
<https://poznan-project.psnc.pl/>
<http://powstancywielkopolscy.pl>
<https://www.genealogiawarchiwach.pl/>
<https://polskie-cmentarze.com/>
<https://billiongraves.com/>
<https://www.familysearch.org>

Dziękuję za możliwość wykorzystania materiałów.

ZDJĘCIA

Nekielskie organizacje i stowarzyszenia, podobnie jak cała Wielkopolska, oddały cześć powstańcom wielkopolskim, stawiając pomnik poległym na cmentarzu parafialnym w 1922 r. Datki na pomnik zbierało między innymi Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Pomnik został zniszczony przez Niemców 15.09.1939 r. Po wojnie, na zlecenie Związku Powstańców Wielkopolskich, został odbudowany w tym samym kształcie w 1949 r. przez firmę Braci Welsandt z Wrześni. Obecnie na nekielskim cmentarzu znajduje się czwarta wersja pomnika.

Powstańcy nekielscy walczyli przede wszystkim na froncie nadnoteckim, w trójkącie Nakło-Kcynia-Szubin. O nich tam nie zapomniano.

Niestety, groby walczących podczas wojny na wschodzie obróciły się w proch.

U góry:
Fragment położenia frontu północnego, opartego na linii Noteci, zwanego też nadnoteckim. W obszarze Kcynia–Nakło–Rynarzewo walczyli ochotnicy z Kompanii Niekielskiej pod komendą Zdzisława Beutlera.

Po lewej:

Kcynia

Pomnik wykonany w 1948 r. na wzór zniszczonego przez Niemców przedwojennego pomnika z 1921 r.

W centrum tablica z nazwiskami 34 powstańców, a poniżej trzy tablice z nazwiskami 48 osób zamordowanych w okresie okupacji.

Paterek

Pomnik znajduje się w rozwidleniu dróg do Kcyni i Szubina, wykonany w 1922 r., zniszczony przez Niemców, odbudowany w 1946 r. w nieco zmienionej formie.

Kwiaty pod pomnikiem złożył w imieniu mieszkańców Nekli w 2015 r. pan Burmistrz Miasta i Gminy Nekla dr Karol Balicki.

Nakło

Pomnik z 1946 r. powstały na wzór pomnika z 1922 r.

Na ścianie bramy umieszczono tablicę z 15 znanymi nazwiskami.

Wśród nich siedem nazwisk poległych w styczniu 1919 r. oraz pięć nazwisk poległych w walkach 8 i 9 lutego pod Józefiną (obecnie Występ).

Szubin

Pomnik na cmentarzu przy ul. Nakielskiej.

Pomnik został odsłonięty 18.05.1924 r., a w 1938 r. go rozebrano

i postawiono nowy, który odsłonięto 22.01.1939 r.

Podczas okupacji został zniszczony przez Niemców.

Odrestaurowano go w 1969 r.

Nowy, zmieniony pomnik, odsłonięto 11.01.2020 r.

Przy pomniku zostały ustawione dwie tablice z nazwiskami poległych powstańców.

Z wymienionych na tablicy powstańców trzech zostało pochowanych na innych cmentarzach.

Oprócz nich spoczywa tutaj 15 powstańców o nieznanym nazwiskach, poległych podczas walk na froncie północnym w lutym 1919 r.

Zamość

Przy skrzyżowaniu ulic Poznańskiej i Polnej znajduje się odsłonięty w 1969 r. pomnik.

Na tylnej ścianie pomnika 17.02.1989 r. odsłonięto marmurową tablicę informującą o tym, że w pobliżu powstańcy zdobyli niemiecki pociąg pancerny, a 29 osób poległo w czasie walk nad Notecią. W zdobyciu tego pociągu pancernego 18.02.1919 r., o nazwie PZ22, udział mieli powstańcy nekielscy. Przy jego zdobyciu ranni zostali Ignacy Piotrowski i Wincenty Tomczak.

Rynarzewo

Na cmentarzu znajduje się odbudowany w 1969 r., po zniszczonym przez Niemców, zbiorowy grób powstańców wielkopolskich i ofiar hitleryzmu. Na tablicach wymieniono 16 pochowanych tu powstańców z 10. Pułku Strzelców Wielkopolskich, poległych 19 VI 1919 r. pod Rynarzewem oraz 17 osób zamordowanych w 1939 r. Wbudowano także elementy ze zniszczonego pomnika z 1926 r.

